

sehir

TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL 2025

ISSN: 2548-0081

kültür sanat

58

KAYSERİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
www.kayseri.bel.tr

SOYSALLI

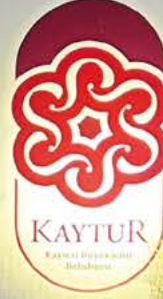
KURŞUNİ SERGÜZEŞT

SÜMER BEZ FABRİKASI

KORAMAZ VADİSİ MÜZESİ

Zarafet sonsuz sergiyle buluşuyor...

ÖADA
DÜĞÜN SALONU

0 555 892 35 85
Bilgi ve Rezervasyon

ŞEHİR KÜLTÜR SANAT

2025 Sayı: 58 (Temmuz-Ağustos-Eylül)
Ücretsizdir
Yerel Süreli Yayın
ISSN: 2548-0081
E-ISSN: 2564-7113

İMTİYAZ SAHİBİ

Kayseri Büyükşehir Belediyesi adına
Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri
Hüseyin BEYHAN

GENEL YAYIN YÖNETMENİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Salih ÖZGÖNCÜ

YAYIN KURULU

Salih ÖZGÖNCÜ
Erkan KÜP
Mustafa ERDOĞDU

Gürcan SENEM
Fehmi GÜNDÜZ

FOTOĞRAF KURULU

Ali SARAÇOĞLU
Abdullah KOÇ

Nuri KARAKOL
Fatih S. Mehmet ÇOLAK

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Deniz DOĞAN

GÖRSEL YÖNETMEN

Ali SARAÇOĞLU

REDAKSİYON

Rumeysa ERSÖZLÜ

KAPAKTAKİ FOTOĞRAF

Mevlüt Cesur ÖCAL

İLETİŞİM

Milli Mücadele Müzesi
Tacettin Veli Mah. İnönü Bulvarı No. 72
38050 Melikgazi / KAYSERİ
T: (0352) 220 70 50 - 90
sehir38@kayseri.bel.tr

şehir
kültür sanat

TASARIM

Deniz DOĞAN

BASKI

Önder Ofset Matbaa
Yenidoğan Mah., 1. Cad., No: 32, Kocasinan, Kayseri
+90 352 331 44 00

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere çoğaltılma hakları yalnızca Kayseri Büyükşehir Belediyesine aittir. Yazılı izin olmadıkça makul alıntılar dışında bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması yasaktır. Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

başkandan...

Şehir'imizden Selamlar!

İnsan sevdiğini, arkadaşını, dostunu, yakınına görmek ve selam vermek ister. Her karşılaşma bir muhabbettir çünkü. Bundan dolayı dostlarıyla karşılaşmak için sebepler üretir. Şehir Kültür Sanat dergimiz de bizim için arkadaşlarımızla, dostlarımızla, yakınlarımızla, sevdiklerimizle, hemşehrilerimizle bir selamlaşma vasıtasıdır. Dolayısıyla her selamlaşma bir eve, bir okula, bir kütüphaneye hatta bir şehre misafir olma veya oradan misafir kabul etmedir. İnsana olan sevgimiz olmasa dünyanın ve şehrin ne anlamı kalırdı? Kültür, sanat, medeniyet vb. her şey insanın insana olan muhabbetinin bir uzantısı. Bu anlamıyla şehir bir yakınlık anlamı da taşır.

Bir belediyenin kültür ve sanat ile ilgili yaptıkları tarihsel anlamdaki sürekliliğin de göstergesidir. Çünkü medeniyet, olmuş bitmiş bir şey değil; sürekli bir hâl, bir oluş ve yürüyüşür.

Bu duygularla 58. sayımızla yine huzurlarımızdayız. Kayseri'mizin ve Belediyemizin kültür ve düşünce insanları yine birbirinden güzel ve önemli yazıları, çalışmaları, araştırmaları ve incelemeleri ile masanızda. En başından beri, Belediyemizin çeşitli birimlerinde çalışan bürokratlarımızın ve kültür insanlarımızın dergilerimizde gördüğüm yazıları bana ayrı bir keyif veriyor.

Bu sayıya şehrimizin sembol isimlerinden Seyyid Battal Gazi ile başlıyoruz. Şehrimizin kıymetli yazarlarından Yüksel Kalkan'ın kaleminden okuyacaksınız.

Her sayıda kelim, kalemi ve fotoğraf makinesi ile şehrimizi gezen, tanıtan ve onun manasını ve mefhumunu yazan Dursun Çiçek hocamız bu kez de Soysal-ı'yı yazmış. Bir Seyrânî türküsü dinler, bir Seyrânî şiiri okur gibi eşlik edeceksiniz. Gülay Dönmez'in *Kurşunî Sergüzeşt* ve Mehmet Akif Coşkun'un *Her Yazı Bir Sitemdir* başlıklı denemeleri de aynı lezzet ve keyifte. İlgile okuyacağınızı umuyorum.

Muammer Yılmaz Bey'in şehrimizin mimarı Seyyid Burhaneddin ile ilgili incelemesi bize dünyanın geçiciliğini ve ölümü hatırlatıyor.

Recep Kanalga şehrimizde yaşayan Uygur Türklerini gündemine almış. Mustafa İbakorkmaz şehrimizin önemli kültür insanı, dergicisi diyebileceğim İbrahim Şahin ile *Bercest'e den Ünsiyet'e* başlıklı harika bir sohbet gerçekleştirmiş. Şehir kültür tarihimiz açısından önemli bir söyleşi. İlgile okuyacaksınız.

Serkan Kaya'nın *Koramaz Vadisi Müzesi*, Mustafa Türkmen'in şehrimizdeki sokak hayvanları ile ilgili yazısı, Yasemin Suna'nın Sümer Bez Fabrikası ile ilgili yazısı, Elanur Ulutaş'ın Kayseri efsaneleri ile ilgili çalışması, Ahmet Sıvacı'nın her sayı keyifle okuduğumuz *Kaybolan Meslekler* yazısı dergimizin diğer bölümlerini oluşturuyor.

Kitabiyat, Kayseri Sofrası ve Kültürden bölümümüz de Belediyemizin ilgili birimlerinin çalışmaları ile dopdolu...

Bir sonraki sayıda buluşuncaya dek bol kitaplı ve dergili günler dilerken; bir kütüphanemizde, bir kültür merkezimizde, bir kültürel ve sanatsal etkinliğimizde bir araya gelmeyi ve karşılaşmayı diliyorum...

Dr. Memduh Büyükkılıç
KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

İçindekiler...

PORTRE

Seyyid Battal Gazi Kayseri’de
Yüksel Kalkan

● 6

DOĞA VE MEKÂN

Soysallı-Bir Dağın Duldasında
Saklı Bir Umman
Dursun Çiçek

● 12

ARAŞTIRMA-İNCELEME

Seyyid Burhaneddin’de Dünya,
Nefis ve Ölüm
Muammer Yılmaz

● 20

DENEME

Kurşunî Sergüzeşt
Gülay Dönmez

● 26

DENEME

Her Yazı Bir Sitemdir
M.Akif Coşkun

● 32

YAKIN TARİH

Kayseri’deki Doğu Türkistan
Türkleri
Recep Kanalga

● 36

SÖYLEŞİ

İbrahim Şahin ile
Berceste’den Ünsiyet’e
Dergicilik Üzerine Sohbet
Mustafa İbakorkmaz

● 42

ŞEHİR VE MEKÂN

Koramaz Vadisi Müzesi
Serkan Kaya

● 50

ŞEHİR VE HAYAT

Şehrimizdeki Sahipsiz
Hayvanlar
Mustafa Türkmen

● 62

ŞEHİR VE EFSANE

Aziz Mamas’ın Hikâyesi
Elanur Ulutaş

● 68

ŞEHİR VE EKONOMİ

Cumhuriyet’in Kumaş Atölyesi:
Kayseri Sümerbank Bez
Fabrikası’nın Şehir, İnsan,
Ekonomi ve Kültür Üzerindeki
Dönüştürücü Etkisi

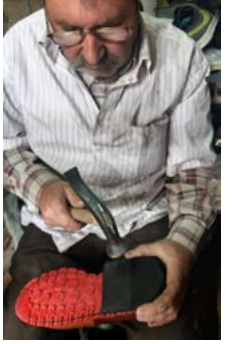
Yasemin Suna

● 70

KAYBOLAN MESLEKLER

Terlik Tamirciliği de Bitti
Ahmet Sivacı

● 78

KİTAPİYAT

Raşid Efendi Kütüphanesi ve
Tarihçesi
Mustafa Erdoğan

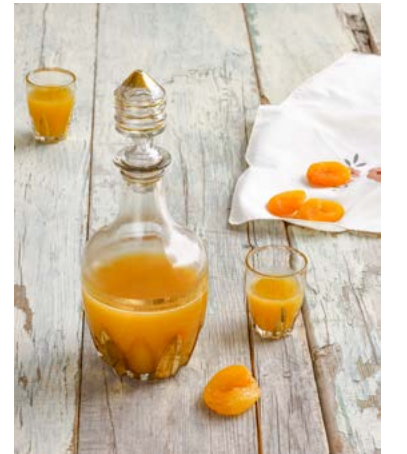
● 84

SOFRA

Kayısı Şerbeti
Şehir Kültür Sanat

● 86

KÜLTÜRDEN

Haberler
Şehir Kültür Sanat

● 88

Seyyid Battal Gazi

Kayseri'de

YÜKSEL KALKAN

Türk toplumu, sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mustafa'nın (sav) ümmeti olma şerefine erişmiş; İslam sancaktarları, Horasan erenleri ve fetihlerin sultanları Seyyid Battal Gazi, Sultan Alparslan, Fatih Sultan Mehmet gibi önderlerin etrafında inanarak saf tutmuştur. Bu insanları her zaman gönüllerinde lider olarak görmüşlerdir. Bu muhterem insanlara inanarak gönüllerde kahraman yapmışlardır. Onların yolunu emanet gibi görüp sevdikleri kahramanların isimlerini mabetlerine vermişlerdir. Bu kutsal emanetlerimizden biri de gönül kahramanı Seyyid Battal Gazi'dir. Kayseri halkı yıllardan beri Battal Gazi Camii, Battal Gazi

↑ Battal Gazi Camii

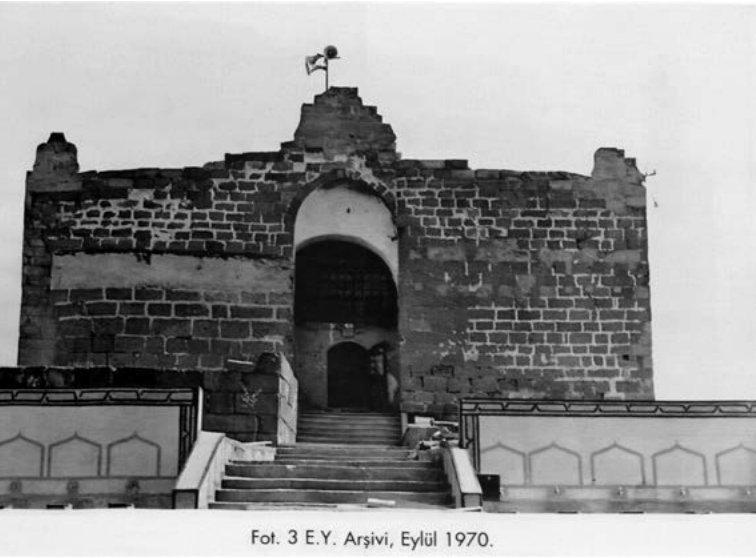
Mahallesi, Battal Gazi kuruluşları, yer adları, muhit ve sokak isimleri ile ve oğullarına Battal ismi vererek onu gönüllerin sultanı yapmıştır.

Battal Gazi aslen Türk olmakla beraber Arab-ı Müstarebe'dir. Battal Gazi'yi hem Türk dünyası hem Arap dünyası sahiplenmiştir. İslam ve Türk tarihinde dünyaca bilinen mertlik, cengâverlik, doğruluk, iyilikseverlik, İslamiyet'e bağlılık ile kendi nev-i şahsına has izler bırakmış ve tahkike değer hatıralarla dolu bir hayat geçirmiştir. Battal Gazi; Tevrat, İncil, Zebur gibi kitapları çok iyi incelemiş; Rumca, Yunanca ve diğer dilleri çok iyi bilen biridir. Musevi hahamlarına taş çıkartırcasına bilgi sahibidir. Hahamlar, Battal ile din konusunda tartışmaya girmek için birbirlerine haber gönderir olmuşlardır. Hile ve soygunculukla şöhret yapmış İbranilerin içinde pervasızca gezen bu cengâveri Kudüs civarında hahambaşı Arom isimli birisi zehirleyerek öldürmek istemişse de Cenab-ı Hakk inayeti ile onu her türlü tehlikeden muhafaza

etmiştir. Hahambaşını Battal kendi evinde öldürmüştür. İbraniler bu kişinin tehlikeli bir insan olduğunu kendi yandaşlarına ve şehre ilan etmişlerdir.

Seyyid Battal Gazi'nin yaşadığı tarihte Anadolu Bizans elinde bulunurken, Allah'ın yardımıyla, korkusuzca Anadolu'nun bir başından bir başına, Bağdat'tan, Hatay'dan Malatya, Adana, Kayseri, Ankara, Eskişehir, İstanbul'a kadar gitmiştir. Görülüyor ki Battal Gazi'nin bütün Anadolu'da ayak izleri bulunmaktadır.

Kayseri'deki Battal Mescidi'nin banisi olabileceği düşünülen Battal Gazi; Seyyid Gazi veya Seyyid Battal Gazi olarak anılan, VIII. yüzyıl Emevî kumandanlarından biri olup bu dönemde Bizans'a karşı yapılan İstanbul ve Anadolu seferlerinde görev almış ve adı bilhassa Türkler arasında destanlaşmış bir İslam kahramanıdır. Kaynakların verdiği bilgilere göre Battal Gazi'nin asıl adı Abdullah olup kahraman manasındaki Battal ismi onun unvanıdır ve bu isimle meşhur

Fot. 3 E.Y. Arşivi, Eylül 1970.

↑ 1970'lerde Battal Gazi Camii

olmuştur. Bir başka kaynağa göre Battal Gazi aslen Arap olmayıp Emevilerin hizmetine giren bir Türk komutanıdır.

Yine kaynaklara göre babasının ismi Hüseyin Gazi'dir. Battal Gazi 717 yılında Emevî kumandanı Mesleme'nin İstanbul muhasarasına iştirak etmiş, 726-740 yılları arasındaki Arap-Bizans muharebeleri esnasında Kayseri'yi de fethederek buraya bir müddet sahip olmuştur.

Battal Gazi 740 yılında Bizans'la yaptığı Akroinon (Afyon Karahisar yakınlarında) savaşında şehit olmuştur ve naaşı buraya yakın olan Nakoleia'ya (Seyitgazi) defnedilmiştir. Danışmendname'de Emir Danışmend Ahmet Gazi'nin şeceresi Battal Gazi nesline bağlanmaktadır. II. Kılıç Arslan'a mağlup olan Danışmendli Yağıbasan'ın uç beyleri olan oğulları Muzaffereddin, Mahmud Zahireddin İli ve Bedrettin Yusuf; Kılıç Arslan'ın ölümünden sonra Gıyaseddin Keyhüsrev'in tarafını tutmuş ve onun tahta çıkması için büyük gayret sarf etmişlerdir. Bunun sonucu olarak Seyitgazi'de bulunan Battal Gazi makamını inşa ettirmesi, Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in 1204'te kendisini ikinci kez tahta çıkaran uç beylerine teşekkürünün bir ifadesi olarak görülmektedir. II. Kılıç Arslan zamanındadaki Türk-Bizans hududunu tarif eden Herevi de Battal Gazi Türbesi'nin Seyitgazi'de olduğundan bahsetmekte, ayrıca ona ait bir caminin daha XII. asırda Kayseri'de mevcut olduğunu belirtmektedir. Seyitgazi'deki eyvan türbe

sonradan etrafına yapılan ilave binalarla bir külliye hâline getirilmiştir.

Yukarıda belirtildiği gibi Battal Gazi, bu tarihi şahsiyeti ile Araplar, Türkler ve Bizanslılar arasında bir destan kahramanı olmuş; onun gerçek hayatı yanında menkıbeleşmiş maceraları yüzyıllarca Müslümanlar ve bilhassa Türkler arasında okunup yazılmıştır ve bunları anlatan Battalnameler, Battal Gazi destanları meydana gelmiştir. Bu destanlarla Battal Gazi daha geç dönemlere taşınmış, meşhur Abbasî Halifesi Harun Reşit'le (786-809) çağdaş yapılmış ve faaliyet alanı da Malatya olmuştur.

Türkler Anadolu'ya gelişlerinde, atlarının sırtlarında ve heybelerinde sadece maddi yaşama ait ürünleri değil, aynı zamanda yaşam biçimlerini, inanç yapılarını da getirdiler. Anadolu Bizans İmparatorluğu egemenliği altındayken, 600 yılları sonrası İslamiyet'i kabul eden Emevîler, doğudan sık sık Anadolu içlerine akın yaparak Bizanslılarla savaşmış, Anadolu'yu ele geçirmeye çalışmışlar; Hz. Ömer'in askerleri seksen bin kişiyle Kayseri Kalesi'ni kuşatmışlardır.

Türkler bu bölgeye yerleşmeden önce Kayseri Yeşilhisar Soğanlı bölgesinde Doğu Roma İmparatorluğu hüküm sürmüştür. Buraya yerleşen halk, kayaları oyup evler, toplantı alanları, depolar, kiliseler yapıp tarım hayvancılık ve bağcılıkla uğraşmışlardır. Soğanlı köyü adının nereden geldiğinin hikâyesini muhtar İsmail Ablak ağzından dinleyelim: “Efsaneye göre, Battal Gazi bu yöreye gelişinden önce ‘Erdemesin’ köyüne uğramış. Burayı fethetmesi oldukça zor görünüyormuş. Ama kendince bir iddia ortaya koymak için: ‘Ben burayı alamazsam bana er demesinler.’ diye bir söz söylemiş. Köyü fethedince buranın adı ‘Erdemesin’ kalmış (Bugün, Yeşilhisar'ın Erdemli köyü). Buradan hemen yeni köye uğramış ve daha önce müşkül duruma düşmesinin gazabıyla bu köy halkı için askerlerine emir vermiş: ‘Kesin biçin.’ demiş. Bu köyün adı da zamanla ‘Kesiliç’ olmuş. Kesiliç köyü, bugün Yeşilhisar'ın Gülbayır köyü. Battal Gazi yörede keşişlerin (papazların) çok olduğu Keyişlik köyünü (bugünkü adı Keşlik) aldıktan sonra Soğanlı köyüne yönelmiş. Soğanlı'ya gelirken dermiş ki ‘Bugün burası son kaldı.’ Bu ‘son kaldı’ sözünden dolayı zamanla buranın adı Soğanlı olmuş.” Halk muhayyilesinin bu ürünlerini zevkle dinledikten sonra diyebiliriz ki bu adın yöreye yerleşen Türkmen topluluklarının adlarından biri olduğu muhakkaktır. Çünkü -lı/-li ekiyle kurulan Türkmen oymak adları bu yörede de

görüldüyor. Soğanlı, Tahtalı, Keşli, Araplı, Doğanlı, Kovanlı, Musa Hacı gibi.

Vakıflar Genel Müdürlüğü sanat tarihçisi Erol Yurdakul, “Vakıflar” kitabında Battal Gazi camii ve türbesinden şöyle söz eder: “Battal Gazi, Kırk Kızlar (Kırk Nisa) adı ile anılan eser, il merkezinin güneydoğusunda ve şehir merkezine 2 km uzaklıktaki Mazaka ve Eusebia olarak bilinen eski yerleşim yerinin kuzeybatı yamacında bulunmaktadır. İlk olarak 169 yılında görüp durumunu fotoğrafla tespit ettiğim bahis konusu eski eserler bir cami ile caminin kuzey cephe duvarının kuzeydoğu bölümünde yer alan ve camiye bitişik bir eyvan türbeden meydana gelmektedir. Ait bölümde etraflıca bahsedilen türbenin sadece mumyalık kısmı sağlam olup üstünde yer alan eyvanın kible duvarı caminin kuzey duvarına bitişik olarak inşa edilmiş ve diğer duvarları bulunmayan türbe ile o tarihte metruk durumunda bulunan caminin civarlarında yerleşim olmadığından cemaat de yoktu. 1970 yılı ağustos ayında inceleyip restorasyon projeleri çizilerek o zamanki Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kuruluna gönderilmiş ve onarım için gerekli karar alınmıştı. 1976 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 1977 yılı onarım programına dâhil edilerek ihalesi yapılan eserin 1977 yılı haziran ayında onarımı başlamış, 1978 yılında tamamlanmıştır. 23 Eylül 2005 tarihinde ziyaret maksadı ile Kayseri'ye gittiğimde, Kayseri Müzesi eski müdürlerinden Mehmet Çayırdağ ile buraya uğradığımda gözlerime inanamadım. Çevre tamamen gecekonducular tarafından işgal edilerek koca bir mahalle hâline getirilmiş ve onarılan cami cemaate açılmıştı.”

Hacı Bektaş Veli, Battal Gazi'nin Seyitgazi'de bulunan türbesini ziyaret etmek için yanındaki erenleriyle yola çıktı. Uzun bir yolculuktan sonra Battal'ın mezarına yaklaştı. Orada soğuk suyu olan bir pınar vardı. Adına Ak Pınar derlerdi. Orada bâtin erenler iki tarafta sıraya durarak Hacı Bektaş Hazretleri hünkârı karşıladılar. “Hoş geldiniz, kadem getirdiniz, gelişiniz kutlu, hayırlı olsun.” dediler. Mezarları bekleyen zahir erenler de hünkâr ile merhabalaştılar, selamlaştılar. Erenler, hünkârı selam ve saygı ile ağırladılar. Oradaki erenlerin rivayeti şöyledir ki hünkâr hazretleri mezara gelince “Esselamü aleyküm suyun başı” dedi. Gaipten “Aleykümselâm ilim şehrim” diye cevap geldi. Seyyid Battal Gazi'nin mezarının etrafı birden deniz oluverdi, denizin ortasında mezar bir ada şeklini aldı. Deniz suyu yeryüzünü kapladı. Daha sonra

↑ Battal Gazi Camisi'ndeki Türbe

yavaş yavaş çekilerek kayboldu, yine aynı şeklini aldı. Hünkâr, Seyyid'in mezarının kapısında durdu, dua etti, kapıda bulunan bir taşı ısırdı. O taşın hâlâ orada durduğu belirtilmektedir. Gezgin seyyahlar külliyedeki yazıları okumuştur. Peygamberin hadisi olan taşta silinme olduğu, fazla anlaşılmadığı ve Battal Gazi türbesinin üstündeki taşta “Esselamü Aleyküm ya Seyyid Battal ya Hazreti Sultan 717 yılı” yazılı olduğu bildirilmektedir. Battal Gazi'nin türbe kütüphanesinde ise İlhami Baba ve Cengi Abdal'ın divanları, Yunus Emre'nin divanı, Hataylı Şeyh Safi Virani, Baba Kaykusuz, Abdal Hacı Ali Turabi Baba'nın divanları, Asya, Garip, Rahmi, Dertli ve Mevlevi olan Semi Aliye Hanım ve Leyla Hanım'ın eserleri bulunmaktadır.

Kimi yazara göre, Bizans topraklarını işgal eden Arap orduları, Eskişehir yakınlarına kadar gelmişlerdir. 708 yılında Abbas bin Velid Kataban, burayı fethetmiştir. Anadolu'nun İslamlaşmasına büyük katkısı olan Battal Gazi Destanı'nın Bizanslılarca ismi “Digenis Akrites”tir. Gayrıresmî tarih alanında Battal Gazi soyu hakkında çeşitli söylentiler bulunmaktadır. Malatya serdari Hüseyin Gazi'nin oğlu olduğu, asıl adı Abdullah olup yiğitliği ve kahramanlığından dolayı Battal Gazi ismi verildiği söylenir. Ebu Hüseyin ve ayrıca Cafer ismini benimseyenler de vardır. Battal Gazi'nin, Hazreti Peygamber ve Ehl-i Beyt soyundan geldiğine, atalarının İmam Cafer, İmam Zeynel Abidin yoluyla İmam Hüseyin'e dolayısıyla Hazreti Ali'ye ulaştığına inanılır. Bektaşîlerin isimlerine baktığımızda Seyyid Battal Gazi'nin isimleri görülmektedir.

↑ Battal Gazi Camisi Mihrabı

680 yılı doğumlu efsane kahraman, savaşçı Seyyid Battal Gazi'nin 720 yılında meşhur atı Aşkar ile Kayseri'ye geldiği, bir haftayı geçkin burada kaldığı görülürken; Battal Gazi Camii, Seyyid Gazi, Battal Altı, Battal Gazi Mahallesi, Battal Gazi Eğitim Kurumları, adına kurulan eserlerdir. Bir başka rivayete göre Battal Gazi'nin babasının adı Hüseyin Gazi'dir. Irak tarafından Acem Türk'ü köle olarak Arapların elinde bulunduğu, daha sonra komutan olarak Malatya sultanına gönderildiği belirtilmektedir.

Yine bir başka kaynağa göre, İbnü'l-Esir Battal Gazi'nin aslen Arap olmayıp Emevîlere intisap etmiş azatlı bir köle ailesinden geldiğini kaydetmektedir Yazar Mehmet Önder, kaynak göstermeden Battal'ın Horasanlı bir Türk olduğunu ifade etmektedir. "İslam âlemi Emevîler idaresi altında olup halifelik mevkiinde Hişam bulunuyordu. Şark Türkleri Araplarla

mücadele ve muharebe durumunda idiler. Hazar Devleti orduları Emevî topraklarında galip bir durumda dolaşıyorlardı. Buna rağmen İslamiyet'i kabul eden birçok Türk de Emevî bayrağını taşıyarak Hristiyanlarla savaşıyordu. İşte Battal Gazi bu muharebelerde şöhret kazanmış bir Türk kahramanıdır."

Taberi'nin kaydında, Battal Gazi'nin muhabere-lerini anlattığı şehir ve kasabaların isimlerine bakıldığında onun başta Antakya, Malatya, Amasya, Kayseri, Afyon ve Eskişehir olmak üzere el-Cezire (Güneydoğu Anadolu) ve Suriye bölgelerinde faaliyet gösterdiği belirtilmektedir. Battalname başta olmak üzere birçok Türk kaynağı onu daha çok Malatya, Antakya ve Anadolu yöresinde savaşmış gösterirler. "Şerefli insan, Kenan illeri Kerbela bölgesinde yetişen Hüseyin Gazi'nin oğlu Seyyid Battal Gazi Han yiğit, cesur, yirmi yaşında tuttuğunu koparan, Türk İslam devleti komutanı olarak yaşamış, gönüllerde destanlaştırılmıştır."

Seyyid Battal Gazi, yazar Yağmur Say'a göre göre, Eskişehir ili Seyitgazi ilçesinde savaş sırasında Mesih Kalesi'ni kuşatır. Kale önünde büyük cenk başlar. Battal, her vurduğunu yere düşürür. Kale komutanının çadırına yaklaşmaya çalışır. Kale komutanının kızı sapan taşı elinde, devamlı kılıç darbeleriyle yaralı olan Battal Gazi'yi takip eder. Battal Gazi, kaleye yakın olduğu zaman, sapan taşının kulak zarına isabet etmesiyle yaralanır. İslam askerleri Battal'ı alarak kendi çadırlarına götürürler. Uzun müddet hasta yatar, daha sonra genç yaşta vefat eder. Cenazesini öldüğü tepeye defnederler. Daha sonra üzerine türbe yaptırırlar. (Seyyid Battal Gazi ve Külliyesi)

Birisinde kale fethinde Bizanslı askerlerin oklarla Battal Gazi'yi ağır yaraladığını, atılan oklardan Battal'ın atı Aşkar'ın yere çöktüğünü, Battal Gazi'nin vücudunun kandan görünmediğini, Battal bu yarayı alınca atından düşüp yerden kalkamadığını, diz üstünde durduğunu belirtir. Yaralı hâlde ve elinde kılıcı varken kale komutanı yanına gelir. Battal Gazi son anlarını yaşamaktadır. Battal'a eğilerek "Yiğit dövüşçü, benden bir isteğin var mı" deyince Battal, "Beni Müslüman askerler yıkasın, cenazemi kıldırın, öldüğüm bu toprağa, tepeye gömsünler, üzerime dua okunsun." diye cevap verir. Kale komutanı da bu isteğini yerine getir. Kalenin karşısında, tepede, savaş

alanı ile aynı yere gömerler. Kale komutanı "Güle güle git yiğit kahraman asker, sen öldün fakat adın ebediyen yaşayacak, ne mutlu sana." der. Kendisi de Bizans'a geri döner.

Kayseri'de Seyyid Battal Gazi Tekkesi ve Mescidi Seyyid Battal Gazi Mahallesi'ndedir. 1522 tarihli defterdeki vakıf kaydında şehrin içinde olduğu, 1785 akçelik bir geliri olduğu belirtilmektedir. Evliya Çelebi; Seyyid Battal Cafer Gazi Tekkesi olarak bahsetmekte ve Bektaşî tarikatına mensup dervişlerin, erenlerin burada bulunduğunu, gelen geçen yolculara hizmet etiklerini ve Kırk Nisalar burada kırk yaşına gelip öldükleri için ziyaretgâh olarak kullanıldığını da söylemektedir.

Battal Gazi Mesih Kalesi'nin fethi zamanında ağır yaralar almış, Frigyalılar zamanından kalma mağaraya sığınmış, arkadaşlarının şehit makberlerine bakarak üzüntü içinde, miladi 740 yılında, Cenab-ı Hakk'a ruhunu teslim etmiştir. Zamanın cilveleri tarihin hengâmesi ile çok el değiştirmiş, çeşitli insanların mesken ve makber vatanı olan bu yerde, yağmurların yağması ile suların toprakları mağaranın önüne doldurması, Battal Gazi'nin bulunduğu mağaranın toprakla bir olması mübarek naaşın izini kaybetmeye kâfi olmuştur. Bu durum miladi 1202 yılına kadar devam etmiştir. Bu sırada şehitlerin kabirlerinde olduğu gibi Battal Gazi'nin kabrinde de birçok emareler, nişaneler görülmeye başlandığı ifade edilir. İlk emareyi gören Çoban Baba'dır. Tereddütler ardı ardına kovalarken Çoban Baba uykusunda gördüğü rüyayı, Allah'a bağlılığı yüksek olan, ilmen temayüz etmiş kimselere anlatmıştır. İnsanlar ayrı ayrı yollar gösterirken Kutluca Çoban Baba, Hazreti Sultan'ın kabrinin bulunduğu yere gelir. Rüyasındaki sözlerle mağarayı hatırlar. Mağara ağzı; küçük taş, büyük taş derken Allah'ın yardımıyla biraz uğraş sonunda kendi gövdesinin gireceği şekli alır. Zorla mağaranın içine girer, bakar ki Hazreti Sultan'ın kıbleye karşı yatan şehitler şehidi mübarek cesedi nur gibi, insanlık nahiyesinden çıkmış, melekiyat sıfatına bürünmüş bir hâldedir. Bu arada hemen ellerini kaldırır, "Allah'ım uyuyor muyum yoksa uyanık mıyım" demekten

kendisini alamaz, Yüce Yaradan, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a dua eder. Bu durum Selçuklu Sultanı Gıyasettin Keyhüsrev'e bildirilir. Hükümdar, âlimlere olayı anlatır. Kutluca Çoban Baba'ya "Buradan bir şey çıkmazsa idama hazır ol" derler. O da "Verilecek cezaya razıyım" der. Zamanın ilim adamları, inşaat yapıcı taş ustaları, kalfaları, çırakları Konya'dan hareket ederek Battal Gazi'nin türbesinin başına gelirler. Toprak eşilir. Çok geçmeden Battal Gazi'nin çürümeyen nurani cesedine ulaşılır. Battal Gazi'nin üzerinde, daima okuduğu Kur'an-ı Kerim'i, savaştığı kılıcı ve sancağı (bir de demir hindi ağacından yapılmış tesbihi) bulunur. Âlimler Sultanı'na haber gönderilir. Sultan olaya çok sevinir, müjdeyi getiren haberciye 7 bin dirhem verilmesini söyler. Türbenin yapılması için bütün âlimler ve Sultan karar verir.

Şehzade II. Alaaddin Keykubat'ın annesi Ümmühan Sultan Hatun, hiçbir masraftan kaçmadan yapılacak türbenin masrafının kendisine ait olacağını söyler. Miladi 1204 yılında mimar ustalarla birlikte develerle Konya'dan Seyitgazi'ye gelerek başlarında bulunur, türbenin temel inşaatını başlatır. Evliya Çoban Baba inşaatın başından ayrılmaz. Ümmühan Sultan Hatun bir başka rüya daha görür. Battal Gazi'nin yattığı yerin altından bir su geçtiği işaretini alır. O suyu buldurur, türbenin yanına hamam yaptırır. Suyun bir koluna da çeşme inşa ettirir ve böylece türbe ve etrafındaki külliye-tekke bitmiş olur. O yörede bulanık köy arazileri ve diğer gelir getiren akarlar Battal Gazi'nin türbe ve tekkesinin yaşaması için vakıf hâline getirilir. Osmanlı döneminde ise nakdî 1200 altın para yardımıyla bulunulmuştur.

İslam dinini benimseyen Müslüman zenginler; burada bulanık, çalışan, Bağdat Yolu'nun buradan geçmesi sebebiyle burada konaklayan misafirlere hizmet eden, manevi değerimizi koruyan insanlara dolgun parasal yardımda bulunmuştur. Sultan Beyazıt döneminde Battal Gazi Türbesi tamir edilmiştir. Ümmühan Valide Sultan, Çoban Baba, Satranççı, Gizli Baba, kralın kızı Elerona, Mihal oğulları Kadıncık Ana burada yatmaktadır. ■

SOYSALLI BİR DAĞIN DULDASINDA SAKLI BİR UMMAN

Bazı mekânlar yalnızdır bazı insanlar gibi... Sessizdir; bulutların, suların, yağmurun, kuşların ve hayvanların sesinden başka sese tahammülü yoktur. Bir vadinin kuytusuna, bir dağın duldasına saklanmıştır sanki kalabalıklardan kaçmak ister gibi. Dağı seyreder ama kendi yüceliğinde gezer dolaşır. Önünde sonsuzluğu andıran sazlığa bakar ama gördüğü kendinden başkası değildir. Tam yamacında batan güneşin kaybolduğu ufuk kendi derinliğinin göstergesidir. Bir şiir gibidir kimi zaman kelimelerin çokluğundan kurtulmuş, bir türküdür sessizliğiyle uğrunu uğrunu yanmış. Bir masaldır daha çok kendi seyrine dalan her gözün gönlüne girmiş... O da tek başına kalmamak için kendi yalnızlığına tutunmuş.

Böyle mekânlara sığar yalnız insanlar... Bir başka deyişle yalnız mekânlara sığar yalnız insanlar. Lakin bu yalnızlık tek başınalık değil, kibir değil, kaçış değil. Biraz da kader... İnsan da mekân da birbirlerini bilir, birbirlerini kendine çeker. Eğer yalnızlıktan bir payınız varsa o makamdaysanız görür görmez tanırırsınız hemen. Bir yakınlık hissedersiniz. Belki de o sizi tanır. Belki de o size görünmesini istediği yüzünü açar. Adımlarınız mesafeden kurtulur sanki. Bakışlarınız seyr makamında gönlünüze bir kapı, bir eşik olur. Sessiz, kelimesiz, harfsiz, hecesiz konuşmanın ne anlama geldiğini öğrenirsiniz.

Sindelhöyük'ten Develi yönüne değil de Yeşilhisar yönüne savuştuğunuzda böyle bir sessizliğin, derinliğin, sonsuzluğun içine

düşersiniz... Soysallı, Develi'ye yaklaşık 13 kilometre uzaklıkta bir mahalle, aslında köy. Yörük yurduna benziyor. Köyden ziyade hemen yanı başında sessizce duran masal, bir hikâye dikkati çekiyor. Önünde Sultan Sazlığı deniz gibi uzanmış ama ummanlık Soysallı'ya kalmış gibi. Belki dağın duldasında olmasından, belki dağın sızısını, coşkusunu yakinen hissetmesinden. Erciyes'in buz gibi suyunun kana kana kaynadığı bir kaynak var Soysallı'da. Soğuk ama sessiz... Soğuk ama derin... Kaynağın oluşturduğu göl sanki ufka akan bir ırmak gibi. Seyrânî buraları görmüş olmalı, burarlarda çok gezmiş olmalı diyorum. Biz göze doğru ilerlerken gözün kenarında helkelerini dolduran Zeynep Teyze mırıldanıyor:

*Dağlarda nerkis sanırdım
Ela gözlüm mestim seni
Sözünden özüñ tanırdım
Fehmederdim dostum seni*

*Ben soyundum samurlardan
Tohma oldum hamurlardan
Olur olmaz çamurlardan
Sakınmazdım üstüm seni*

*Varsam kırklar Mekke'sine
Tuğra olsam sikkesine
Bir gerçeğin tekkesine
Seremedim postum seni*

*Dersim aldım ism-i Hu'dan
Kara toprak kanlar yutan
Seyrânî keyfimce sudan
Doldurmadım testim seni*

Testi doldu mu bilinmez ama biz daha suya eğilmeden bir türkü ile ıslandık bile. Zeynep Teyze tatlı dili ile bizim gönlümüzü doldurdu. Selamımız Seyrânî'nin ve Zeynep Teyze'nin gülüşünün içine düştü. "Hoşgeldiniz gurbanım" diyerek bu sudan kana kana içmemizi söyledi. "Erciyes'in en datlı suyudur bu. Bismillah der içerseniz heç bir derdiniz, ağrınız, sızınız kalmaz," demeyi de ihmal etmedi.

Aslında biz suyu değil Zeynep Teyze'nin dolu'sunu içtik bile henüz kaynağa eğilmeden. Çünkü Zeynep Teyze o suyun, o kaynağın ete kemiğe bürünmüş hâliydi o an. Biz ona hayran hayran bakarken, "Gurban olduğum Sultan Nebi de suyunu buradan içermiş" dedi kendinden emin bir biçimde. Sultan Nebi, Sultan Sazlığı'na adını

veren, Sindelhöyük'te türbesi bulunan Horasan Ereni... Nasıl bir muhayyile ki suyu bile bir veli ile bala çeviriyor Zeynep Teyze. Nasıl bir muhayyile ki gürül gürül kaynayan özü sözü-müze öz yapıyor. Anadolu'nun her kaynağında sanki Zemzem'den bir pay var, bir hisse var... Su ayna, su can, su kan, su serinlik, su hayat...

Suyumuzdan kana kana içtikten sonra içimizde sanki bir Erciyes büyü gibi doğrulur doğrulmaz Erciyes'ten yana bakıyoruz. Yüzümüzde dağ nefesi var. Sadece zirvesi görünüyor buradan. Yüce olduğum kadar da derinim ve siz o suda benim derinliğimi idrak ediyorsunuz dercesine. Sadece zirvesine çıkarak değil suyunu içerek de insan dağlanır, dağlaşır ve Erciyes'i anlar diyorum içimden.

Hemen su kaynağının olduğu yerden fotoğraflarını çekiyorum Soysallı Gölü'nün ama gerçekten gördüğüm güzelliği fotoğraf makinesi yansıtamıyor. Derdimiz de o değil zaten. Fotoğraf bir araç, bir vasıta, bir hatıra, bir hatırlama... Müşahede etmek zaten asıl olan, onu bir fotoğrafla biriktirmek ve bağlamından koparmak değil. Şu an burada olmak onu seyr etmek, onu تماشا etmek, onu idrak etmek ve mümkün merteye sırrına ermek hem nazarın hem de manzaranın hakkını vermek demek. Müşahede dediğimiz de bu aslında. Onu görmek, onu bilmek, onu iştirmek, onunla konuşmak ve onu dinlemek... İştitiğimizi görürüz biz. Gördüğümüzü iştiririz. Akıllar kalp olur burada, kalpler akıl...

Bir an gölette yüzen ördeklere, kazlara daldım. Kim hakikatin içinde bilinmez. Bizim gözlerimiz mi bizatihi onlar mı? Etrafta yayılan inekler, koyunlar, keçiler seyr makamında. Camışlar da biraz dinlenip sonra suya giriyorlar ve tekrar geri çıkıp sonsuz çayırdaki yeniden zikreder gibi geviş getirerek bakıyorlar. Rüzgârı fark ediyorum hemen. Ne de farklı ve güzel esiyor. Gölü ve çiçekleri incitmeden bizi serinletiyor. Buraların serçeleri çocuk gibi sevinçli. Sabahtan akşama yerinde durmaz. Sesiyle ve kanadıyla neşesi olur göletin.

Çevrede piknik yapanlar var. Biz onlara örnek olsun diye daha öncekilerin atıklarını toplayıp çöp tenekesinin olduğu yere getiriyoruz. Keşke piknik yapan insanlar yediklerinin

↑ Sultan Nebi Türbesi

ve içtiklerinin idrakinde oldukları kadar mekânın da idrakinde olsalar. Aslında mekânın idrakinde olmasalar gelmezler buraya. Fakat bu idrak biraz mekanikleşmiş ve maketleşmiş bir idrak. Onlar için burası, bu yeşillik, bu gölet sadece bir maket, akvaryum. Canlılığının hakkını veremiyorlar bence. Seyredemiyorlar ve göremiyorlar... Piknik yapmaya değil yaşamaya gelseler buralara. Hayatlarının bir parçası yapsalar. Akvaryum gibi görmeseler buraları.

Gölün en tenha, en yalnız, en sessiz yerine oturduk. Sadece kuşların ve ördeklerin sesi var. Köyden gelen çocuk sesleri yamaçtan gelen kuzu seslerine karışıyor. Sonuçta ikisi de kuzu. İkisi de temiz ve taze... Köyün çocukları sesiyle kaldı ama yamaçtaki sürü çobanıyla yakınıma kadar geldi. Çobanla selamlaştık ve yanımıza davet ettik. Ben oldum olası çobanlarla muhabbeti severim. Gezdiğiniz yörelerin yer isimlerini, efsanelerini, hikâyelerini, ağıtlarını, masallarını, türkülerini en iyi onlar bilir. Yalnızlıkları derindir çobanların. Hangi tepede hangi otun, hangi koyakta hangi çiçeğin yetiştiğini, en sağlıklı mantarların nerelerde olduğunu onlar bilir.

Kırşehirli olduğumu duyunca hemen Neşet Ertaş'tan Muharrem Ertaş'tan söz etmeye başladı Çoban Salih. Sanki türküler gözlerinden akıyor, bakışlarından dökülüyordu. Ben de Seyrânî'niz var dedim hemen. Hepsî aynı kaynağın suyu abi dedi. Seyrânî de bizim Neşet'imiz... Çekiç Ali başta olmak üzere Kırşehirli ozanların Seyrânî'ye sahip çıktıklarını ve onun türkülerini bozlaklarını söylediklerini biliyor. Sonra bize türküler söyledi yanık yanık. Tüm çobanların sesi neden güzel olur? Dağlarda nefes aldıkları için mi? Sadece yanık mı? Kendilerinin yaktıkları ve söyledikleri de hikmetten bir hisseye sahip. Yanmadan yakılır mı türkü? Sızlanmadan bozulanır mı bozlak?

Salih çoban, Seyrânî'den bildiklerinden okudu biraz. Bir müddet sonra vaktim geldi dedi. Bizden müsaade alırken Seyrânî'den havalandırdığı son türkü kulaklarımızda kaldı, dolanıp duruyor:

*Hak cemalinden alınmış
Güzelliğin sermayesi
Güzel sevmekten çalınmış
Aşkın muhabbet mayesi*

*Muhabbeti bil ne iştir
Bir can bir cam seviştir
Arş u kürsiden genişir
Ülfet elinin ayesi*

*Aşkın zağı gör ki neyler
Kalbin pasın her dem siler
Aşk çocuğun çözüp beler
Gönül beşiği dayesi*

*Ayık demler mestimizde
Seyrânî can destimizde
Daim olsun üstümüzde
Şah-ı merdanın sayesi*

Çoban bize, biz Soysallı'ya türkülerle veda ediyoruz. Türküler ki bu toprakların sesi, sedası, nefesi... Anadolu'da, bozkırda her türkü bir dağ, her dağ bir türkü... Soysallı da Erciyes'in duldasında yalnız ama sonsuz bir umman...

Seyyid Burhaneddin'de Dünya, Nefis ve Ölüm

DÜNYA

Dünya zevk ve sefa yurdu, hiç bitmeyecek, sonsuza dek yaşanacak bir mekân değildir. Dünya çekici, cazibesi yüksek gibi görünse de kelime anlamı “alçak, değersiz”dir.

Hiç derdimiz sıkıntımız olmasa, her istediğimize aynı anda sahip olsak da dünya ve dünya hayatı yalandır. Bir gün bakmışız ki belimiz bükülmüş, dişlerimiz dökülmüş, elimiz ayaklarımız tutmaz olmuş, kabre girme vakti yaklaşmıştır.

Dünya hayatının dış yüzü lezzetlidir, çocukların yaladığı elma şekeri gibidir. Gerçekte ise içinde zamanla öldüren bir zehir ve aldatıcı bir sarhoşluk barındırır. Her gün renkten renge giren dış görünüşüne aldananlar âşık olup kendilerinden geçerler. Ama içine daldıklarında ölümcül bir zehir ve pislığe bulaşırlar.

Dünya hayatı; oyun, eğlence, çoğaltma ve böbürlenme yarışından ibaret değildir. Dünya, ahireti kazanma aracı oluyorsa anlamlıdır; aksi takdirde insanın sırtında bir yükür. Dünyanın cazibesine, şehvetine, haz ve lezzetine kapılıp gafillerden olmamak için Allah'ı zikretmek ve Allah'tan indirilen Kur'an'a yönelmek ve odaklanmak gerekir.

Dünya hayatı, aldatıcı bir zevkten başka bir şey değildir. Eldeki para, mal-mülk aslında bir sabun köpüğüdür. O hâlde ne kadar rüya ve sabun köpüğü olan dünya hırslarının peşinde koşarsanız o kadar kalbiniz kirlenir, ruhunuz yıpranır ve sağlığınız bozulur.

Özellikle günümüzde teknolojik vasıta ve imkânlarla büsbütün allanıp pullanan dünya hayatı usta bir sihirbaz gibi çoğumuzu yanıltmakta, ahiret hayatının önüne adeta çelikten perde çekilmektedir. Bu perdenin arkasını göremeyen, sahte lezzet ve şehvet çiçekleriyle süslenmiş bu cehennem tavanı dünyanın bu sahte yüzüne, cazibesine, şehvetine kapılan insanlar sahte ve hayalî hedefler uğruna birbirinin kurdu olmakta, serap peşinde arkasına ve önüne bak-

madan, görmeden nefes nefese koşmaktadır. Dünyaya ve bedene olumsuz bir açıdan yaklaşan Seyyid Burhaneddin Hazretleri bu ilginç ve ürkütücü durumu, Fetih suresine ilişkin tefsirinde açık bir şekilde dile getirir:

“Dünya cehennemin tavanıdır. Çünkü cehennemin etrafında onu süsleyip hoş gösteren çiçekler, parlaklıklar, nefse hoş gelen şeyler vardır. Bunlar aslında

insanoğlu için bir tuzaktır ve bu tuzağın içi öbür tarafa götüreceğin ateşle doludur. Şimdi sen onları görüyorsun da cehennemin içindeki yüz binlerce azabı göremiyorsun.

Eğer bir kimse sana sonunda bu tavan çökecek ve ölüm esnasında bacak bacağa dolaşacak derse ne cevap vereceksin? Dünya damındaki çiçeklerle sen

oyalanma. Dünyayı ihmal etme ama yatırımı daima ahiretin için yap.

Eğer bir kul, birçok baştan çıkarıcı ve günaha teşvik edici şeyle kaplı cehennem yoluna karşı direnç gösterirse, Allah onu kendisine yakın yüce makama yükseltir, ebedî inayet=iyilik giysisini giydirir ve onun zahirî ve bâtını bütün riya çeşitlerinden arındırır.

Bundan sonra onun içinde dünyaya duyulan sevgiye hiç yer kalmaz.”

NEFİS

Nefis; insanın içinde manevi bir güç olup arzu, şehvet, gazap ve her türlü süfli arzuların kaynağıdır. Gıdası haram ve günahlardır; sürekli kendi çıkarlarını düşünür, arzu ve isteklerinin sınırı ve ölçüsü yoktur.

Bu hâliyle insanın en büyük düşmanıdır. “Çünkü nefis, daima kötülüğü emreder.” (Yusuf suresi, 53)

Ulu Hünkâr Mevlânâ’nın ifadesiyle en büyük puttur. “Nefis putların anasıdır. İnsanların yaptıkları put yılan ise nefis ejderhadır. İnsanların elleriyle yaptıkları putlar kırılır, yok edilir ama nefis her daim kıvılcım üretmeye meyilli çakmak gibidir. Put kıvılcımdır, nefis ise çakmak gibidir. Kıvılcım çıkarma su ile söner ama taş ve demirden olan çakmak sönmez.”

İnsan; maddi yönü olan beden, manevi tarafı olan ruh ve nefsin terkiibinden meydana gelir. Bedenin varlığını sürdürmesi ancak nefis ile mümkündür. Burhaneddin Hazretleri yaşamı boyunca nefsin terbiyesine önem vermiş, insan-ı kâmil olabilmenin tek şartının nefsin isteklerine karşı gelmek olduğunu belirtmiştir.

Ulu Hünkâr insanda iki nefsin olduğunu söyler: “Biri gece gibi kapkaranlık bir nefis, diğeri ise güneş gibi aydınlık bir nefis. Oruç tutmak, az yemek gibi, sade cila vurmakla nefsin isteklerini azaltırsın; hayvani nefis zayıflar, o ruh ortaya çıkar. Gecenin yerine gündüz gelir.” der.

Nefis başkalarının emri altına girmek istemez, her zaman baş olmak ister. Daha da ileri giderek herkesin kendisine tapmasını, ilah olmayı, firavunlaşmayı ister. Bu hâli ile Yüce Yaratan’ın düşmanıdır. Ona uymak kişinin kendisine zarar verdiği gibi, Allah’ın bu düşmanına yardım etmek olur. Onun için Burhaneddin Hazretleri korunaklı bir kaleye ve canavara benzetilen bu düşmanı öldürmek gerekir der:

“İnsan nefisinden daha canavar bir hayvan olmaz. Nefisten, daha şiddetli ve daha hırs sahibi bir yaratık yaratılmamıştır. İnsanın nefsi hırs küpüdür ve hırs ile doludur. İnsan nefsinin hürriyetine Allah sınırlama koymuştur. Sınırsız hürriyet yoktur. Sınırsız hürriyet insanları terbiyesiz, edepsiz, zalim ve kâfir eder, kötü bir insan yapar. Çünkü nefis hep daha fazlasını ister.

Sen nefsin heva ve hevesine düşme. Onun isteklerine boyun eğmek nasıl beden için zararlı ise, nefsin isteklerine uymak din için dâhi zararlıdır. Dünyadan, nefsin hoşlandığı şeylerden ne kadar sakınırsan, onları ne kadar kendinden uzaklaştırırsan ahiret âleminde o kadar nur alırsın.”

Nefis; Allah ile kul arasında en büyük perdedir. Böyle bir perdenin ilacı ve temizleyicisi Kelime-i Tevhî’tir.

Şeytanı da günahı da sevabı da nefsimizde yaratan Allah’tır. Nefsimizin su ve ateş gibi hem faydalı, hem zararlı tarafları vardır. Nefsin yaratılması; insanla-

rın yaşaması, üremesi, dünya için çalışması içindir. Hünkâr Hacı Bektaş Hazretlerine göre “Marifet nefsi silmek değil, bilemektir.”

Nefsi sevsek de sevmesek de kızsak da insan vücuduna konulmuştur. O bütün özellikleriyle birlikte bizdedir, içimizdedir. Çıkarılması hiç de mümkün değildir. İslah edilmediğinden düşmandır, kötülüğün anasıdır. İnsanı çabuk etkisi altına alır, kandırır. Peygamberimiz, “Senin en büyük düşmanın, merkezi iki başın arasında bulunan nefstir.” buyurmuşlardır.

Her şeyden kaçmak kolay olsa da insanın kendi nefsinden kaçması hiç de kolay değildir. Bu hususta Seyyid Burhaneddin Hazretleri şu nasihatle, öğütte bulunur:

“Ey insan. Felaketlerin kaynağı nefstir. Nefsini öldürmedikçe kendini belalardan kurtaramazsın. Ölmeden önce öl. Nefsini ‘Muradını Alamamışlar’ mezarlığına göm de hoş ol, rahata kavuş.

Kanaat bir bağıdır, hırs ayağını onunla bağla. Şu beden mezara girmeden nefsin şerrinden emin olma. Akıllı kimse, hevâ ve hevesinden emin olmaz.

İnsanın şu kötü nefsi var ya, hani ona beden diyorlar, bu dünyanın canı ve aklı adını takıyorlar. Sen sende oldukça, varlığından geçmedikçe Kâbe’de bile ibadet etsen meyhane kesilir. Fakat varlığın senden uzaklaştı mı? Put tapınağı bile sana Beyt-i Mamur olur. Eğer suretten mana yoluna dönersen.

Denizdeki canavarı görüp de şaşma, nefis denizindeki canavarları gör de şaş...”

ÖLÜM

Ölüm yeryüzündeki sonluluğun sonsuzluğa açılış kapısı, bir tebdil-i mekân, bir boyuttan diğere geçiş, ten=vücut kafesini terk ediş. Uykudan uyanış; hakikatle yüz yüze geliş, âşığın maşuka=yaratanına kavuşmasıdır.

Şu yalan dünyanın en şaşmaz ve yanılmaz konularından ve en acı gerçeklerinden biri hiç şüphesiz ölüm

vakasıdır. Öyle ki her kanun değişir, her yeni eskir ama ölüm kanunu hiç değişmez, değişmeyecek. Çünkü Yüce Yaratan böyle koymuş, doğumu da ölümü de yaratmış.

Ölüm; herkesin tattığı acı şurup, fanilikten ebediliğe göçüş, ödünç alınan nimetin sahibine teslimidir.

Ölümün yüzü soğuktur. Ürkütücü ve istenmeyen bir gerçektir. Bilhassa imanlı kullar için de sevimli bir nimettir. Seyyid Burhaneddin Hazretleri’nin tarifi ile de “Ölümün dış görünüşü cansız ve soğuksa da iç yüzü sıcak ve dirliktir. Ölümle insan dirilir, gerçekten o ebediliktir.”

Öleceğimizi biliriz de ölümün ne zaman, hangi saatte ve günde geleceğini bilmeyiz. İsteriz ki ölüm olmasın. Ölümsüz hayat olur mu? Hayat var oldukça ölüm gerçeği devam edecektir.

Ne yazık ki kimse ölüm gerçeğinden kaçamayacak olsa da birçok insan hayatın büyük bir kısmını bu gerçeği görmezden gelerek yaşıyor. Seyyid Burhaneddin Hazretleri’ne göre ölüm bir son değil, yeniden diriliş, bir başka hayatın başlangıcıdır:

“Aziz ve mutlu bir hayatın sona ermesi olmayıp aksine sürekli, ebedî, gerçekten mutlu ve dünyadaki hayatla kıyaslanmayacak çok daha güzel, anlatımı imkânsız bir başka hayatın başlangıcıdır.

Ölmekle insan dirilir; gerçekten o ebediliktir. Ölüm en yüce mertebedir. Allah bu hayattan daha güzelini, daha üstününü ve ölümsüz olanını mutlaka verecektir. Zira O, mutlak cömertlik sahibidir.

Ölüm, hakikate açılan bir kapı, dünya yolculuğunda seyrüsüluk, insanın Allah tarafından verilen kabiliyetlerini ortaya çıkarmasına yardım eden sistemin adıdır. Bir başka ifadeyle tasavvuf ve tarikata giren kimsenin manevi makamlarını tamamlayıncaya kadar geçirdiği safahata verilen isimdir, en son derecedir. Ondan yüksek derece yoktur.”

Yine Burhaneddin Hazretleri Allah yolunda ölümü bekleyen kimseleri cihat eden mücahitlere benzetir: “Allah yolunda cihat eden kimseler yok mu? Onlar, şairin şiir söyleyerek kafiye aradığı, talebenin tatil gününü beklediği gibi ölümü ararlar ve beklerler.”

Sözün özü; ölüm yok değildir, hiçlik değildir; sadece hayat vazifesinden bir terhistir, paydostur. Vücut ve mekân değiştirmedir. Sonsuz hayata bir davettir, bir başlangıçtır. Sonsuz dileklerle yüklü hayat kervanının ebediliğe açılan kapısıdır, Yaratanına kavuşmadır. ■

Kurşunî Sergüzeşt

GÜLAY DÖNMEZ

*“Ben aşkı göğsümde kurşun gibi taşıyorum
Gelmiş dayanmışım demir kapısına sevdanın”*

Bebek arabasının tekerleği takılıyor eşiğe! Bir insana rast gelsek de ucundan tutsa arabanın, basmadan eşiğe girsek ikinci güneşinin saçakları altına.

“Uyusun da büyüsün, ninniii!

Hû Hû Hû Allah!

Sen uykular ver Allah!”

Uyunmaz derler ikinci vakti. Haydi bebeğim uyan artık, bak lâle bahçesine geldik.

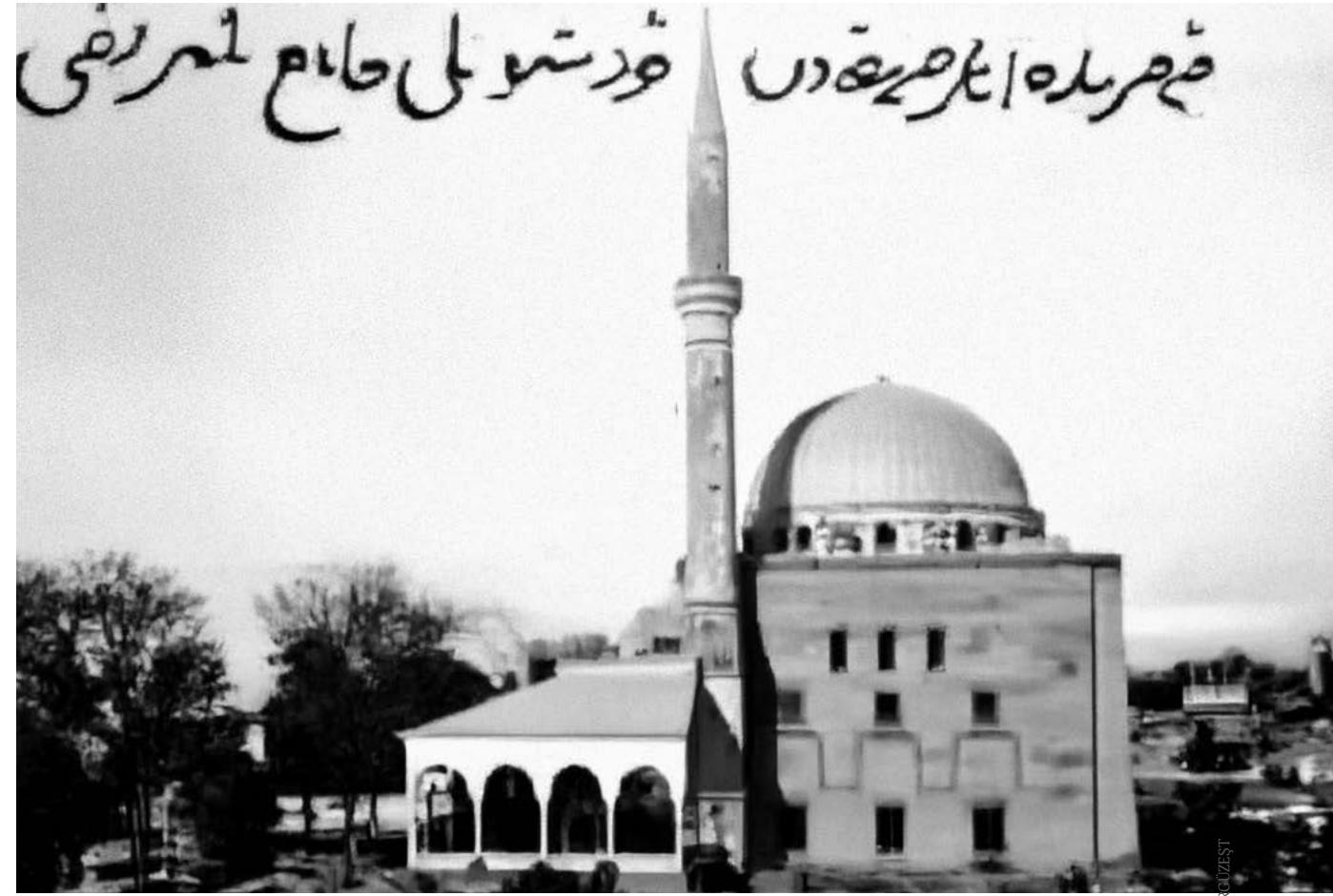
Kurşunlu Camii’nin avlusundayız oğlumla. Bahrın diriltici soluğunu ensemde hissediyorum. Ölümün de böylesi bir soluğu olsa gerek, deyi geçiriyorum içimden. “Seni öldürmeye gelen, sende dirilsin.” düsturu gibi girift bir düşünce bu. Bir lâle olsam. Ölüp ölüp dirilsem... Lâle gibi toprağa ekili olsam. Topraktan geldik, toprağa döneceğiz nasılsa. Allah’tan geldik, Allah’a döneceğiz. Dönüp durmadayız, ne çâre! Hava havaya, su suya, toprak toprağa, ateş ateşe dönüyor.

Yerin yüzündeki sergüzeştine yeni başlayan oğlum, mışıl mışıl uyuyor bebek arabasının güvenliği içinde şu bahar ikindisinde. Uyanır az sonra ki huyudur zaten... İkinci vakitlerinde uyanıverir. Bir de seher vakitlerinde... Âh, kerâhet vaktinin uyanıklığındaki bünyen, bozulmadan hep bu mizaçta kalsa ömür ömür! Taze anneyken, caminin avlusunda duaya dönüyor düşüncelerim bir bir. Gözlerim doluyor birden avluda. Yüzlerce yıl evvel, bir anne, şu güzelim Kayseri şehrinde bir oğul getiriyor dünyaya: Sinan! Koca Sinan'ın yer yüzü sergüzeştinin başladığı bu coğrafyada, dünyaya bir oğul getirmiş olmanın sevinciyle billûrdan bir damla süzülüyor en içten... Derken lâleler filizleniyor gözüm yaşımdan. Uzayan lâleler! Uçları ok temreni gibi.

Uyanmış oğlumu kucağıma alıyorum. Revakları “özge bir temâşâ” ile geçiyorum. Biraz soluklanmak için bir arka taşı arıyorum kendime. Ne de olsa sırtı sağlam yere yaslamalı. Son cemâat mahallindeki sütuna yaslıyorum sırtımı. Elimle sivazlıyorum sütunu. Parmaklarım taş sütunda gezinirken bir lâlenin eliyle buluşuyor elim.

Âh lâle! Nasıl taştan bir lâledanın içindesin sen? Peki ya, nasıl yerleşmişsin camdan kalbimin içine?

“Kalbimde Allah'ın elleri durur.” deyi cevap veriyor sanki usulca.

Sükûn! Gözyaşı! Ey lâle! Ay aydınlığı bir yolun muştusu musun sen?

Ayaklarım üstüne kalkıyorum, içime tatlı bir ülfet zuhur etmiş hâlde. Lâlenin ülfeti ise yine kendi cinsinden. Diğer sütundan ellerini uzatmış bile bir başka lâle. Lâleli sütunların arasından geçerek taç kapıya doğru yürüyorum.

Başımı kaldırıyorum şükür niyazıyla! Bir bilge baykuş ana, fedakârca gülümsüyor, nefes kesen mukarnaslar içinden. Bir dua dökülüyor kül renkli başım üstünden sanki. Sağlı sollu nişler gözetirken sağı solu, Bismillah,

deyi sağ ayağımla atıyorum
adımımı kapıdan içerû.

Kündekârî kapıdan
girince kubbe altına doğru
çekiliyorum. Sanki kubbe
altındaki zeminde bir saat
var ve saatin merkezine
doğru zamansız ilerliyorum.
Kucağımda oğlum olduğu
hâlde dikiliyorum tam mer-
kezde. Esasen her şey nasıl
da tam olması gerektiği gibi
ve her şey belli bir ahenk ile
nasıl da tam merkezinde.
Derken sol ayağım sabit
kalmak üzere sağ ayağım ile
çark etmeye başlıyorum bir-
denbire. Bir çark... Bir çark
daha! Saatin dişlisi miyim
gıcırtılı? Akrebin kendisi
miyim? Görünmeyen bir
pergel mi beni bu hâlden
hâle koyan? Döne döne kub-
beye varasım geliyor.

Cuma suresinden kubbe!
Alışverişi bırakmak gerek.
Hangi alışverişi ola? Nefes
almayı, nefes vermeyi mi?
Yoksa gül alıp gül sat-
mayı mı? Doldur gönlüme
Allah'ım!

Kalemişinden kubbeyi
seyreyle güzel anne. “Bu bir
demdir, gelir, geçer.” Hata-
iler sırlanmış dendânlar
içinde. Dendân-ı hâmenin
kurşunî cilvesi ile sırlanmış
hatailer! Lakin bu cilve ifşa
ister. İçte ne varsa dışa o
sızar. Lâlenin içi kül gibidir;
lakin bir lâtif eda ile uzanır
göklere lâlenin yaprakları.
Dendânlar içinde sırlanmış
ahenkli cilve de latif bir
uzanışla bu haddi aşmak
ister. Tığlardan süzülür son
demde o cilve. Sonsuzluk
demidir hakikatte. Bu zen-

cerak, bu çiçekler, hatailer kömür gibi yanmada.
Cümbüş O'nun. Cilveler O'na.

Mihraba yöneliyorum kucağımda oğlum
ile. Sessizce seyrediyor minicik bakışlarıyla o
da... Rumili motiflerin taçlandığı mihrabdan
süzülen ayet ile Hz. Meryem anamızı anıyorum.
Muhabbet meyvelerini, muhabbet rızkını dili-
yorum Allah'tan. Hz. Meryem'i rızıklandığı
gibi bizleri de lütfunla rızıklandır Allah'ım.

İkinci güneşi süzülüyor revzenlerden içerû.
Sessiz sedasız secdeye varan, kıyamda bekleyen
mırıltılı dudaklar...

“Kur'an okuyan yüreğinden
Bir ışık kapabilir miyiz?”

Tatlı huzmelerin arasından kündekârî
kapıya yöneliyorum yeniden, yüzümü mihraba
dönerek. Sol ayağımla geçerken eşikten, kapıyı
öpüyorum içli bir âdet üzere... Çift revaklı son
cemâat yerinde yine lâleli sütuna yaslanıyorum.
Gözlerim kapanıyor usul usul. Kendime geldi-
ğimde Mihrimah Sultan Camii'nin çift revaklı
son cemaat yerinde olduğumu anlıyorum. Düş
içinde düş görmekten usanmadın sen güzel.
Üsküdar'dan geçer iken bir özge temaşa ile,
oğlumun sesiyle kendime geliyorum:

“Anne bak, tabela asmışlar buraya!”

Okuyoruz birlikte:

“Mimar Sinan. Kayseri/Ağırnas doğumlu.”
Selam olsun o vakit Üsküdar'dan Kayse-
ri'ye...

Selam olsun Koca Sinan'a.
Selam olsun kurşunî düşlere.
Hûûû...

Kendimizi Aramaklar Yolculuğu

Her Yazı Bir Sitemdir

FOTOĞRAFLAR VE YAZI: M. AKİF COŞKUN

“Hepimiz, yaşamla bağıını az ya da çok kaybetmiş, kör topal idare eden insanlarız. Hatta yaşamdan öyle kopuğuz ki, gerçek, canlı hayata karşı adeta tiksinti duyuyor, bize hatırlatılmasına dahi katlanamıyoruz.”
(Dostoyevski)

Her yazı bir sitemle başlar. Sitem kelimesini asli anlamıyla kullanacak olursam, yani Farsça kökü itibarıyla *eza*, *eziyet*, *zulüm* anlamında; bu durumda yazı, insanın gördükleri karşısında istemli istemsiz bir çılgıdır. Ben yine de en hafif ve dilimizdeki anlamıyla sitem demeyi tercih edeceğim. Çünkü sitemde bir sessizlik hâkimdir. Sessiz bir çılgıktır sitem. Gece gibi. Gece ile sitem arasında nasıl da bir ünsiyet kurabildim görüyorsunuz değil mi? Hangi niyet üzere bakılıyorsa ona göre ya ünsiyet kurulur ya da üzliyet (*Lafı eğip bükme* *tense kelimeleri eğip bükme işime geliyor, mazur görünüz*). Topluma, insana, hayvana, doğaya ve eşyaya, onlarla olan zorunlu yahut keyfi ilişkilerimizden azade olarak nasıl bir niyet ile bakarsak onlarla aramızdaki mesafe de o nisbette ya daralır yahut açılır. Hüsnüzan hüsnünazarı doğurur. Hüsnünazar ise aramızda müşterek bir şeylerin olup olmadığını ortaya çıkarır. Müşterek noktalarımızdan bir birimize tutunarak bir oluruz. Ünsiyet kurmak, onun özüne vakıf olmak demek değildir. Onun özüne hiçbir zaman tam anlamıyla vakıf olamayacağız. Zaten özüne vakıf olma gibi bir insani hasletimiz de yoktur. Sonradan felsefesi yapılarak aklımızı karıştırmaktan başka bir işe yaramamıştır. Aklımızın karışması da aslında başka bir özelde mühimdir.

Her yazı bir sitemle başlar. Sitem ile lafı lafa kırdırır, anlatmak istediklerimizin perdesinde zaman zaman alakasız gibi görünen bahislere de yer veririz. Lafın lafı açması, lafın laf ile müşterekliğindendir. Kalabalık bir şehir meydanında elimde fotoğraf makinesiyle bunları düşünüyor olmam boşuna mı? İnsan ruhunun aşıkâr ettiği tüm hâllerine şahit olduğum bu kent gürültüsünün merkezinde sessizce onları okumam boşuna mı? Tüm bu insanların özü bana kapalı olsa da bu kent gürültüsünün ortasında onlarla aramda ortak olan şey bu kent gürültüsünün zeminidir. Bu gürültüye sebep olanlardan biri de benim. Hiç yoksa bile bu zemini paylaşıyor olmam onlara olan bakışımı tazeliyor. Her biri, özelini bilmediğim bir kara kutu gibi gelip geçiyor önümden. Hangisine tabiyim, hangisine hâkimim? Ne bu kent gürültüsünün zemininden hoşnutum, ne de bu zeminde gürültüsüne ortak olduğum paydaşlarımdan. İçimde sürekli harlanan bir acıyla kavru-luyorum. Kendimi bir çoğuna yabancı görüyorum. Birçoğunda cehaletin izlerini okuyabiliyorum ve bu bana acı veriyor. Cehaletten kurtulmak acıyla yüz yüze gelmektir. Kendini ne kadar kurtarabildiysen yüzüne de acı o kadar suretlenir. Bu zemin üzerinde insanların yüzüne kesiflenince onların da benzer acılar içinde olduğunu görebiliyorum. Bunun ne kadar farkındalar bilmiyorum.

“Doğru programlanmış bir fotoğraf makinesi, bir fotoğrafçı veya bütün fotoğrafçıların toplamı tarafından bütünüyle kavranıp anlaşılamaz. Bu bakımdan bir karakutu sayılır. Zaten fotoğrafçıyı fotoğraf çekmeye motive eden tam da bu kutunun karanlığıdır. Her ne kadar fotoğrafçı olanaklar peşinde koşarken kendini aygıtın içinde kaybediyor olsa da, elindeki kutuya yine de hâkimdir. Çünkü aygıtın nasıl yemleneceğini ve fotoğraflar püskürtmesinin nasıl sağlanacağını bilmektedir. Bu sayede aygıt, fotoğrafçı onun içinde neler olup bittiğini bilmediği hâlde, fotoğrafçının ondan istediği şeyi yapar. Ve işte bu, tüm aygıtsal işleyişinin karakteristik özelliğidir. İşlevci hem aygıtın dışını kontrol edebildiği için ona hâkim, hem de aygıtın içi kendisine kapalı olduğu için ona tabidir.”
(Vilém Flusser)

Her yazı bir sitemle başlar. Ve ben sitemimi konuşlandırabileceğim uygun bir zemin aramaya devam ediyorum. Benim gibi kendi sitemlerine zemin arayanların olduğuna da inanıyorum, biliyorum ve görüyorum. Bazen yollarımız kesişiyor hemzemin oluyoruz. Bazen o bana yol veriyor bazen ben ona yol veriyorum. Karşılıklı bir mutabakat içinde oluyoruz. İşte yukarıda bahsettiğim ortak zeminin bereketini çıkarıyoruz. Kendi arayış haritamızda ne kadar çok hemzemin varsa gidilebilecek o kadar yol var demektir. Her zaman aynı yolda gitmeyiz, bazen farklı bir niyet, farklı bir hedef üzere olur, farklı yolların yolcusu oluruz. Yollarımız sürekli değişir, sürekli başka yollarla kesişir. Hemzeminin insanın arayışına sunduğu bu bereket sayesinde insan nefes alır, direnci artar. Hâl böyleyse madem neden birbirimizin yollarını çıkmazlar? Neden birbirimizden vazgeçeriz? Neden gereğinden fazla bir beklenti içine gireriz? Neden yeterince hassasiyet sahibi olmayız? Neden ilk izlenimimizi temel kabul edip tüm yargılarımızı onun üzerine inşa ederiz.

Hikâyedir, anlatılır: şehirler arası bir otobüs seferinde iki çocuk ortalıkta koşturup gürültü yapıyorlarmış. Hâliyle yolcular kendi aralarında çocukların annesinden babasından dem vurup görgü kural yoksunu çocuklarını en azından yolculuk esnasında neden tembihlemediklerini, neden kayıtsız kaldıklarını birbirlerine şikayet ederken babaları durumu fark edip yolculara şöyle seslenmiş: “Değerli yolcular, farkındayım çocuklarım haddinden fazla rahatsızlık verdiler size. Ancak bugün annelerini defnettik. Cenazeden dönüyoruz. Yokluğunu hatırlatmamak için seslenmedim. Bundan dolayı kusura bakmayınız.”

İnsanın temel bir yanılgısıdır bu? İlk karşılaştığı izlenimi, ilk edindiği fikri, ilk inandığı yargıyı esas kabul etmek ve bütün ilişkilerini bunun üzerine kurmak yabancılaşmanın sebebidir. Bununla her şeye anlayışla yaklaşmamız gerektiğini söylemiyorum. Bu ahmakça bir tutum olur zira. Anlayışla yaklaşmak, ki ben buna anlayışlamak diyorum, sadece aynı yolun yolcusu olduklarımıza gösterebileceğimiz bir haslettir. Bu konuda bile bir mesafe alamamışsak zaten aynı yolun yolcusu hiç olamamışız demektir. Her şeyi olduğu gibi anlatmakla yükümlü değilim. Her şeyi anlatacak yetkin bir dile de sahip değilim. Yetkin bir dile sahip olsaydım, konuşmanın da anlamı olmazdı. Yazmanın da bir lüzumu olmazdı. O nedenle tam anlamıyla ifade edemiyoruz. Ne kadar çok dile, kelimeye kavrama sahip olsak da yetersiz kalıyoruz. Dilin yetersizliği bu anlamda bir lütuftur. Madem ki *“dil, insanı içsel yaşamından bile dışlayan bir bütünlüktür,”*¹ o hâlde bunun lütfu nerededir?

Birbirimizi anlayışlayarak o lütfu sahip olabiliriz. Birbirimizi bir bütün olarak anlamada ısrar etmenin bizi birbirimizden kopardığını neden göremiyoruz. Neden

¹ Lazlo Földenyi

ilişkilerimizde Allah’ın yardımını dilemiyoruz? İnsanlık sınırının nihayetinde Allah’ın sınırı başlar. Bu nihayet insanlığın sınırını da kabzedenden sınırsız bir vadidir. Bu, insan aklının alamayacağı ve insan dilinin betimleyemeyeceği kadar bildiğimiz akıldan ve mantıktan uzak bir vadidir ve insanı gözyaşlarına boğar. Birbirimizin gözyaşlarına muhtacız. Birbirimizin dertlerine muhtacız. Yetersiz dilimizin bize bahşedilmiş bir lütf olduğunu, yollarımızın hemzemininin bu şekilde varolacağını bu şekilde idrak edebiliriz. Dilimiz bu şekilde yetersizliği ile zenginleşir, uylaşır. Dil uylaşımına basamakları çıkar. Edebiyat, felsefe, din ve sanat uylaşımına dilden devşirilerek doğar, büyür ve gelişir. Edebiyat ve şiir bu dilin kelimeleriyle oynayarak kendine bir zemin oluşturur. Sanat, bu dilin kelimelerini yontarak bir tahayyül dünyası inşa eder. Felsefe, bu dilin kelimelerini başka bir boyuta taşıyarak bir düşün dünyasına davet çıkarır. Yine din, bu uylaşımın dili kullanarak dünya dışından dünya dışında olmadığını tebliğ eder. Kur’an, anlaşılabilsin diye o toplumun yabancıları olmadığını ama şairlerin dilinden de uzak bir dille, o toplumun dilini kullanarak şairlerin dilinden daha üst bir dil ile indirilmiştir. Ve bize şayet dersini çıkarabilirsek ders olmuştur.

Her yazı bir sitemle başlar, ben sitemimde ne kadar haklıyım onu bilmiyorum. Hak iddia etmek için yola çıkmadım. Haksız olduğumu da söylemiyorum. Sadece bir sitemim var. Sitemimi kucaklayacak bir zeminin olmayacağı korkusunu taşıyorum sadece. Kimi zaman ümitlerimi elden kaçırdığım olsa da bir kıstasın eteklerine tutun-

yorum vicdanımın azabına katlanarak. O nedenle şiirimin suretini okumaya çalışıyorum fotoğraflayarak. Bana bir nebze nefes alıracak, bir nebze muhabbetinden ikram edecek duraklarıma hamd ediyorum. Bir gülümseme dahi renk vermeye yetiyor tüm bu gürültüler arasında, karmaşık duygu ve sitemlerimle şaşkın şaşkın etrafıma anlamsız bakarken bir an kendime gelmeme yetiyor. Tam da bunları düşünürken, bilmem neye nasıl yorsam, ağır ağır ilerlediğim bir kitapta şunları okuyorum:

*“Belki yanılıyorum, ama herhangi bir kimse hakkında, yalnızca gülüşüne bakarak hüküm vermek kabildir bence; onun için hiç tamamadığımız birinin gülüşü daha ilk karşılaşmanızda hoşunuza giderse, karşınızdakinin iyi bir adam olduğundan tereddüt etmeyiniz.”*²

Bu yazımın vesselamında gülümsemesini eksik etmeyen kıymetli Esat ağabeyimin ellerinden hürmetle öpüyorum. Kayseri’ye yolu düşen hemzemin dostlarımıza Akabe Kitabevinin sahibi Esat abimizle tanışmayı ayrıca tavsiye ediyorum.

Her yazı sitemle başlıyor evet, ama sitemle bitmez, bitmemeli, bitmesin. ■

² Dostoyevski

“Hicret”in 60. Yılı Anısına *Kayseri’deki Doğu Türkistan Türkleri*

RECEP KANALGA

Doğu Türkistan Türklerinin Türkiye’ye göç etmeleri, asırlar öncesinde Türklerin dünyaya açılması anlamına gelen göçlerin 20. yüzyıldaki yansıması olmuştur. Sebepler farklılaşsa da bin yıl önce Anadolu’ya akan Türkler 1900’lerin ikinci yarısında yeniden Batı Asya’ya gelmişlerdir. Bu kez göç, Çin işgaline direnişin sembolü olarak tarih sayfalarına kaydedilecektir. Dayanılmaz Çin zulmü, hürriyetine düşkün Doğu Türkistanlıları vatanlarından ayrılma noktasına getirmiştir. Merhum Mehmet Emin Buğra’nın ifadesi ile vatan için vatandan ayrılmışlardır. Bu ayrılış, şahsi ikbal uğruna değil, vatanın bağımsızlığı için yaşanmıştır. Askerî, siyasî ve iktisadî anlamda üstün olan ve istilacı nitelikteki ezici nüfus çoğunluğuna sahip olan Çin karşısında hemen her ayaklanması katliamla sonuçlanan Doğu Türkistanlılar için son çözüm ülkelerini terk etmek olmuştur. Zira yakın dönemde yaşanan yüzlerce ayaklanmanın büyük kısmı

Çin kuvvetlerince insanlık dışı yöntemlerle bastırılmış, yüz binlerce soydaşımız şehit olmuştur. Çin yönetimlerine karşı gerçekleştirilen ayaklanmaların ancak ikisi başarıya ulaşmış, 1933 yılında Şarkî Türkistan İslam Cumhuriyeti, 1944 yılında Şarkî Türkistan Cumhuriyeti kurulmuştur. Kısa ömürlü olan bu devletler Çin ve Rus işbirliği sonucunda tarih sahnesinden silinmiştir. Hürriyete âşık olan Doğu Türkistanlıların imkân bulabilenleri esaret altında yaşamaktansa muhacerete çıkmayı tercih etmişlerdir.

İlk olarak 1934 yılında başlayan göç hareketleri, bir süre Doğu Türkistan içinde ve buraya komşu Kansu eyaletinde iç göç mahiyetinde olmuştur. Kafiler hâlinde yürütülen göç hareketi sık sık Çin askerlerinin saldırıları altında devam etmiş, binlerce Doğu Türkistanlı bu süreçte şehit düşmüştür. Ülke

sınırları içinde devam etme imkânı kalmayan Doğu Türkistanlıların bir kısmı Keşmir’e geçmişlerdir. On binlerce kişinin katıldığı göç kabileleri 1941 yılında Keşmir’e ulaştığında sınırı geçebilen kişi sayısı üç bin civarında olmuştur. Sadece bir yıl sonra hastalıktan kaynaklanan ölümler neticesinde göçmen sayısı bin iki yüze düşmüş, 1943 senesinde ise hayatta kalan Doğu Türkistanlı göçmen sayısı bine düşmüştür. Çin’de yaşanan iç savaşı 1949 yılında komünist Çinlilerin kazanması neticesinde Doğu Türkistan’dan yeni bir göç hareketi başlamış, hürriyet mücadelesini yurt dışında sürdürme kararı alan Doğu Türkistanlılar ülkelerinden ayrılmak zorunda kalmışlardır. Başta İsa Yusuf Alptekin, Mehmet Emin Buğra, Alibek Hâkim gibi lider isimler olmak üzere yaklaşık bin iki yüz kişi Keşmir tarafından sınırı geçerek Hindistan’a ulaşmıştır. Çok zor şartlar altında göç eden

Doğu Türkistanlıların nihai hedefi Türkiye'ye ulaşmak olmuştur. Yapılan girişimler neticesinde dönemin Türkiye Cumhuriyeti hükûmeti tarafından 13 Mart 1952 tarihinde Bakanlar Kurulunda alınan karar ile bin sekiz yüz elli Doğu Türkistanlı göçmenin ülkeye kabulü kararlaştırılmıştır. Bahsi geçen göçmenler 1952-1954 yıllarında peyderpey Türkiye'ye gelmişler ve aralarında Kayseri'nin de olduğu çeşitli şehirlere iskân edilmişlerdir. Bu göçmenlerin bir kısmı Develi, İncesu, Yahyalı ilçelerinin Musahacılı, Sindelhöyük, Kocahacılı, Karacaviran, Kocu ve İlyaslı köylerine yerleştirilmişlerdir.

1949 yılında kurulan ve Doğu Türkistan'ı işgali altında tutan Çin Halk Cumhuriyeti döneminde yeni bir göç hareketi yaşanmıştır. Komünist Çin yönetiminin uyguladığı soykırıma varan politikalar nedeniyle ülkelerinden ayrılma yolunu tutan Doğu Türkistanlıların ilk durağı Afganistan olmuştur. Afganistan ile Çin arasında imzalanan anlaşmadan haberdar olan

az sayıda Doğu Türkistanlı, bahsi geçen anlaşmada bulunan bir maddeden istifade ederek 1961 yılında Afganistan'a göç etmişlerdir. Mehmet Cantürk'ün girişimleri ile gerçekleşen göçte Doğu Türkistanlılar dört katile hâlinde komşu ülke Afganistan'a geçmişlerdir. İnsan ayağının değmediği topraklardan geçerek yapılan zorlu göç neticesinde göçmenler ilk olarak Bedeşşan şehrine ulaşmışlardır. Yaklaşık dört yıl Afganistan'da kalan Doğu Türkistanlıların büyük kısmı Kabil'e yerleşmişlerdir. Çin yönetiminin baskısı neticesinde Afganistan'ın göçmenleri Çin'e iade etme tehlikesi ortaya çıkınca, zaten Türkiye'ye gelme niyetinde olan Doğu Türkistanlılar girişimlerini hızlandırmışlardır. Göçmenlerin lider isimlerinden olan ve yabancı dil bilmesi bakımından öne çıkan Mehmet Cantürk önderliğinde önce Birleşmiş Milletler Kabil temsilciliğine müracaat edilmiştir. Birleşmiş Milletler temsilciliğinin olumsuz yaklaşımı sonrasında Türkiye'nin Kabil Büyükelçiliğine müracaatta bulunulmuştur. Mehmet Cantürk, Seyit Abdülveli Efendigil,

Abdülhalil Türkmen, Mansur Can Halife gibi isimlerin girişimleriyle Türkiye'ye göç etmek istediklerini bildirmişlerdir. Büyükelçi Talat Benler ve büyükelçilik genel sekreteri Kaya Toperi'nin yardımları neticesinde dönemin Türkiye Cumhuriyeti hükûmeti göçmenlerin kabulü kararını almıştır.

Afganistan'daki göçmenlerin içinde bulundukları durum o yıllarda Türkiye kamuoyunda da gündeme gelmiştir. Doğu Türkistanlı göçmenlerin Çin'e iade tehlikesinde olmaları, Türkiye Büyük Millet Meclisinde ve basında yer almıştır. Milletvekili Ahmet Nihat Akay konuyu Meclis'te gündeme getirmişken Türkçülük hareketinin lider isimlerinden Hüseyin Nihal Atsız da basın yolu ile göçmenlerin durumuna dikkat çekmiştir. Bu süreçte Atsız'ın genel başkanı olduğu Türkçüler Derneğinin Kayseri Ocağı başkanı olan Nevzat Türkten de girişimlerde bulunmuştur. Başta Nevzat Türkten olmak üzere Kayseri'nin muhafazakâr milliyetçi aydınları tarafından Doğu Türkistanlı göçmenlerin Kayseri'ye yerleştirilmeleri için çaba sarf edilmiştir. Yapılan girişimlerin neticesinde Türkiye'ye getirilen Doğu Türkistanlı göçmenler 8-10-12 Ekim 1965 tarihlerinde üç uçak seferiyle Ankara'ya ulaşmışlardır. Törenlerle karşılanan göçmenler otobüslerle Kayseri'ye gelmişlerdir. Devlet tarafından kendileri için yapımına başlanan evler tamamlanana kadar Meydan, Sakarya ve Sivas Otellerinde misafir edilmişlerdir. Afganistan'da kalan daha küçük bir Doğu Türkistanlı göçmen kafilesi ise 1967 yılında Kayseri'ye yerleştirilmiştir. Bu süreçte Kayseri halkı, Çin zulmünden kurtulmak için ülkelerini terk eden soydaşlarına sahip çıkmıştır. Dahası dönemin Vali Yardımcısı Osman Gümrükçüoğlu, Belediye Başkanı Mehmet Çalık, İl Müftüsü Abdullah Saraçoğlu, Toprak ve İskân Müdürü Cemil Nakipler ve Nevzat Türkten'in girişimleri ile Göçmenlere Yardım Derneği adıyla bir dernek kurulmuştur. Göçmenler hem otellerde kalırlarken hem de kendileri için yaptırılan evlere taşındıktan sonra bahsi geçen dernek vasıtasıyla yardım görmüşlerdir. Ekim 1965'te Kayseri'ye gelen göçmenlere, üç ay gibi kısa bir süre sonra, 1966 yılının Ocak ayında kırk altı ev teslim edilmiştir. Kalan evler de yakın zamanda bitirilerek teslim edilmiştir. Halk arasında "göçmen evleri", "Türkistan mahallesi" gibi ifadelerle tarif edilen evler Kuruçayırı mevkinde, eskiden Anadolu Fuarı'nın düzenlendiği, şimdi ise Dünya Ticaret Merkezi ve kültür parkı olarak hizmet veren alanın yakınında inşa edilmiştir. Bu evlerin

bulunduğu mahalle günümüzde Hoca Ahmet Yesevî ismini taşımaktadır.

Ülkelerinde yaşanan zulmü dünyaya duyurmak amacıyla vatanlarından ayrılan Doğu Türkistanlı göçmenler Kayseri'ye yerleştikten hemen sonra çalışmalarına başlamışlardır. İlk yapılan faaliyetlerden biri folklor/halk oyunu ekibi kurmak olmuştur. Genç yaştaki erkek ve kız göçmenlerden kurulan ekip, Doğu Türkistan'ın geleneksel halk oyunlarını sahnelemiştir. Müzik icrası için de geleneksel çalgı aletlerinin temini sağlanmış, temin edilemeyenler ise yaptırılmıştır. Ülke genelinde gösteriler düzenleyen halk oyunları ekibi Kayseri dışında İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Çankırı gibi vilayetlerde sahne olarak büyük ilgi görmüşlerdir. 1966-1969 yılları arasında yaklaşık üç sene faaliyet gösteren ekip, mensuplarının evlenmeleri ile zamanla dağılmıştır. Doğu Türkistan kültürünü tanııtma ve yaşatma çabalarının ürünü olan halk oyunları çalışmaları 1980'li yıllarda yeniden başlamıştır. Bu sefer ilk ve ortaokul öğrencilerinden oluşturulan halk oyunları ekibi, gerek Kayseri'de gerekse başka şehirlerde düzenlenen programlara katılarak Uygur Türk kültürünü tanıtmıştır.

Türkistan'ın zulüm altında inleyen insanların avazını Kayseri'den Türkiye'ye hatta dünyaya duyurmaya çalışan göçmenler, 1974 yılında dernek kurarak çalışmalarına kurumsal kimlik kazandırmışlardır. Mehmet Cantürk'ün başkanlığını üstlendiği Doğu Türkistan Göçmenleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Türkiye'deki Doğu Türkistan diasporasının önemli kurumlarından biri olmuştur. 1980 askerî

müdahalesinden sonra ülke genelinde askıya alınan sivil toplum kuruluşu faaliyetleri, Doğu Türkistanlı göçmenleri de etkilemiştir. Bugün hâlen faaliyetini devam ettiren Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği ise yine Mehmet Cantürk'ün başkanlığında 1989 yılında kurulmuştur.

Ellerindeki kısıtlı imkânlarla Doğu Türkistan için hizmette bulunan göçmenler Kayseri'de ellerine geçen her fırsatı değerlendirme gayretinde olmuşlardır. Bu doğrultuda yapılan çalışmalardan bir diğeri Anadolu Fuarı'nda yürütülmüştür. Kayseri'nin sanayi üretiminin tanıtılması amacıyla kurulmuş olan Anadolu Fuarı, ilk olarak Mehmet Çalık'ın belediye başkanlığı döneminde 1967'de faaliyete geçmiştir. Her yıl yaz mevsiminde bir ay boyunca açık olan fuarda sanayi ürünlerinin tanıtılmasının yanı sıra çeşitli etkinlikler de hayata geçirilmiştir. Fuar alanında oluşturulan sergi alanlarından biri de Doğu Türkistan göçmenlerine tahsis edilmiştir. Sergi alanının tahsisinde Anadolu Fuarı müdürlerinden İsmail Göver ve Şaban Can-

bazoğlu'nun ciddi destekleri olmuştur. Şehrimizdeki göçmenler, kendilerine ayrılan alanda Doğu Türkistan'ın geleneksel mutfak, kıyafet, müzik kültürleri ile ilgili tanıtımlar yapmışlar, açtıkları sergilerle Çin zulmünü gözler önüne sermişlerdir.

Doğu Türkistan Türkleri için Kayseri adeta ikinci bir vatan olmuştur. Öyle ki hasret kaldıkları Tanrı Dağlarının yerine Erciyes'i koymuşlardır. Erciyes onlara Tanrı Dağlarını hatırlatır olmuştur. Belki de bundan dolayı kader onlara vatanları için vatanlarından uzakta Erciyes'in eteklerinde hizmet etme imkânı vermiştir. Dünyanın en büyük açık hava toplantılarından olan Erciyes Zafer Kurultayı, yüz binlerce kişinin katılımı ile her yılın Ağustos ayında düzenlenmiştir. Kurultay tertip heyetinin daveti üzerine Kayseri'de yaşayan Doğu Türkistanlılar düzenli olarak kurultaya katılmışlardır. Kurultay için özel olarak yaptırılan yüz kişi kapasiteli otağ ile Doğu Türkistanlı göçmenler Tekir Yaylası'nda yerlerini almışlardır. Artan ihtiyaca binaen sonraki yıllarda otağ sayısı ikiye

çıkartılmıştır. Doğu Türkistan göçmenleri kurdukları otağda memleketlerinin kültürünü yansıtan çalışmalar yürütmüşlerdir. Kurulan yer sofralarında binlerce kişi ağırlanırken Uygur Türklerinin mutfak kültüründen örnekler sunulmuştur. Sergilenen geleneksel kıyafetler ile giyim kuşam kültürü tanıtılmıştır. Resim sergileri, kitap stantları ile de Doğu Türkistan'da yaşanan zulme dikkat çekilmiştir. Alparslan Türkeş'in kurultay alanını dolaşırken ilk ziyaret ettiği yer olan Doğu Türkistan otağı, Doğu Türkistan'ın hem Türkiye'ye hem de Türk dünyasına tanıtılmasında önemli işlev görmüştür.

Doğu Türkistan Türklerinin 1965-67 yıllarında yerleşmeleri ile Kayseri, ülkemizde oluşan Doğu Türkistan diasporasının İstanbul'dan sonra en önemli merkezi olmuştur. Millî duruşları ve dinî hassasiyetleri ile dikkat çeken Doğu Türkistan göçmenleri Anadolu Türk kültürüne kısa sürede uyum sağlamışlardır. Zaten membaı Türkistan olan Anadolu Türk kültürü ile ata diyarı Doğu Türkistan Türk kültürü Kayseri'de altmış yıldan beri yan yana iç içe yaşayagelmıştır. Hâlen bağırlarında vatan hasretini taşıyan göçmenler, Doğu Türkistan'dan getirdikleri geleneklerini koruyarak

Kayseri'de küçük bir Türkistan kurmuşlardır. Kayseri de onlar sayesinde ciğerlerine Türkistan esintilerini doyaya çekmektedir.

Vatanlarından binlerce kilometre uzakta bir başka Türk yurdunda, Kayseri'de çalışmalar yapan göçmenlerin amaçları eğlenmek veya eğlendirmek olmamıştır. Halk oyunları ekipleri geleneksel Uygur müzikleri eşliğinde halk oyunlarını sergilerken Doğu Türkistan'ın Türklerin vatanı olduğunu anlatmaya çalışmışlardır. Anadolu Fuarı'nda açtıkları sergilerde Doğu Türkistan'ın gözyaşını gösterme çabasında olmuşlardır. Erciyes'te otağ kurarken zulme lanet okumuşlardır. Zira Doğu Türkistan'dan Türkiye'ye yapılan göçü hicret olarak görmüşlerdir. Bir gün geri dönmek üzere yapılan hicret... Tıpkı Efendimiz'in Mekke'ye vakarla döndüğü gibi. Bir gün Doğu Türkistan'a vakarla dönmek...

İbrahim Şahin ile *Bercest*'den *Ünsiyet*'e Dergicilik Üzerine Sohbet

MUSTAFA İBAKORKMAZ

◆ İbrahim Şahin kimdir? Öncelikle okurlarımızın sizi tanımasını isteriz. Kendinizden bahseder misiniz?

→ Öncelikle bu aciz ile röportaj yapma âlîcenaplığı gösterdiğiniz için teşekkür ederim.

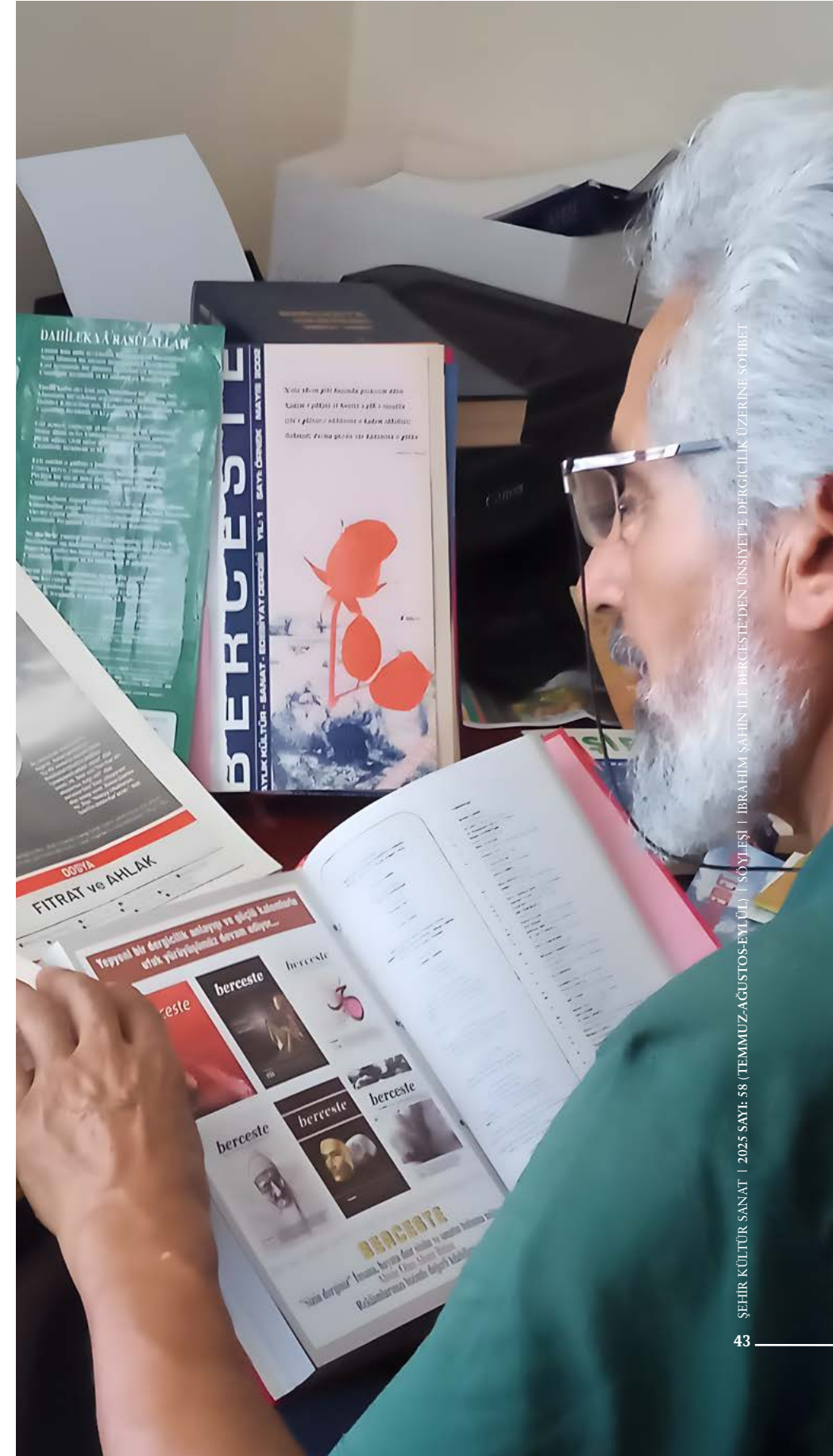
İbrahim Şahin; yanlış doğrusundan çok, günahı sevabına galebe çalmış, namsız, şansız ve nişansız bir fani.

Kayseri'nin bozkırında yer alan ve şimdilerde Kocasinan ilçesine bağlı mahalle konumunda olan

Hasancı köyünde, karasaban ile toprağın karnını yararak üç erkek, bir kız çocuğu, eşi, anne ve babasıyla birlikte sekiz kişilik bir ailenin maişetini temin için gecesini gündüzüne katarak ömrünü feda etmiş olan Memet Baba'nın üç oğlundan en küçüğüyüm. Aynı zamanda da sırtına şeleklediği yavrusuyla, eteğinde yufka ekmeği, tarlaya çapa yapmaya gidip yavrusuna süt olsun diye bulduğu yemlik, madımak, hardal ve benzeri otlardan katık yapan bir Anadolu kadınının guzusu. 1954 yılının Temmuz ayı başlarında fedakâr ve vefakâr Zilfi annenin tarlada garnı burnunda arpa yolarken doğum sancısı tutup bir saatlik mesafeden köye tek başına merkep sırtında gönderilerek dünyaya getirdiği Garibrâm'ı.

İlkokulu kimi harfleri telafuz edemediğim için şımarık akranlarım tarafından ağzıma öykünülerek köyümde, ortaokul tahsilimi de askerlik dönüşü 80 İhtilali öncesi Atatürk Ortaokulunda başlayıp ihtilal sonrasında sular durulunca Dedeman Akşam Ortaokulunda tamamladım.

Lokanta garsonluğu, tuğla imalatında amelelik, çıraklık, kalfalık, Zirai Donatımda 15 yıl süren aşıcılıktan sonra, kılık kıyafet yönetmenliğine uyumsuzluk suçlamasıyla işten atılınca çay ocağı işletmeciliği yapan, derken soluğu 1986 yılında matbaacılıkta alan ve hâlen bu iş ile iştigal eden bir âdemim.

ünsiyet 1

İLMİ, KÜLTÜREL, FİKRİ AYLIK DERGİ NISAN 2024

O Ramazan ayı ki, insanları irşad için, hak ile batılı ayıracak olan, hidayet rehberi ve deliller halinde bulunan Kur'an onda indirildi. BAKARA: 185

DOSYA:

Kur'an Ayı RAMAZAN

Gün, bütün Müslümanların kardeşlik bilinciyle işaret parmaklarını hedefe uzattıklarında ortak bir noktayı işaret etmesi gerekli olan gündür.

- ☐ Hayatı Allah Adına Yeniden Okumak
- ☐ Orucu Tutmak, Oruca Tutunmak
- ☐ Ramazan ve Yanmak
- ☐ Deliye Her Gün Bayram mı?
- ☐ Ramazan ile Arınmak
- ☐ Ramazan, Şehir ve İnsan
- ☐ Ramazan Ayı Fark Ayı
- ☐ Hatip, Hitap, Muhatap Bağlamında Kur'an Okuma
- ☐ Kur'an-ı Kerim'i Ete Kemiğe Büründürmek
- ☐ Kur'an ve Akıl
- ☐ Korunma Ayı Ramazan
- ☐ Dilsiz Olmaz
- ☐ Yorgunluk

◆ **Matbaacılık geçmişiniz var. Kitap ve dergiler dolaylı olarak hep hayatınızdaydı. Sizin, Esmâü'l Hüсна yarışmaları, Hikmet Çağlayanı kitap serisi**

kadar faaliyet gösterdik.

*Bercest*e dergisi serüvenim edebiyat ve edebiyatçılara olan gıptam ve ilgim ve şirketimizin ekonomik

gibi çalışmalarınız da olmuştu. Bu çalışmalarınızı hatırlayalım biraz.

→ Ta ilkökul çağlarından beri okumayı seven bir yapım vardı. Eskiden içine meyve, bakliyat vesaire koymak için fireye çıkan ve satılmayıp bayilerden toplanan basılı gazetelerden kesekâğıdı denilen torbalar yaparlardı bugün kullanılan naylon poşetlerin yerine. Kayseri'de çalışıp hafta sonları köye gelen köylülerimizin evinden yola atılan kese kâğıtlarını özenle yırtmadan açar, ne var ne yok hepsini okurdum. Yani okumaya yatkın birisiydim. Bu durum zamanla bende yazmaya da heves oluşturdu. Zaman zaman aklıma gelen dörtlükleri yazar biriktirdim.

Aşçı olarak çalıştığım Zirai Donatım Kurumunda sakalımı kesmem ihtiarına karşı olumlu davranmadığımdan kılık kıyafet yönetmenliğinin azizliğine uğrayarak 1984 yılında işime son verildi. Sonrasında 2 yıl kadar Erkam Çay Evini işlettim, daha sonra Merhum Mustafa Zeyrek abinin vesilesiyle Doğan Matbaasında emanetçi olarak tamamen yabancı olduğum bir sektör olan matbaacılık serüvenim başladı. İlerleyen süreçte birkaç arkadaş ile fotokopi destekli Şafak matbaası, sonra da Furkan Basın Yayın Ltd. Şti olarak 2013 yılına

desteği ile 2002 yılında başladı. Her birini hâlen saygı ve muhabbetle yâd ettiğim, Kayseri edebiyat ikliminde önemli yerleri ve izleri olan Bekir Oğuzbaşaran, Vedat Ali Tok, hep rahmetle andığım Ümit Fehmi Sorgunlu, Mustafa İbakorkmaz, son birkaç yılında da Bülent Gündoğan gibi yazarlar, Sergül Vural ve daha nice edebiyat sevdalısı dostların değerli katkıları ile her ay istisnasız yayımlandı. Anadolu dergiciliğinde çok zor ulaşılabilecek olan 176 sayıya kadar ulaşan *Bercest*e dergimiz şirketimizin iflası ile yorgun düşerek yayın hayatına son vermek zorunda kalmasına rağmen hem mutluluk hem de hüznüm olarak hayatıma renk kattı.

6 ciltlik Hikmet Çağlayanı serisi 2000'li yılların hemen başında başlayıp yaklaşık 15 yıl süren Şafak Radyo programcılığında "Hikmet Çağlayanı" adıyla yaptığım programımın dinleyicilerinin kendi özgün eserlerinin yer aldığı ve giderini sayfa başı ücretlendirerek ortaklaşa çıkarmış olduğumuz çok özel bir çalışma olarak hayatımda yerini almış oldu.

Geriye dönüp baktığımda yine "İyi ki yapmışım" dediklerimin biri de beş kişilik bir ev sohbetim ile başlayan ve 15 yılı aşkın süren "Esmâ, Tecelli, Tavır" isimli radyo programımın eseri olan "Esmâü'l Hüсна" yarışmalarıdır. Bu yarışmalar Rabbimizin Kitab-ı Kerim'imiz olan Kur'an'da "Lehül-Esmâü'l-Hüсна" (En güzel isimler O'nun/Allah(cc)'indir.) diye vassettiği Esmâü'l Hüsnâ'nın isim ve anlam olarak ezberlendiği hayrî'l hasenelerdendir. Sonraları yanına "Vedâ Hutbesi", "Sûrelerin İsimleri ve Anlamları" ile "Kırk Hadis" seçkilerinin de ilave edilerek çoğunlukla ev sohbetlerinde ve aile ortamlarında birlikte ezberlendiği, katılanların yüzde

doksan beşini hanım kardeşlerimizin oluşturduğu, yıllık 300 kişiden fazla katılımın olduğu yazılı sınavlara ulaştı. Başarılı olanların yanında neredeyse her katılımcıya hediyeler verme şeklinde doruğa tırmandı. Sonuç olarak da "Esmâ, Tecelli, Tavır" isminde bir kitabın doğmasına zemin hazırladı elhamdülillah.

◆ **Yanlış hatırlamıyorsam, dergi çıkarmaya başlamadan önce çıkardığınız kitaplarınız vardı. Fantastik denilebilecek bir romanınız vardı mesela.**

→ Düşünüyorum da Rabbimin ilkökul yıllarındaki konuşma sıkıntımın hediyesini verircesine ihsan buyurduğu güzel konuşabilme yeteneğiyle adeta önüme serdiği radyo programları yapma nimeti bana okuma alışkanlığımı yükseltme ve yazma becerimi geliştirme imkânı da verdi sanki. O yıllarda "Hikmet Çağlayanı" programım içerisinde bir bölüm olarak yer alan, her hafta Kur'an-ı Kerim'den insanın dünya ve âhiret serüvenini anlatan ayetleri araştırarak ütöpik bir öykü olarak sunduğum ve adını Tekvir suresi 26. ayetten esinlendiğim, "Bu gidiş nereye?" anlamı taşıyan "Fe Eyne Tezhebün?" bölümünün bana hediyesidir *Fe Eyne Tezhebün* kitabım.

Duygu ve düşüncelerimin kitaplaşması bağlamında büyük bir cahil cesaretiyle ama iddiasız bir şekilde duygularımın yer aldığı ve 1994 yılında bastırdığım *İnşirah* isimli şiir kitabım ilk göz ağrımdır.

Dinmeyen Gönül Ateşi Hacc, kitabım da 2009 yılının hediyesidir bana.

Esmâ'ül Hüsna ezber çalışmalarını teşvik olarak cep kitabı hâlinde binlerce basarak ücretsiz dağıttığım *Esmâ'ül Hüsna* kitapçığının yanında yine program konuları ve özel ilgilerim sonucu yazarak cep kitabı şeklinde basıp ücretsiz olarak dağıtmaya çalıştığım kitapçıklarım olmuştur. Bunlardan *İlk Adım Kılavuzu*, *Ramazan-ı Şerif Risalesi*, *Yılbaşı Kitapçığı*, *Bir Demet Dua*, *Huzura Özlem*, *Gül'e Özlem*, *Huzur Limanına Doğru*, *Hüsn-i Ahlakına Özlem*, dergicilik ve editörlük ders notları ve benzeri onlarca kitapçık da "iyi ki"lerim arasında yer alanlardır.

◆ **Roman, deneme, şiir türlerinde yazıyorsunuz. Önce hangisi başladı? Şu anda öncelik tanıdığınız tür hangisi?**

→ Önce şiir vardı sanki. İlk göz ağrım dediğim *İnşirah* kitabımda yer alan şiirler girdi yazma hayatıma. Yemek yerken, işte çalışırken, sokakta yürürken, yatağında yatarken ve benzeri olur olmaz yer ve zamanlarda beni dürtten ve hemen o an kanatlarından yakalayaarak yazının unutmayan kollarına emanet ettiğim kimi duyguların yer aldığı şiirlerdi bunlar.

Duygu yoğunluğum, ilgim, sorumluluğum ve benzeri gibi durumlara göre öykü, mektup, deneme, makale ve benzeri türlerde yazmaya çalışsam da; sanki önceliğim; çok başarılı olmasam, kendimi şair olarak nitelendirmekten kaçinsam da ilk göz ağrım şiir gibi geliyor bana ama o da nazlı bir gelin gibi duvağını her zaman açmıyor insana.

◆ **Peki dergi fikri nasıl oluştu? Kayseri'den ülke çapında edebiyat tarihine geçecek bir dergi macerası yaşadınız. Berceste nasıl başladı?**

→ Dergicilik okumaya ve yazmaya olan dinmeyen hevesim ile matbaacılık imkânının olmasının da verdiği cesaretle girdiğim bir arayış sonucu 2002 yılında başlamıştır. Kayseri'mizde yaşayan yazar, edebiyatçı, kültür insanlarının hemen hepsinin uğrak yeri ve aksakal kitapçılarından olan Akabe Kitabevi sahibi Esat Ayata abinin verdiği isimler ve önceden çıkan ve dikkatimi çeken "Susku" isimli bir dergide yer aldığını bildiğim Mustafa İbakorkmaz ile yaptığım istişareler sonucu oluşan bir ekip ile yola koyulduk.

Bu bağlamda hatırlayamadıklarımın özür dileyerek Muhsin İlyas Subaşı, Bekir Oğuzbaşaran, Mustafa İbakorkmaz, Hüseyin Türkmen, Vedat Ali Tok, İsmail Adil Şahin, İsmail Doğu'yu anabilirim. Bir ekip olarak arkadaşların yaptıkları destek turları ve yazı talebi doğrultusunda beklenti içerisinde oldukları kimi zevatın "Hele bir yola koyulun da bakalım" diyerek kaçındıklarına tanık olduk. Sebep olarak Anadolu dergiciliğinin genel olarak birkaç sayıdan sonra yorulması, kısa soluklu denemelerle dolu olmasının etkisinin büyük olduğunu düşünebiliriz. Bunu dikkate alsak bile hazmedemediğimizi anmak zorundayım. Her şeye rağmen Mayıs 2002'de, bir kutlu doğum ikliminde, o iklime özel olarak yola koyulan 1. sayımızda, önümüze konulan tüm umutsuz tablolarla rağmen ve takribi 157 sayıya ulaşma ihtimalini ise hiç akıllarına bile getirmeden yürekleri ve kalemleri ile yer alan Dr. Atabey Kılıç, Ali Ekecik, M. Karaman, Rahmetli Mansur Tuncay Taşçı, Vedat Ali Tok, Turan Koç, Kudret Altun, Hayrettin Oğuz, Metin Şimşek, İsmail Doğu, Sevgi Yanar, Filiz Yuşan, Ayşe Coşkun, Av. Ahmet Ceylan, Hüseyin Türkmen, Yusuf (el-Abbas) Kılıç, Selman Özsoğüt kardeşlerimizi hayır, hürmet ve minnetle anmak isterim.

◆ **Berceste kaç sayı sürmüştü? Geriye dönüp baktığınızda Berceste hakkında neler düşünüyorsunuz?**

→ Adını 18. yüzyıl divan şairlerinden Koca Ragıp Paşa'nın "Eğer maksut eserse mısra-ı berceste kâfidir." sözünden esinlenerek alan *Berceste*'miz, 1. sayıdan 157. sayısına kadar adına layık bir şekilde seçkin, öne çıkan, fışkıran, tebârüz eden mısraların, beyitlerin ve sözlerin harmanlandığı bir edebiyat ziyafeti sunmaya gayret etmiştir okurlarına ve hakkaniyet sahibi herkesin beğeni ve takdirini kazanmıştır elhamdülillah.

Berceste'ye baktığımda ekip hâlinde saygın sancılar eşliğinde yöresel olarak doğumunu yaptığımız, kaygılar ve umutlarla büyüterek ülke çapında gürbüz bir delikanlı hâline getirdiğimiz bir umut görüyorum. Sonra da olgunlaşarak hatırı ülkeler bazında sayılmaya başlayan, nice insanların hayat, inanç ve yüreklerine özlü sayhalar not düşerek eğiten, geliştiren ve olgunlaştıran bilge bir baba olarak saygın yerine oturan edebiyat idolü görüyorum.

Ancak ne var ki her fani gibi vakti geldiğinde erken de olsa ardında ak izler ve hatıralar bırakarak "Gök kubbede hoş bir sadâ" hâline dönüşen destansı bir hayat

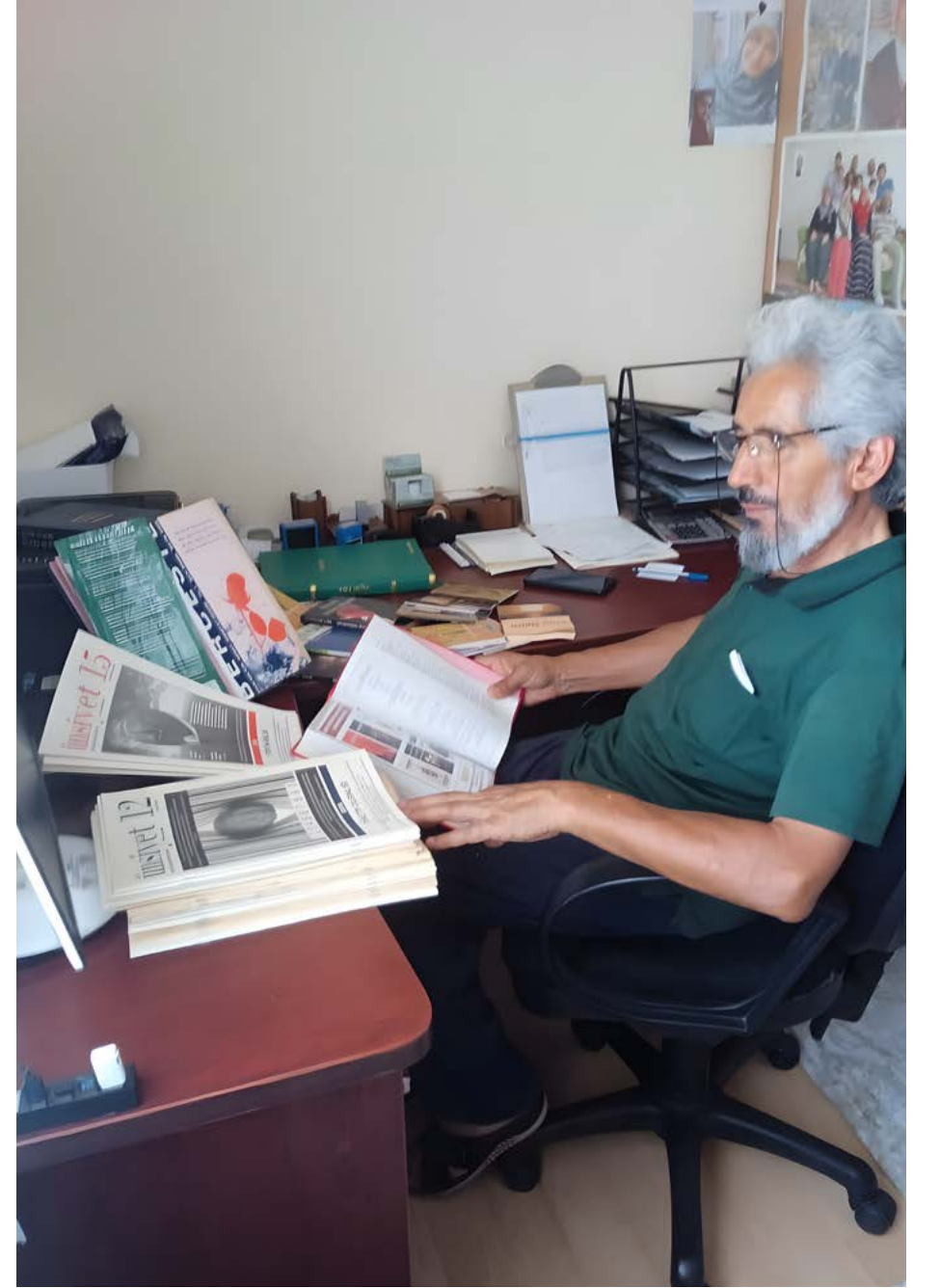
öyküsüyle o da misyon ve vizyon olarak yazının unutmayan hafızasına emanet edilmiştir.

◆ **Derginin yönetiminde, isimlere bağlı olarak birkaç dönem geçti sanırım. Mesela Ümit Fehmi Sorgunlu bir dönem yayın yönetmenliği yaptı, sonra Vedat Ali Tok ve Bekir Oğuzbaşaran yürüttü dergiyi. Bu dönemler nasıldı?**

→ *Berceste*'mize yaptıkları hizmet ve katkılara baktığımda her birini minnet ve şükranla anılmayı hak eden güzel canlar olarak hatırladığımdan dolayı ne kadar şükretsem azdır. Dergiciliğin zor bir yokuş olduğunu bu işle iştigal edenler iyi bilir. Bu zor yokuşta herhangi bir ücret, çıkar sağlama imkânı olmadığı gibi, yeri geldiğinde de ceplerindeki harçlıklarını ortaya koyarak yorulmadan ve bir birlerini de yormadan hizmet veren güzel güzel canlardı demem bile meramımı ifade etmekten acizdir maalesef.

◆ **Bildiğim kadarıyla Berceste'nin öne çıkmayan, mutfaktaki asıl kahramanı sizdiniz. Sizin gayretlerinle uzun bir süre yaşadı bu dergi. Başarıyı sahiplenmeden, geri planda sessizce kalarak, fedakârca geçirdiğiniz bu süre size neler kazandırdı?**

→ Estağfirullah efendim, kahramanlık ne kelime, ben kahramanlar arasında içimdeki yitiğimi bulmuş, onların dostluk, kardeşlik ve dayanışma adına ortaya koydukları âlîcenaplıklar ikliminde değer kazanmış şanslı bir insan olarak görüyorum kendimi. Ben sadece Rabbimin bana ihsan etmiş olduğu kimi imkânları, insanlığa faydalı olacağını ümit ettiğim bir yolda seferber etmiş oldum. Yüreğin olmadığı yerde para ve imkânların,

kekeme olan dağarcığım, dilim, yüreğim ve kalemim koşamasa da yürümeye özentî duydu ve birkaç adım atar oldu elhamdülillah.

◆ **Bercest'e dergisi naat yarışması düzenlemiş, katılan naatları kitap hâline getirmişti. Bu tür başka etkinlikleriniz olmuş muydu?**

→ Bercest'e olarak 2005 yılında açmış olduğumuz Naat-ı Şerif yarışmasına eserleri ile Türkiye çapında binin üzerinde şair katılmış; şiirleri Bekir Sıtkı Erdoğan, Bahaeddin Karakoç, Nurullah Genç, Turan Koç, Muhsin İlyas Subaşı, Bekir Oğuzbaşaran ve Vedat Ali Tok'tan oluşan seçkin bir jüri tarafından özenle değerlendirilmiştir.

Eserler arasında Dr. Rifat Araz'ın "Na't" isimli eseri birinciliğe, Nezir Elmas'ın "Naat (Gecikmiş Dirilmeler)" isimli eseri ikinciliğe, İbrahim Sağır'ın "Naat-ı Peygamberi" isimli eseri ise üçüncülüğe layık görülerek 6 Mayıs 2005 Cuma günü Kayseri Şehir Tiyatrosunda yapılan bir programla ödüllendirilmişlerdir. Aynı zamanda yarışmaya katılan eserlerden 73 adedinin de yer aldığı *Özlem Yağmurları* isimli 160 sayfalık bir antoloji de Bercest'e Yayınları arasında basılarak naat kültürü hayatına kazandırılmıştır.

Bununla birlikte ilk sayımızda Yaman Dede lakaplı Mehmed Abdülkadir Keçecioğlu'nun "Dahilek yâ Rasûlallah" isimli naatı ile başlayıp Sezai Karakoç üstadın "Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine" isimli şiiri ile devam eden, hemen her sayımızda meşhur şairlerimizin seçkin şiirlerinin yer aldığı orijinal şiir kartları hediye ettik.

◆ **Hem şehrimizde, hem ülke genelinde yazar çevreleri, okurlar Bercest'e'yi nasıl karşıladı sizce?**

→ Başlangıçta rica minnet yazı almaya çalıştığımız, ulusal anlamda isim yapmış kimi güçlü kalemler, belli bir süre sonra kendileri bizzat göndermeye başlamış

ve tanıdıkları seçkin kalemleri de teşvik etmişlerdir. Okurlarımızın da her geçen sayıda üstüne koyarak daha da gelişen Bercest'e'yi tavsiye ettiklerine ve aboneler yaparak bize bildirdiklerine şahitlik ettiğimiz çok olmuştur.

◆ **Tüm dergilerin kaderi eninde sonunda kapanmak. Bercest'e kapandı ama edebiyat tarihinde anılacak kadar da uzun yaşadı. Bercest'e'nin kapanışı size neler hissettirdi?**

→ Bu soruya nasıl bir cevap verilir bilemiyorum ama teşbihte hata olmaz ise eğer "Evlat acısı gibi içime oturmuştur" desem mübalağa etmiş olmam inanır. Tabii ki o günlerde iflasın eşiğine gelmiş bir şirketi yönetmeye çalışıyordum ve inanır mısınız kimi belediye, kurum ve varlık sahibi insanlardan yardım talep etmemize rağmen aradığımı bulamamak ve Bercest'e'nin kapanma sürecine girmiş olmasının sancısı bana iflas ile sonuçlanacak olan ticari kaygılarımdan daha da ağır geliyordu.

◆ **Genelde bir kez dergiciliğe bulaşınca bir daha bırakmanın zor olduğunu söylerler. Bir müddet ara verdiniz ama şu sıralar 17. sayısına ulaşan "Ünsiyet" dergisini çıkaran ekiptesiniz. Ünsiyet nasıl bir dergi? Okurlarınızdan dönüş alıyor musunuz?**

→ Çok haklısınız efendim. Gerçekten de dergicilik farklı bir kültür ve lezzet, alışkanlık yapıyor insanda. Bu bağlamda uzun zaman arayış içerisinde olsam da bir imkân olmamıştı ancak insanlığın, dünya Müslümanlarının ve ülkemizin içinde bulunduğu açmazlarla ilgili düşünce ve eylem planında kader birliği ettiğimiz 20 kişilik bir arkadaş grubuyla kurmuş olduğumuz ve hizmet üretmeye gayret ettiğimiz "Kayseri Bilgi Kültür Derneği" bunun için bir imkân kapısı aralamış oldu.

Yönetim kurulunda yapmış olduğumuz istişareler sonucunda ağırlıklı olarak yönetimde bulunan arka-

daşlar ve ilaveten de kalemine güvendiğimiz farklı cenahlardan dostların oluşturacağı bir yazar kadrosuyla aylık ilmi, kültürel ve fikri bir dergi çıkarmak fikri oluştu. Bu dergiyi insanların bekleme yaptığı, zaman geçirdiği kimi kurum, dernek, şirket gibi özel ve tüzel kuruluşlara ücretsiz olarak dağıtarak okunmasını sağlamak üzerinde duruldu.

İnsanlarla diyalog kurmak ve yakınlık peyda ederek inanç ve duygu birliği oluşturmak bağlamında adının da "Ünsiyet" olması kararlaştırıldı.

Her ay bir konu ve kavram dosyası incelemesi yaptığımız ve konudan bağımsız yazılara da yer verdiğimiz dergimiz 17 ayı ardında bırakarak istikrarlı ve ilkeli bir şekilde yoluna devam etmektedir. Bizleri arayarak "Tam bir aile dergisi, ücret ödeyerek de olsa evime abone olmak istiyorum," diyenler olduğu gibi, "Derginizi her ay inceliyorum," diyerek eleştirilerde bulunanların da olması gayemizin yavaş yavaş da olsa tahakkuk etmeye başladığını göstermektedir.

◆ **Ünsiyet edebiyattan daha çok kültür ve fikir dergisi olarak yayımlanıyor. Edebiyat dergiciliği ile fikir dergiciliği birbirine benziyor mu?**

→ Edebiyat dergiciliği daha konforlu bir yazım imkânı sunuyor bence. Orada bir inanç, fikirden ve iddiadan ziyade duygu, düşünce, sanat ve hatta hayaller ön plana çıkmakta; bu da hem dergiciye hem de yazara cazip gelmektedir.

Fikir dergiciliğinde ise bir inanç, fikir ve iddia sahibi olmak ve bu ekseninde ilkeli duruş ve yazılar sergilemek söz konusudur. Bu durum ise hem dergiciyi hem de yazarı sorumlulukla hareket etmeye sevk etmektedir.

◆ **Ünsiyet'in geleceğe dönük planlarını, beklentilerini sorsak neler söylersiniz?**

→ Ünsiyet'in tek planı hak bildiği doğruları ilkeli bir şekilde yaşamak, savunmak ve yaymaktır. Bunun için daha güçlü kalemlerle daha uzun soluklu bir seferi başarabilmek azmindedir. Beklentimiz ise insanımızın okumak ve yaygınlaştırmak konusunda daha duyarlı olmasıdır.

◆ **Hayatının önemli bir kısmını yazmaya, edebiyata ve düşünceye ayırmış bir kültür sanat insanı olarak genç okurlarımıza neler söylersiniz?**

→ Yetmiş yıllık bir hayatı ardında bırakmış birisi olarak gençlerimize âcizane diyeceğim odur ki hayatı aklın ve ibretin aynasından seyrettiğimizde gördüğümüz gibi, her yeni eskir ve her doğan ölür. Yolumuz yapıp ettiklerimizin bir sofrası gibi önümüze açılacağı yeni bir hayatın giriş kapısı olan ölüm/ecel ile kesişmeden önce kendimize ve insanlığa faydalı işler yapabilmek için, gereksiz, boş işlerle uğraşırken hayatımızı harcadığımızın farkına varıp güzel işler başarmak için bir besmele çekelim. Bunun için de mütefekkir bir idrak ve okuyan, araştıran ve böylece yenilenen bir kimliğe sahip olalım inşallah.

◆ **Kısa bir sohbette sizin gibi birini tüm yönleriyle tanımak mümkün değil. Bu nedenle sorularımız da yetersiz kalacak belki. Bizim sormadığımız ama sizin söylemek istediğiniz şeyler varsa sohbetimizi böylece bitirelim isterseniz.**

→ Haklısınız sevgili dostum. Bir insanı bütün yönleri ile tanıyabilmek mümkün değildir, çünkü insan bizzatı kendisi bile kendini tanımaktan aciz bir durumdur. Her kim içine doğru bir yolculuk yapmaya kalkışsa açmaktan kaçındığı hatta ürperdiği bir sürü kapının önünde akim kalır.

Yani demem o ki; beni ben bile gereğince tanıyabilmekten aciz bir durumdayken size nasıl anlatabilirim ki. Aslında bu kadarı ile bile haddimi çok aştığının farkındayım. Azımızı çoğa sayın lütfen ve her ne kadar sürç-i kelam ettikse af buyurun.

◆ **Güzel sohbetiniz için Şehir Kültür Sanat dergisi okurları adına teşekkür ediyorum.**

→ Bilakis bu imkânı bana sağladığınız ve okunmaya değer bulduğunuz için ben teşekkür ederim. Muhabbetle kalın efendim. ■

“BİR AŞK
HIKÂYESİ”

Koramaz Vadisi Müzesi

SERKAN KAYA

Osmanlı temuttuat defterlerinde Koramaz nahiyesi olarak bilinen bölge bugün Melikgazi ilçesine bağlıdır ve üzerinde Büyük Bürüngüz, Subaşı, Küçük Bürüngüz, Ağırnas, Turan, Vekse ve Bağpınar mahalleleriyle Koramaz Vadisi olarak anılmaktadır. Buram buram tarih kokan yapılarıyla doğa ve kültürün iç içe geçtiği Koramaz Vadisi, Kayseri'nin derin belleğinde eşsiz bir yer tutar. Yüzyıllardır taşın dile geldiği, harman yerlerinde düvenin sürüldüğü, köy meydanlarında düğün halaylarının kurulduğu, kına gecelerinde sinsin oyununun oynandığı, zanaatkarında ahilik ruhunun, sokaklarında ve tepelerinde farklı inançların iz sürdüğü bu

vadi; artık yaşanmışlıklarını 16 Mayıs 2025 tarihinde Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından açılmış olan Koramaz Vadisi Müzesi “Bir Aşk Hikâyesi” ile gelecek kuşaklara daha kolay aktaracak. Ancak bu müze alışıldık türden bir müze değil; Koramaz Vadisi Müzesi, bir aşkın anlatımıyla geçmişin tüm renklerini gelecek kuşaklara taşıyacak olan kültürel hafıza mekânı...

ÇERKEZOĞLU MUSTAFA BEY VE KONAĞIN HİKÂYESİ - TAŞTA SAKLI HATIRALAR

İş ve siyaset adamı Mustafa Ağırnaslı (1868-1948), Çerkezoğlu Mustafa Bey namıyla tanınır. Çiftliği, un fabrikası ve halı tezgâhları bulunan; zengin, kültürlü ve ileri görüşlü olan Mustafa Bey cömertliği ve yardım-severliğiyle tanınmaktadır. Henüz birçok yerde okul yokken Ağırnas’a 1911 yılında ilkokul yaptırmıştır. Damadı olan mebus Ahmet Hilmi Bey’in ve diğer delegelerin Sivas Kongresi’ne katılmaları için maddi ve manevi yardımlarda bulunmuştur. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin Kayseri’deki kurucularındandır. 1924 yılında Kayseri’yi ziyarete gelen Mustafa Kemal Atatürk ve eşi Latife Hanım’ı karşılayıp ağırlamıştır. Kayseri Tayyare Fabrikasının kuruluşuna katkıda bulunmuştur.

Bir yapının sadece duvarları değil, bir ruhu da vardır. Artık yok olmak üzere olan Çerkezoğlu Mustafa Bey Konağı, kültürel mirası aktarmak için yeniden ruhuna bürünüp can buldu. Ağırnas Belediyesinin 05.05.2008 tarih 16 karar no’lu meclis kararı ile kamulaştırılmasına karar verilmiş, toplamda 11 hissedardan 2008-2009 yılları arasında bedelleri ödenerek Ağırnas Belediyesi adına tescil olmuştur. Konağın Ağırnas Belediyesi tarafından kamulaştırılmasının ardından, Ağırnas 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa istinaden Melikgazi Belediyesine Ağırnas Mahallesi olarak bağlanmıştır. Söz konusu taşınmazın “Kamu Kurumlarına Bedelsiz Devir” işleminden 03.12.2014 tarihinde Melikgazi Belediyesi adına tapu tescili yapılmıştır. Dönemin Melikgazi Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç’ın talimatları doğrultusunda ve ekibi ile almış olduğu vizyoner kararlarla restorasyon çalışmaları başlamıştır. 21.01.2020 tarihinde trampa işlemiyle Kayseri Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir. Kayseri Büyükşehir Belediyesine devredilen mülkiyet, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kent Tarihi ve Tanıtımı Daire Başkanlığı eliyle titiz bir restorasyon süreci geçirmiş; taş ustalarının sabırlıyla, tarihçilerin dikkatiyle ve halkın belleğiyle 2022 yılında yapı ayağa kaldırılmıştır. Fakat yapılan sadece bir

restorasyon değildi. Bu çalışmalar yaşanmışlıkların, duyguların ve kültürün yeniden canlanmasıydı. Bu konak, artık geçmişin sadece izlerini taşımasıyla değil; geçmişin hikâyelerini de içerisinde taşıyacak bir müze olarak değer kazanacaktı.

VADİDEN GELECEĞE ADIMLAR: MÜZE OLARAK KORAMAZ

Koramaz Vadisi Müzesi, geçmişin hikâyeleriyle geleceğe sesleniyor. Her bir teşhirde, her bir görsel anlatımda, bir vadi nasıl hafızaya dönüşür gözler önüne seriliyor. Bu müze, geçmişin koruyucusu olduğu kadar, geleceğin öğreticisidir. Suzan ile Oğuz'un hikâyesiyle taşın hafızasını, kültürün özünü ve vadinin ruhunu bir araya getirmiştir. Müzeciliğe sadece teşhir değil, hikâye merkezli yaklaşım getirmesiyle özgündür. Kayseri'nin bu benzersiz müzesi, Anadolu'nun kalbinde atmaya devam eden kültürel mirasın hem şahidi hem de aktarıcısı olacaktır.

Vadinin tanıtımına, bölgesel turizme, kırsal kültürün yeniden değer kazanmasına önemli katkılar sunacağı düşünülen Koramaz Vadisi Müzesi, aynı zamanda yerel yönetimlerin kültüre ve sanata verdiği değerın somut göstergesidir. Bir aşk hikâyesiyle kurguya kavuşan kültürel miras, yaşayan bir müze olarak da dikkat çekmektedir.

BİR AŞK HİKÂYESİ ÜZERİNDEN KÜLTÜREL MİRAS

Kayseri'nin Melikgazi ilçesine bağlı, 12 km boyunca batıdan doğuya kıvrılan ve sinesinde Büyük Bürüngüz, Subaşı, Küçük Bürüngüz, Ağırnas, Turan, Vekse ve Bağpınar köylerini barındıran Koramaz Vadisi; yalnızca doğal güzellikleriyle değil, binlerce yılın izlerini taşıyan yeraltı yerleşimleri, kaya oyma yapıları, tarihî çeşmeleri, bezirhaneler, değirmenler, setenler, şirahaneler ve gizemli mezar alanlarıyla da adeta bir açık hava müzesi niteliğindedir. Aynı zamanda vadiye sivil mimari türünden çok sayıda cami, konak, köprü ve okul bulunmaktadır. Koramaz Vadisi; binlerce yıl öncesinde insanların savunma ve barınma amacıyla kayaları oyarak oluşturduğu, çok katlı ve dar geçitlerle birbirine bağlanan yaşam alanlarını gözler önüne sermektedir. Bu yapılar sadece mimari açıdan değil, somut ve somut olmayan kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılması bakımından da oldukça değerlidir. Bu mirasın aktarılması için bir fırsat olan müzemiz, Koramaz Vadisi'nin bağrından

↑ 1970'lerden. Vadide bir düven sürümü esnasında

yükselen bir nidâ misali “Kapılarımız açık, hatıralarınızı görmeye gelin.” demektedir.

Koramaz Vadisi Müzesi, yedi köyü (Büyük Bürüngüz, Küçük Bürüngüz, Subaşı, Ağırnas, Turan, Vekse ve Bağpınar) bir çatı altında birleştiren, bölgenin somut ve somut olmayan kültürel mirasını modern bir kurgu diliyle anlatan kültür mekânıdır. Bu müze, sadece tarihî objelerin sergilendiği bir müze değil; hikâyelerin, geleneğin ve yaşanmışlıkların anlatıldığı bir sahnedir. En özgün yanı ise müze kurgusunun temelinde yer alan o dokunaklı anlatıdır.

SUZAN İLE OĞUZ’UN HİKÂYESİ

Gayrimüslim bir ailenin kızı olan Suzan ile Müslüman bir ailenin oğlu olan Oğuz; aynı köyden oldukları için henüz çok küçük yaşlarda tanışır. Kader onları Koramaz’ın tarih kokan dar sokaklarında buluşturur. Koramaz Vadisi sokaklarında oyunlar oynarken başlayan bu arkadaşlık, vadinin yamaçlarında zamanla bir aşka dönüşür. Farklı inançlara, farklı kültüre ve farklı geleneklere rağmen onların en önemli ortak noktası aynı vadinin çocukları olmalarıdır.

Müzede; köylerdeki harman kültüründen düğün yemeklerine, yünün ip olma aşamalarından geçerek vadide yetişen bitkiler ile renklendirilip dokuma tezgâhına varıncaya kadarki serüvenine, vadi tanıtım

alanına, kolumbaryumdan güvercinliğe, taş ocaklarından taş işçiliğine; kaya mezar ve çeşme alanı, çarşı-pazar kültürü, dülger odası, mektup ve askerlik odası, kavuşma odası, kız isteme odası, çeyiz odası, kına odası, şenlik alanı, damat tıraşı ve gelin alma gibi sergi alanlarında birçok canlandırma ile kendimizi Koramaz kültürünün içinde bulacağız. Müzeseverler, Oğuz’un vadiyi keşfetmesi, güvercinlikte kuşları yemlemesi, Mimar Sinan’ı rüyasında gören Oğuz’un Sinan’ı sorularıyla gülümsetmesi ya da çeşme başında Suzan ile karşılaşması canlandırmaları ile karşılaşırken bazen tebessüm edecek, bazense hüznü bürünüp birden fazla duyguyu bir arada yaşayacaklar. Suzan ile Oğuz’un kalplerinde büyüyen dillere destan aşk, bu müze içerisinde Koramaz’ın kültürünü kuşaklara aktaracak bir hikâyeye, bir anlatıya dönüşmektedir.

MEKÂN KURGUSU VE TEMATİK CANLANDIRMALAR

Müzemiz, yalnızca etnografik objeler sunmakla kalmayıp geçmişin gündelik yaşantısını canlandırmalar aracılığıyla yaşatan bir anlatı düzenine sahiptir. Her bir sergi alanı, Koramaz Vadisi’ne özgü yaşam pratiklerini ve unutulmaya yüz tutmuş gelenekleri, objeleri ziyaretçilere aktarmaktadır.

HARMAN YERİ KÜLTÜRÜ

Müze ziyaretçileri ilk olarak, vadideki tarım kültürünü yansıtan harman yeri canlandırma sahnesiyle karşılaşır. Harman yeri, hasat edilen ürünlerin saplarının tanelerinden ayrıştırıldığı alanlardır. Buğday, arpa, nohut, fasulye gibi taneli ürünlerin saptan ayırma işleminin canlandırması (düven sürülmesi) kullanılan geleneksel tarım aletleri ile birlikte sunulmaktadır. Tarım aletlerinin gelişmesiyle beraber neredeyse tamamen terk edilmiş olan bu gelenek hâlen insanların anılarında yer tutmaktadır.

Harman yerinde annesinin sırtında ve henüz kundakta olan kahramanımız Oğuz’u bir sonraki sergi alanında sünnet düğününün hazırlıkları esnasında ve sünnetçiden korkup ambara saklanırken görmekteyiz.

Koramaz Vadisi’nde düğün denildiği zaman akla ilk o dillere destan düğün yemekleri gelmektedir. Bu sofraları bilenler geçmişin özlemiyle lezzetleri yeniden yaşarlar. Vadi halkı, düğün yemeklerini kendi mahsulleri ve hayvanlarının etleriyle imece usulüyle hazırlarlar. Günler öncesinden hazırlıklar başlar. Yemeklerin pişirilmesi için her hanede bulunan tandır ve köy fırını kullanılır. Bu köylerde ekmek yapımı için leğen dolusu hamurlar yoğrulur. Birkaç gün önceden yapılan kat kat baklavalara sabahın erken saatlerinde yakılan köy fırınında pişirilir.

Düğün yemekleri arasında en yaygın olanları; bamya çorbası, pirinç pilavı, etli mantı, tepsi mantısı, yaprak sarması, su böreği, gilaburu suyu, hoşaf, yayık ayranı, tandır ekmeğidir. Tatlı olarak ise dikkik (yöreğe özgü bir tatlı türü), nevzine, aside, pekmez helvası ve olmazsa olmaz olan 40 katlı baklava düğün yemeklerinin vazgeçilmezleri arasındadır.

KORAMAZ KÖYLERİNİN MEŞHUR “İN”LERİ

Koramaz Vadisi’nde hemen hemen her evin altında bir “in” bulunur. Kayalar oyularak oluşturulan bu alanlar, yüzyıllar öncesinde barınma ve korunma amacıyla kullanılmıştır. Daha sonraki yüzyıllarda ise gıda ambarı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Dışarıda hava ister 30°C, isterse -20°C olsun bu alanların sabit bir ısısı vardır. Bu nedenle elektriğin ve buzdolabının olmadığı dönemlerde insanlar buralarda gıdalarını daha uzun süre muhafaza edebilmişlerdir.

Geçmişte bu inlerde; tereyağı, yoğurt, peynir, bulgur, kurutulmuş et ve meyve gibi çabuk bozulabilecek ürünler uzun süre saklanabilirdi. Günümüzde de hâlen yazın bahçelerden toplanan meyvelerin yanı

sıra salamura peynirler, çömlek peynirleri, kışlık hazırlanan salçalar vb. saklanmaktadır. Bu yönüyle Koramaz Vadisi’nin günümüze kadar gelen inleri, yalnızca mimari bir yapı değildir; aynı zamanda kadim yaşanmışlıkların somut göstergesidir. Neredeyse yüzyıllardır gıdaların saklandığı konağımızın inine Oğuz, sünnetçinin elinden kaçarak saklanmıştır. Ziyaretçiler Oğuz’un saklandığı yeri görerek, kendilerine seslenişini duyarak tebessüm içerisinde müzemizin bir sonraki sergi alanı olan ip ve halı alanına geçerler

YÜN DEN İPLİĞE, İPLİK TEN HALIYA

Ham hâlde alınan yün; önce tozundan, samandan ve kirinden arındırılır. Koramaz Vadisi Çayı kenarında ya da bölgede fazlaca bulunan mahalle çeşmelerinde defalarca yıkanarak temizlenir. Ardından yünler taranarak lifleri açılır. Bu işlem ipliğe dönüşecek yünün, daha dayanıklı ve düzgün olmasını sağlar. Tarama işleminden sonra yün, yöreden yöreye ismi değişebilen, vadi halkı tarafından ise “kirmen” adı verilen basit bir aparatla bükülerek (eğirmek) ip hâline getirilir. İşte bu süreçte ustalık çok önemlidir; ipin kalınlığı, büküm sertliği dokunacak halının kalitesini belirleyen unsurlardandır. Artık yün,ilmekilmek bir ürüne dönüşmenin ilk hâlini almıştır.

İplik artık halı olmanın eşiğindedir ama önce renge bürünmesi gerekir. Koramaz’da geleneksel halıcılıkta kullanılan boyalar doğadan, vadiden elde edilir. Ceviz kabuğu kahverengi, soğan kabuğu sarı, kök boya kırmızıyı, ısırgan otu yeşili, cehri bitkisi sarı-kahverengi arası bir rengi verir. Bu boyama işlemi sadece renklendirme değil, aynı zamanda ipliği güçlendirme sürecidir. Bitki özleri ile yapılan boyama, yüzyıllar geçse de canlı kalacak renkler oluşturur. Boyanan ipler, biraz gölgede biraz da doğrudan güneşte yavaş yavaş kurutulur. Kuruyan iplikler özenle sarılır, renklere göre ayrılır. Artık her bir yumak, bir halı motifinin parçası olmaya hazırdır.

Halı dokuma, sabrın sanatla buluştuğu yerdir. Koramaz Vadisi köylerinde evlerin belirli yerlerine kurulan halı tezgâhlarına çözgü ipleri gerilir. Bu bölgede yaşayan neredeyse her evin annesi, varsa kızları halı dokumada mahirdir. Önerine aldıkları desen şemalarına, halı modellerine göre ilmek ilmek halıyı dokurlar. Her ilmek bir öykü, her desen bir hafızadır. Dokuma tamamlandığında halı tezgâhtan kesilir, kenarları düzeltilir, motifler belirginleşsin diye yıkanır. Yıkama işlemi, halıya son şeklini verir. Artık bir halı doğmuştur. O, sadece bir zemin süsü değil; bir ailenin

emeği, bir yörenin kimliği, bir geleneğin devamıdır. Her şeyden öte aynı zamanda evin geçimine alın teri dökülen helal lokmadır.

Hikâyemizde Oğuz, halı dokumakta olan annesini büyük bir hayranlıkla seyrederken desenlerin etkisiyle sonu gelmeyen hayallere dalmaktadır. Müzede bölgeye ait halılar, kilimler, halı dokuma tezgâhı ve dokumada

kullanılan malzemeler ile halı modelleri yer almaktadır. Sergilenen ürünlerin her biri dönem ürünü olup orijinal malzemelerdir. Ziyaretçilerimiz müzemize geldiklerinde bu objeleri yerinde görmektedirler.

VADİYİ KEŞFETMEK

Kahramanımız Oğuz, Koramaz Vadisi'nde gezmeyi ve yeni yerler keşfetmeyi çok sevmektedir. Keşif-

ler yaparken aynı zamanda müze ziyaretçilerine de sergi alanlarında yapılan canlandırmalar ve Oğuz'un seslendirmesi ile müze tanıtılmaktadır.

Koramaz Vadisi ölü gömme gelenekleri ile ilgili yapılan çalışmalar, bölgenin geçmişinin Neolitik dönemlere ve pagan inançlara kadar uzandığını kanıtlar niteliktedir. Özellikle Roma etkisinin hissedildiği

dönemlerde yaygınlaşan kolumbaryum (kremasyon yöntemiyle ölü gömme alanları) mezarlıklar; duvarlara oyulmuş kuş yuvası benzeri nişlerden oluşan çok gözlü mezar yapıları vadi içinde hâlâ izlenebilir durumdadır. Hristiyanlığın kabulüyle birlikte bu mezar gelenekleri değişim göstererek daha derin ve karmaşık kaya oyma mezar yapılarına dönüşmüştür. Bu çok katmanlı gömü kültürü, Koramaz Vadisi'ni hem arkeoloji hem de inanç tarihi açısından Anadolu'nun nadir zengin vadilerinden biri hâline getirir. İlerleyen yüzyıllarda bölgede yaşayan insanlar tarafından kolumbaryum ve bazı kaya oyma yapılara baca eklenerek bu yapıların yakın zamanlara kadar güvercinlik olarak kullanıldığı bilinmektedir. Koramaz Vadisi'nin muhtelif yerlerinde yüzlerce güvercinlik bulunmakta ve insanların dikkatlerini çekmektedir.

Koramaz Vadisi sinesinde bulunan köylerde Koramaz Vadisi evlerinin en belirgin özelliği, yapıların hemen hemen tamamında kullanılmakta olan, vadiden çıkarılan taştır. Vadinin kayalar, işlenmeye müsait yapısıyla, asırlardır taş ustalarının ellerinde şekillenmiştir. Bu taşlar, camilerden konaklara, çeşmelerden köprülere, hatta bahçe duvarlarına kadar her türlü yapıda kullanılmıştır. Taşın kolay işlenebilir olması, vadiye onlarca taş ocağının açılmasına ve işletilmesine olanak sağlamıştır. Günümüzde de faaliyet gösteren bu ocaklar, vadinin taş işçiliği geleneğini canlı tutmaktadır. Koramaz taşı, yalnızca bir yapı malzemesi olmaktan öte, bir sanat tuvalidir. Taş ustaları, bu malzeme üzerinde ince işçilikle hayvan figürlü çörtlenler ve kuşlar için özel olarak yapılmış yuvalar, zarif motifler ortaya çıkarmışlardır. Koramaz Vadisi'ndeki yapılar, estetik ve işlevselliğin muhteşem bir birleşimini sunar. Cumbalı evler, Osmanlı mimarisinin sade ama zarif örneklerini yansıtırken, tarihî konaklar zengin süslemeleriyle göz kamaştırır. Bu konakların kapılarındaki işlemeli tokmaklar, taşlara oyulmuş motifler sadece mimari birer unsur değil, aynı zamanda dönemin sosyal ve kültürel değerlerini yansıtan detaylardır.

Koramaz Vadisi'nin taş işçiliği, büyük usta Mimar Sinan üzerinde de derin bir etki bırakmıştır. Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğan Mimar Sinan, çocukluğunu ve gençliğini bu vadiye geçirmiş, taş ocaklarında çalışan ustaların yanında mesleğin inceliklerini öğrenmiştir. Koramaz'ın taşları ve bu taşlara hayat veren ustalar, Sinan'ın mimari dehasının temel taşlarını oluşturmuştur. Onun eserlerinde görülen taş

işçiliğindeki zarafet ve sağlamlık, Koramaz Vadisi'nin mirasından izler taşır.

Koramaz Vadisi içinde gezerken yorgun ama yıllara meydan okuyan ağaçlar görmekteyiz. Vadide boydan boya belki de 300-350 yıllık ceviz ağaçları ile karşılaşmaktayız. Ceviz ağaçlarının dışında; kavak, söğüt ayrıca bunların dışında kayısı, elma, armut gibi meyve ağaçları da görebilmekteyiz. Vadi içerisinde görülen bu ağaçlar dışında günümüzde ormanlık alan bulunmasa da, sözlü tarih vadinin etrafının da ormanlık alanlardan ibaret olduğunu kabul etmektedir. Günümüzde tarım arazisi olarak değerlendirilen alanların 18. yüzyıla kadar ormanlık alan olduğunu kabul eden tarihçiler vardır. Ağaç bakımından zengin olan Koramaz Vadisi zanaatlarından birinin de dülger ustalığı olduğu bilinir. Kahramanlarımızdan Oğuz'un babasının dülger atölyesi canlandırması dikkat çekmektedir.

Vadinin yıllara meydan okuyan ceviz ağaçlarını, meyve ağaçlarını suya doyuran Koramaz Çayı'dır. Koramaz Vadisi'nin muhtelif noktalarından çıkan kaynak suları vadi tabanındaki noktada birleşerek Koramaz Çayı'nı oluşturur ve rakım farkından dolayı vadiyi boylu boyunca kateder. Günümüzde Koramaz Çayı'nın debisi oldukça düşmüş olsa da yüzyıllardır var olan ve vadi halkı tarafından oluşturulmuş olan

gedine tarzı düzenlemeler ve açılan arkalar sayesinde bağlar-bahçeler-ağaçlar sulanabilmektedir.

KORAMAZ VADİSİ'NDE TİCARET VE ÇARŞI KÜLTÜRÜ

Osmanlı Dönemi temettuat defter kayıtlarına göre Koramaz Vadisi halkı; genel olarak tarım, hayvancılık, bağcılık ve arıcılıkla geçimini sağlamaktadır. Vadi halkı; buğday, arpa, çavdar gibi tarım ürünlerinin yanı sıra nohut, fasulye gibi baklagiller de yetiştirmekte, bağlarında ceviz, gilaburu ve çeşitli meyve ağaçları bolca bulunmaktaydı. Bu ürünler, hem yerel tüketimde hem de ticarete önemli bir rol oynar, vadinin ekonomik yapısını şekillendirir. Bölge halkı, ürünlerini takas yoluyla veya haftanın belirli günlerinde köylerde kurulan küçük pazarlarda satarak geçimlerini sağlardı. Fazla miktarda ürünü olan bölge halkı ise özellikle kağı arabaları gibi bineklerle ticaret ürünlerini Kayseri şehir merkezi pazarına getirerek gidererek köyüne geri dönerdi.

Koramaz Vadisi'nin ticaret kültürü, yalnızca yerel pazarlarla sınırlı kalmamış, uluslararası boyutta da kendini göstermiştir. Özellikle cehri bitkisi, bozkır iklimine uygunluğu sayesinde 20. yüzyıla kadar önemli bir ticari meta olarak öne çıkmıştır. Cehri; özellikle

halı ve kilim iplerini boyamak için kullanılan doğal bir boyar madde olarak yerel tezgâhlarda değerlendirilmesinin yanı sıra yurt dışına ihraç edilirdi. Tarihî kaynaklar, vadiden cehri bitkisinin Avrupa ve diğer bölgelere ihraç edildiğini doğrulamaktadır.

Ayrıca vadinin Asur Ticaret Kolonileri Çağı'ndan beri bir ticaret merkezi olan Kültepe'ye yakınlığı önemlidir. Kültepe'deki Asurlu tüccarların kurduğu karumlar, bölgenin ticari mirasının köklü bir göstergesi olarak Koramaz Vadisi'nin tarih boyunca ticaret yollarında stratejik bir konuma sahip olduğunu ortaya koyar. Koramaz Vadisi'nin bu zengin ticaret ve çarşı kültürü, bölgenin hem tarihsel hem de doğal mirasıyla birleşerek bugün de kültür turizmi açısından önemli bir çekim merkezi olmasını sağlamaktadır.

SUZAN'IN MEKTUPLARI & OĞUZ'UN SESSİZ BEKLEYİŞİ

Koramaz Vadisi Müzesi'nin bu bölümünde, bir aşkın özlemle yoğrulmuş en saf hâline tanıklık etmekteyiz. Askerliğe giden Oğuz'un ardından Suzan için-deki hasreti dindirebilmek için mektuplara sarılır. Her kelimesinde özlem, her satırında umut taşıyan bu mektuplar, vadinin enginliğinden yükselerek güvercinlerin kanadında sevdiğine ulaşır. Geri planda Suzan'ın, "Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır." türküsünü hüznle söylediği sahne, adeta ziyaretçileri zamanda yolcu-luğa çıkarır.

Hikâyemizde Oğuz, askerliğini Osmanlı-Yunan Harbi'nde sürdürmektedir. Cephede bir ayağını kaybeden Oğuz, Suzan'a bu gerçeği nasıl anlatacağını bilemez. Her mektubu titreyen ellerle açar, her satır gözlerinde bir hüznə dönüşür. Döndüğünde Suzan'ın onu nasıl karşılayacağı sorusu onu derin düşüncelere gark eder. Bu sergi alanı, yalnızca bir aşk hikâyesi değil; vatan sevgisi, bekleyiş, sadakat ve insan ruhunun direncini de ziyaretçilere hissettirmektedir.

Vatan borcunu ödeyen kahramanımız Ağırnas'a dönmüştür. Dönmüştür dönmesine lakin ayağının birini kaybetmişken Suzan'ın karşısına nasıl çıkacaktır. Sevgi, heyecan ve ürkeklikle Suzanların konağının önüne gider. Müzede üç farklı kavuşma sahnesi ile karşılaşan ziyaretçiler en az Suzan'ın Oğuz'u ilk gördüğü andaki kadar şaşkınmaktadırlar. Şaşkınlık, yerini kavuşmuş olmanın verdiği mutluluğa bırakmaktadır.

Hikâyemiz ve müzemizin birbiri ardına devam eden sergi alanları sona doğru yaklaşmaktadır. Artık zaman gelmiştir ve Oğuz'un aile büyükleri, Allah'ın

emri Peygamber'in kavli ile Suzan'ı Oğuz'a isteyeceklerdir.

SONRA!? SONRA NE Mİ OLDU?

İşte bu sorunun cevabını müzemizi ziyaret edenler elbette biliyorlar. Lakin hâlen bir fırsat bulup da müzemizi ziyaret etme imkânı bulamayanlar için hikâyenin sonunu burada yazmayıp bir miktar da olsun merak uyandırmak istiyorum. Gezenlerin hayran kaldığı müzeden son derece olumlu söylemlerle ayrılan ziyaretçiler; restorasyon sürecinden müze projesine, teşhir tanzim çalışmalarından açılışa dek olan sürecin her anını gerek talimatları ile gerekse yerinde ziyaret ederek bizzat takip eden, şehrimizi "Müzeler Şehri" yapmaya kararlı olan Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'a teşekkür etmekten kendilerini alıkoyamıyorlar.

Koramaz Vadisi Müzesi, yalnızca bir aşk hikâyesini anlatmıyor; vadinin taşına, toprağına, sesine ve sessizliğine sinmiş çok katmanlı bir hafızayı da gün yüzüne çıkarıyor. Suzan ile Oğuz'un dokunaklı hikâyesi aracılığıyla, vadiye yaşanmış sevdaları, acıları, umutları ve savaşları yeniden hissettiriyor. Canlandırmalar, özgün eserler, seslendirmeler, dönemine uygun objeler ve tematik bölümler aracılığıyla ziyaretçiyi zamanda bir yolculuğa çıkaran bu müze; geçmişle bugün, bireysel hikâyeyle toplumsal hafıza arasında güçlü bir köprü kuruyor. Koramaz Vadisi'nin derin kültürel birikimiyle yoğrulmuş bu özel mekân, sadece gezilecek bir müzeden ibaret değil, hissedilecek bir yaşantı alanı olarak hafızalarda yer ediniyor. ■

Şehrimizdeki Sahipsiz Hayvanlar

MUSTAFA TÜRKMEN

Bilgi her dönemde çok önemliken çağımızda özellikle istatistiki bilgi daha da önemli hâle geldi. Computer Türkçeleştirilirken bilgisayar (yani bilgiyi-datayı sayar) olarak belirlenmiş. Şehrimizdeki sokak hayvanları olarak isimlendirilen sahipsiz hayvanlar konusunu değerlendirirken, öncelikle siz okuyucularımızı sıkmadan sayısal durumu belirtip daha sonra gerekli bilgilendirmeleri yapacağım.

Yapılan araştırma ve tahminlere göre yaklaşık 7.700.000'i hayvan türü olmak üzere yaklaşık 8.700.000 türün varlığı söz konusudur. Kabaca ilko-

kul bilgilerimizi hatırlarsak hayvanlar karada, denizde ve havada yaşayanlar olmak üzere 3'e ayrılırken,

1. Memeliler
2. Kuşlar
3. Sürüngenler
4. Balıklar
5. Amfibiler (hem karada hem suda yaşayanlar)
6. Omurgasızlar (böcekler bu sınıfa girer) olarak sınıflandırılırlar.

Nahl sûresi 5 ve 6. ayet-i kerimelerinde bu duruma şöyle dikkat çekilir: “Hayvanları da Allah yaratmıştır. Sizin için onlarda ısıtıcı şeyler (yün) ve birçok fayda-

lar vardır. Hem onların kendisinden (ve gelirinden) yersiniz.”

Dünyada yaklaşık 40 hayvan türü, çiftlik hayvanı olarak beslenme, giyinme ve çeki gücü gibi temel ihtiyaçların karşılanması amacıyla yetiştirilmektedir. TÜİK verilerine göre 2024 yılı sonu itibarı ile şehrimizdeki başlıca hayvan sayıları tabloda görülmektedir.

Küçükbaş hayvan varlığı	1.016.843 adet (baş)
Büyükbaş hayvan varlığı	436.153 adet (baş)
Tek tırnaklılar	3.099 adet
Kümes hayvanı varlığı	4.271.277 adet

Malumunuz hayvanlar ehlileştirilmişse evcil hayvan, değilse vahşi hayvan diye de ayrılır. İnsanlığın yaşam sürecinde avcı toplumken ilk ehlileştiren hayvanın köpek olduğu belirtilir. Köpekler çok sadık ve yararlı bir hayvan türüdür. Hanefi mezhebinde köpeğin (özellikle salyasının) pis olduğu belirtilerek ve köpek olan eve melek girmez denilerek geçmişte daha ziyade çoban köpeği, bekçi köpeği, av köpeği olarak beslenip koruma amaçlı yararlanılmışken, artık evlerde hobi amaçlı köpek besleme yaygınlaşmaya başladı.

Bu değişimin temel sebeplerinden birincisi ilahiyat camiasının asıl olanın hijyene ve aşıya dikkat etmek olduğuna toplumu ikna etmesi, ikincisi de yaşam şek-

linin (aile ve çocuk anlayışının) değişmesi olduğunu düşünüyorum. Kötü insanları gördükçe hayvanları daha çok sevmeye başladım deyiminin etkili olduğuna inanmak istemiyorum, zira bu deyimle ihanet, gıybet, tecessüs gibi insanlara ait kötü huyların hayvanlarda olmamasına vurgu yapıldığı kanaatindeyim.

Bir de sahipsiz hayvanlar var. Coğrafi bilgi olarak hanelerin bulunduğu en küçük birimin sokak olması nedeni ile sahipsiz boşta kalan hayvanların genel adına sokak hayvanları deniyor. Aslında serçeler, güvercinler ve kargalar da sokaklarda olmasına rağmen daha çok köpek ve kedilerle özdeşleşmiş bir tanımlama. Türkiye’de yaklaşık 4 milyon, Kayseri merkezde 11 bin, kırsalda da 6 bin olmak üzere toplam 17 bin başıboş, sahipsiz sokak köpeği olduğu belirtiliyor. En az bir bu kadar da kedi olduğunu unutmayalım. Asıl olan doğal yaşam alanı yani habitat. Ama sokak hayvanları yaşadıkları ortama uyum sağlamak zorunda kalmışlar. Şehirde yaşayanlar hem gerçek hem mecaz manada bir nevi medenileşmişler.

5199 SAYILI YASADAKİ DÜZENLEMELER

İnsanoğlu yeryüzünde halife olarak görevlendirilirken, temelde, Allah’a, insanlara ve çevreye karşı olmak üzere üç ayrı sorumluluk alanı belirlenmiş. Allah’a karşı kulluk ve ibadet yaparken insanlara karşı kul

hakkına riayet etmesi, çevreye karşı sorumluluğunda yeryüzünü imar ederken hayvan haklarına da dikkat etmesi gerekiyor. İşte 2004 yılında çıkmış olan 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nda “Bu Kanun’un amacı; insan, hayvan ve çevre sağlığı gözetilmek kaydıyla hayvanların rahat yaşamlarını ve hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini temin etmek, hayvanların acı, ıstırap ve eziyet çekmelerine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamaktır.” denir. Ayrıca bu kanunun 2004 yılında çıkmış olan uygulama yönetmeliğinde de bu yönetmeliğin amacı;

“a) Ev ve süs hayvanı ile kontrollü hayvanları bulundurma ve sahiplenme şartlarına uygun olarak hayvan bakımı konularında; yerel hayvan koruma görevlileri ile ev ve süs hayvanı satan kişilere verilecek eğitime, sahiplenilerek bakılan hayvanların çevreye verecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirlere ilişkin esasları,

b) Sahipsiz hayvanların toplanması, toplatılması, sağlık bakımlarının yapılması, kısırlaştırılması, aşılanması ve alındıkları ortama geri bırakılmasına karar verilenlerin kimliklendirilerek bırakılması, geçici hayvan bakımevlerinin çalışma usul ve esasları ile yerel yönetimlerin ve yerel hayvan koruma görevlilerinin görev ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemeleri yapmaya ve sahipsiz hayvanların çevreye verebilecek olumsuz etkileri gidermeye yönelik alınacak tedbirleri,

c) Hayvanların konu ve oyuncu edildiği her türlü ticarî amaçlı gösteri, reklam ve benzeri film ile fotoğraf çekimlerinde hayvanların kullanılmasına ilişkin usul ve esasları,

ç) Kanunî istisnalar ile tıbbî ve bilimsel gerekçeler ve gıda amaçlı olmayan, insan ve çevre sağlığına yönelen önlenemez tehditler bulunan acil durumlar dışında, hayvanların uyutulması ile ilgili usul ve esasları,

d) İl hayvan koruma kurullarının çalışma usul ve esaslarını,

e) 5199 sayılı Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığının denetlenmesine ve denetim elemanlarının niteliklerine ilişkin usul ve esasları,

f) Hayvanların korunması amacıyla geçici bakımevleri ve hastanelerin kurulması, bu yerlerde bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetlerin desteklenmesi için diğer ilgili kurum ve kuruluşlara mali destek sağlamak üzere Bakanlık bütçesine konulan ödeneğin kullanımına ilişkin usul ve esasları,

belirlemektir” şeklindeyken, bilindiği gibi ülkemizde yaşanan köpek saldırı vakalarının artması sonucu kanunda düzenleme yapma ihtiyacı doğdu. 2004 yılında çıkmış olan bu hayvanları koruma kanunu ile ilgili 30/07/2024 tarihinde Meclis tarafından düzenleme yapılmış ve muhalefet bu düzenlemeyi sahipsiz hayvanların katliamı olarak lanse edip Anayasa Mahkemesine taşımıştı. Düzenleme yapılırken soruna sebep olan bölümler, olması gerektiği şekle getirildi. Mesela önceden sokak hayvanları kısırlaştırma ve aşıları yapıldıktan sonra tekrar sokaklara gönderiliyordu, artık doğal yaşam alanına götürülecekler ve sahiplendirme özendirilecek. Ancak düzenlemede sahiplendirmenin özendirilmesi, sistemleştirilmesi ve başka ilçelerin diğer ilçe sınırlarına sahipsiz hayvanları bıraktıklarının tespitinde ağır cezai müeyyidelerin konması, barınak ve doğal yaşam alanlarının mecbur tutulması, kısırlaştırılmanın yapılması, yapılanların da aşılanarak tutulması, tehlikeli ırkların yasaklanması, uyutmanın oluşturulacak yetkili heyet kararı ile olması gibi makul nedenlerle mahkeme itirazı reddetti.

Teşvik ve destek amacıyla barınak ve doğal yaşam alanı yapan tüm belediyelerin masraflarının %40’ını devlet karşılıyor. Ayrıca tüm hayvanlara kulak küpesi takılarak kayıt altına alınıyor, ilerleyen süreçte deri altı cip takılarak daha kontrollü hâle gelmesi de hedefleniyor.

Köpek ya da kedi, can taşıdıkları için can dostlar diye de isimlendirilirler. Tabii ki sayılarını azaltmak için uyutulamazlar. Aynen ötenazide, organ naklinde olduğu gibi başka çarenin kalmamasını ehil heyetin belirlemesi durumunda uyutma yapılabilir. Şimdilik sahiplendirme ya da kısırlaştırılarak doğal yaşam alanlarında yaşamlarını devam ettirmeleri çözüm olarak belirlenmiş. İslam dininin en kısa ve en özlü tarifini “Mukaddesata saygı, mahlûkata şefkat” olarak yapmışlar. Yani yaratılmış hangi canlı varsa hepsine şefkatle yaklaşmak! Ne kadar muhteşem. Zaten muzır

yani zararlı hayvanlar öldürülebilir olduğu için böcek ilaçlaması yapılabilir; hamam böceği, akrep, fare, yılan, yaban domuzu, kurt, ayı gibi hayvanlar da zararlı olma durumu söz konusu olunca en uygun yöntemle zararsız hâle getirilebiliyor. Ben 1970’li yıllarda, çocukluğumda hatırlıyorum, belediye kuduz tehlikesi nedeni ile sokak köpeklerini tüfkle vurarak öldürmüştü. Günümüzde hassasiyetler, duyarlılıklar ve çözümler çoğaldı; artık uyutma ile bu acısız gerçekleştirebiliyor. İşte bu nedenle 5199 sayılı kanundaki son düzenlemeler bu açıdan çok önemli uygulamalar getiriyor.

Kayseri’imizde ilçe belediyeleri sahipsiz hayvanları toplar, Büyükşehir Belediyemize ait barınağa getirir, sayı ve kulak küpe numarasına göre tutanak ile teslim eder. Büyükşehir Belediyemiz de onları kısırlaştırır ve barınakta ve doğal yaşam alanında misafir eder. Ancak yasa gereği nüfusu 25 binden fazla olan ilçelerin barınak yapması zorunlu olduğundan bundan sonra büyük ilçeler bölgelerinden topladıkları sahipsiz hayvanlara kendi barınaklarında bakacaklar, Büyükşehir Belediyesi de diğer ilçeler ve doğal yaşam alanlarının bakımına devam edecek. Zaten İl Hayvan Koruma Kurulu Valilik nezdinde belirli periyotlarla toplanarak şehirdeki hayvanlarla ilgili tüm konuları takip eder. Kanun gereği, hayvanları koruma kanununun uygulanmasını yerinde denetlemek amacı ile illere müfettişler gönderiliyor ve uymayanlar hakkında resmî işlemler yapılıyor.

Bilindiği gibi köpekler çok sadık olurlar. Bununla ilgili çevremizden birçok örnek duymuşuzdur. Süründen eksik olan bir koyunu arayan çobanın birkaç gün sonra kuzulmuş olarak arazide kalmış hâlde ve koyun köpeğini de yanlarında görevinin başında bulduğunu veya yıllar sonra eğitimcisi ya da sahibini gören hayvanların davranışlarını gösteren sosyal medya paylaşımları görmeye değer. Köpek sadakatini anlatan ve güzel bir film olarak uyarlanan, 9 yıl süre

ile hiçbir yere ayrılmadan sahibini beklemeye devam eden sadık köpek Hachiko filmi izlenebilir. Sahipli hayvanların sahiplerini yaşlılıklarında ya da hastalıklarında terk etmediği ama bunu birçok insanın yaptığı da acı bir gerçek.

Doğal afetlerde sahipsiz hayvanların durumu da devlet kurumlarınca ve hayvanseverler tarafından ihmal edilmemesi gereken ekstrem bir konu. Gerek tedavileri gerekse beslenme ve korunma durumları ihmal edilmemelidir. Nitekim sahâbiler “Ey Allah’ın Resûlü! Bizim için hayvanlardan dolayı da sevap var mı?” dediler. Resûl-i Ekrem: “Her canlı sebebiyle sevap vardır.” buyurdu. Buhârî ve Müslim’de geçen “Susuzluktan ölmek üzere olan bir köpek bir kuyunun etrafında dolaşıp duruyordu. İsrailoğullarından fâhişe bir kadın onu gördü, hemen çizmesini çıkardı ve onunla köpek için kuyudan su çekerek onu suladı. Bu yüzden o kadın bağışlandı.” şeklinde meşhur hadis-i şeriflerle de hayvanlara iyi davranılması için teşvikler vardır. Hayvanların his ve algılarının insanlara göre daha farklı olması nedeni ile daha hızlı koku alma, ses işitme, uzağı ya da karanlık ortamı görme gibi üstünlükleri olduğu gibi; belirli frekans ve dalgaları da daha hızlı algılayabiliyorlar. Hatta hayvanların kendi aralarında farklı dalga boyları ile iletişim kurdukları iddia ediliyor. Dolayısıyla depremi bizden daha önce hissettiklerini; özellikle böcekler ve sürüngenlerin yuvalarını boşaltmasından, kafes kuşlarının sebesiz yere kafeste çırpınmalarından ya da köpeklerin havlamalarından anlayabiliyoruz.

Hayvanlar konuşmadığı ve kendini ifade edemediği için onlar hakkında “dilsiz” mecazı kullanılır. Bu mecaz onlara merhamet edilmesi gerektiğini vurgulamak içindir. Yoksa fiziki olarak dilleri vardır. Hatta tasavvufta onların hürmetine nimetler veriliyor diye bir anlayış vardır. Ayrıca kısmi olarak isteklerini de bir şekilde hissettirirler. Biz onların çıkardıkları seslerden, duruş ve hâllerinden durumlarını anlarız. Muhabbet kuşu ve papağanların az da olsa ezber yapabildiklerini ve konuşabildiklerini de biliyoruz.

Hayvanlar aynı zamanda takımların, şirketlerin, hatta şehir ve devletlerin sembolü olarak kullanılır. Kara kartallar, sarı kanaryalar, aslanlar ülkemizdeki 3 büyük takımın herkes tarafından bilinen sembolleriyken, bir de ülkemizde şehirlerimizle özdeşleşmiş hayvanlar var. Karaman ilinin ismini taşıyan Karaman koyunu, akkaraman ve morkaraman olmak üzere iki türe ayrılıyor. Akkaraman İç Anadolu’da yetiştirilir-

ken morkaraman Doğu Anadolu’da yetiştirilen türe deniyor. Van kedilerinin illaki farklı göz renklerine sahip olması gerektiğini düşünüyorsanız yanılıyor-

sunuz. Elbette bir gözü kehribar diğeri mavi renkte olabilirken, ikisi de mavi ya da ikisi de kehribar rengi olabilir. Uzun uzun öten horozlarıyla ünlü Denizli, bu süslü canlıya adını vermekte gecikmemiş ve Denizli horozlarının ünü şehrin sınırlarını çoktan aşmış. Tüylü mü tüylü Ankara tavşanı ve Ankara keçisine tiftik keçisi de deniyor. Adını Sivas’ın Kangal ilçesinden alan, sadık ve zeki canlılar Kangal köpekleri.

Ayrıca dünyadaki kültürlerin hayvan sembolleri de var ki en önemlisi de bence bu semboller: Türk kültürünün sembolü bozkurt, Çin kültürünün sembolü ejderha, Rus kültürünün sembolü ayı, Fransız kültürünün sembolü horoz, Amerikan kültürünün sembolü kartal, İspanyol kültürünün sembolü boğa, Kanada kültürünün sembolü kunduz, İngiliz kültürünün sembolü aslan, Yeni Zelanda kültürünün sembolü kivi kuşu gibi... Neden en önemlisi bu dedim? Çünkü o ülkenin yaşam felsefesini temsil ediyorlar.

Hayvanlar üzerinden masal, hikâye ve mitolojik eserlerin yazıldığını ve anlatıldığını hepimiz biliriz. Anka kuşundan Boğaç Han’a, La Fontaine masallarından Sadi Şirazi’nin Gülistan isimli hikâye kitaplarına bu bir edebî sanat olarak (intak) yaygınlaşmıştır. Sadi’nin Gülistan’ında, hayvanlara dair teşhis ve teşbihe pek çok örnek verilmiştir. Osmanlı klasik dönem şairleri de hayvan teşbih ve temsilleriyle süslü sayısız örnekler ortaya koymuşlar. Bremen Mızıkacıları da herkesin bildiği, ilkokulda okuduğumuz çok güzel bir masaldır.

Sahipli hayvanlar konusuna da değinmemiz lazım çünkü sokaklarda, özellikle park bahçelerde gez-

dirilen kedi ve köpeklerin dışkıları her açıdan çok kötü. Gelişmiş kültürlü ülkelerde hayvan sahipleri hayvanlarını gezdirirken yanlarında bu pislikler için atık torbası bulunduruyor ve hayvanlar dışkılarını yapınca alarak çöp sepetine atıyor. Bizde ise maalesef henüz bu kültür gelişmediği için sağlık ve görüntü açısından son derece sakıncalı durumlar oluşuyor. Hatta bu sebeple kavgalar bile oluyor. ABD ve Avrupa’da sahipli köpekler için ücretli köpek bakıcıları var. Hatırlarsanız Rocky (Raki) isimli yabancı filmde ve Ata Demire’ın Berlin Kaplanı isimli boksör filminde sahipli köpekleri para karşılığı gezdiriyorlardı. Ancak kimseyi rahatsız etmeden bu işi yapıyorlar. Artık bizde de bu kültürün yerleşmesi, hatta kurallara uymayanlara kabahatler kanununun uygulanması gerekir diye düşünüyorum.

Hayvanseverliğin farklı boyutları ve yansımaları da var; kimisi gecesini gündüzüne katarak nerede mağdur bir sahipsiz hayvan duysa, görse onun sorununun giderilmesi için elinden geleni yapıyor; kimisi evinin ya da iş yerinin önüne bir kap yem ve su koyuyor; kimisi aracı arkasında kuru yem bulunduruyor, nerede hayvan görse hemen duruyor ve yem veriyor; kimisi de küçük kulübeler alıp sokak hayvanlarını yuva sahibi yapıyor. Zaten son zamanlarda pet shoplar ve özel veterinerlik ofisleri her yerde çoğaldılar.

Devlet büyüklerimiz hizmet felsefelerini anlatırken “kimsesizin kimsesi olmak” şeklinde bir cümle kullanırlar. Bu felsefe gereği, her ne kadar görevi gereği sahipsiz hayvanlara sahip olması gerekse de belediyelerimiz soğuk kış günlerinde mücavir alan dışı alanlara, dağlara kuru yem, et gibi yiyecekler bırakarak yaban hayvanlarının bile sahibi olur. Tam yeri gelmişken doğal yaşamı koruma adına şehrimizde bulunan Develi-Yahyalı-Yeşilhisar ilçeleri arasında kalan Sultan Sazlığı Kuş Cenneti’ne yüzlerce kuş çeşidini (301 tür) barındıran doğal bir habitat olarak sahip çıkılması ve buradaki hayvanların yaşam alanlarının bozulmaması gerekir. Zaten sazlık, doğal sit alanı olarak korunmuştur.

Her konuda olduğu gibi maalesef hayvanseverlik konusu üzerinden de üçkâğıtçılık yapanlar var. İnsanların saf ve temiz duygularını suistimal ediyorlar. İnternet üzerinden sahipsiz hayvanlara barınak, yem temini yapılacak ilanları ile bağış topluyorlar. Hatta hayvanseverlik kisvesi altında çeşitli menfaatler elde edenler, bunu bir şantaj malzemesi olarak kullananlar da var. Çok dikkatli olup, güvenli olmayan kişi

ve sitelere yardımcı olmamalıyız. Ayrıca hayvanları boğuşturarak veya dövüştürerek bundan zevk almak, para kazanmak, bahis oynatmak zaten kanuni bir suç.

Büyükşehir Belediyesi Veteriner Müdürlüğü, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini Molu Mahallesi’nde 2003 yılında köpekler için yapılan 550 köpek kapasiteli barınakta yürütmektedir. 2024 yılında yapımı tamamlanan kapalı barınak ile kapasite 1100’e çıkarılmış, planladığımız açık alan kapasite artırımı çalışması ile mevcut barınağın kapasitesinin 1.600’e çıkarılması çalışması devam etmektedir.

Doğuda, Pınarbaşı ilçesinde 100.800 m² alanda doğal yaşam alanı oluşturulması amacıyla hazırlanan çalışma başlamış ve devam etmektedir. Batıda, Hacılar ilçesi Beğendik Mahallesi’nde bulunan orman vasıflı arazinin 75.000 m²’lik kısmında yapılacak olan doğal yaşam alanları için ilgili kurumlara görüşlerini bildirmeleri için yazılar yazılmış olup sonuçları takip edilmektedir. İlçe belediyelerimiz tarafından toplanarak barınağa getirilen sahipsiz köpeklerin rehabilite edilmesi sonrası barınmalarının sağlanması amacıyla, doğal yaşam alanları tamamlanıncaya kadar mevcut barınağımızın hemen yanında 12.000 m²’lik alan tel örgüyle çevrilerek 1000 hayvan kapasiteli doğal yaşam alanı oluşturulmuş ve acil barınma ihtiyacı karşılanmıştır.

Mevcut barınağımızda 2024 yılında oluşturduğumuz ameliyathane ile her türlü hayvan yaralanmalarına müdahale edilebilmekte, yıllık ortalama 3.800 adet köpek kısırlaştırılmakta ve rehabilite edilmekte, günlük kısırlaştırma sayısı ortalama 50’ye ulaşmaktadır. Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi ile yapılan protokol ile acil durumlarda yaralı hayvanlara 7/24 müdahale ve tedavi imkânı sağlanmaktadır. Barınaktaki sayının azaltılmasının başka bir yolu da yıllık ortalama 900 olan sahiplendirme sayısının artmasıdır. Bu amaçla barınak içerisinde oluşturulacak köpek eğitim parkurunda eğitilecek köpeklerin sahiplendirilmesi hızlandırılacaktır.

Hayvanseverlere, sivil toplum örgütlerine ve ilçe belediyelerine yıllık ortalama 50 ton kedi ve köpek mama desteği sağlanmakta, barınaklardaki tüketim ile birlikte yıllık mama tüketimi ortalama 150 tonu bulmaktadır. Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlardan kediler için Beştepeler’de 2013 yılında oluşturduğumuz 250 kedi kapasiteli kedi barınma ve rehabilitasyon merkezimizde yıllık ortalama 1500 kedi kısırlaştırılmakta ve rehabilite edilmektedir.

Kocasinan Belediyesinin Erkilet bölgesinde inşaatı devam eden barınağı da gerçekten çok kapsamlı ve

güzel bir proje olup bittiğinde hem çok yük alacak hem de sahipsiz hayvanlar için konforlu bir ortam olacak. Melikgazi, Talas, Develi ve Yahyalı belediyelerimizin toplama alanları da şehrimizdeki sokak hayvanları popülasyonunu azaltmakta. Ayrıca Melikgazi Belediyesinin “Hayvan Ambulansı”, Kocasinan Belediyesinin Argıcıkta bulunan “Kedi Evi” ve Talas “Pati Parkı” belediyelerimizin güzel çalışmaları.

Sahipsiz hayvanlar kategorisine aslında yıllık atları da girer. Nitekim şehrimizde Dokuzpınarlar olarak bilinen, Hacılar ve İncesu ilçelerimiz arasında kalan bölgede mevcut 500 kadar at var. Doğaseverler ve turistik amaçlı bölgeye gelenler ile düğün, sünnet yaptırılanlar bu bölgeye giderek atlarla fotoğraf çektiriyor ve bu güzel görüntüyü izliyorlar. Valilik talimatıyla bu atların bakım ve kontrolü Büyükşehir Belediyemizce yapılıyor.

Hayvan kelimesi mecazi olarak kullanıldığında kişiyi aşağılamak için kullanıldığı gibi; özel bir hayvanın ismi olarak kullanıldığında da kullanıldığı yer ve zamana göre bazen iyi bazen de kötü anlamda olabilir. Mesela “Haydi aslanım” ya da “kuzum” dediğimizde iyi, “ayı” dediğimizde kötü, “kurt” ya da “çakal seni” dediğimizde hem iyi hem kötü anlamı içeren kurnazlık manasında da kullanmış olabiliriz.

Hayvanlar, insanlar ve bitkiler yaşamlarını devam ettirebilmek için beslenmeye, güvenli bir yaşam alanı oluşturmaya mecburdurlar. Bitkiler bunu zehir, diken gibi özellikleri ile bilinçsiz bir şekilde yaratılıştan kodlanmış olarak yaparken, hayvanlar ve insanlar kendilerine verilmiş olan donanım ve güçle yaparlar. İşte sahipsiz hayvanlar da kendilerini korumak için bir araya gelerek birlikte hareket ederek sürü oluştururlar ve sürü psikolojisi ile davranırlar. Sokak hayvanlarının insanlara zararlı olması, genelde birden fazla köpeğin saldırması ile olurken bazen de tehlikeli ırkların davranış bozukluklarından kaynaklanmaktaydı. Kanunun uygulanması ile bu iki sorunun da önüne geçilmiş olacak.

Her ne kadar hayvanlarda ruh olmasa da sahipleri ile kurdukları duygusal bağdan dolayı onlara karşı aşırı sevgi oluşabilmekte, bu nedenle de ölünce bile ayrılıkta zorlananlar olmaktadır. Bu nedenle bazı ülkelerde hayvan mezarlıklarının olduğunu duymuşsunuzdur. Biz iki-üç yıllık bir süreçte, olmazsa olmaz diyebileceğimiz, sahipsiz hayvan sayısını makul bir seviyeye indirip güvenli çevre, uygun yaşam ortamlarını sağladıktan sonra, şimdilik fantastik diyebileceğimiz bu tür çalışmalara da başlayabiliriz. ■

Aziz Mamas'ın Hikâyesi

ELANUR ULUTAŞ

Aziz Mamas; genç yaşta, henüz 15 ya da 18'indeyken Roma İmparatoru Aurelian döneminde (270-275) Kayseri'de öldürülen önemli bir Hristiyan azizidir. Doğum ve ölüm tarihleri tam olarak bilinmese de erken Hristiyanlık döneminden itibaren bir *din şehidi* olarak büyük saygı görmüştür. İlk *şehitlik* kayıtları dördüncü yüzyıla kadar uzanır. O dönemde, dönemin Kayseri Stadyumu'nda düzenlenen anma törenlerine Hristiyanlar kadar paganlar ve Yahudiler de büyük ilgi göstermiştir.

Aziz Mamas'ın kökeni, Yunan kaynaklarına göre, üçüncü yüzyılda Gangra (bugünkü Çankırı) şehrine dayanır. Aziz Mamus, Roma aristokrati Theodotus ile Rufina'nın oğludur. İlk olarak babası Theodotus, hapisteyken vefat etti. Ondan sonra annesi Rufina da Mamas'ı doğurduktan çok kısa bir süre sonra yaşamını yitirdi. Bebek, ailesinin bedenlerinin yanında hapiste yalnız kaldı. Ancak Rabb'in bir meleği, dul bir kadın olan Ammia'ya göründü ve ona hapse gidip çocuğu kurtarmasını emretti. Ammia, Vali'nin iznini aldıktan sonra aileyi gömüp çocuğu yanında götürdü ve ona "Mamas" adını verdi. Mamas daha sonra Ammia'nın bakımında büyüdü.

Genç yaşlarda, paganizme karşı olan tavrı yüzünden Kapadokya'nın zorlu dağlarına sürgün edildi.

↑ Aziz Mamas (Yazlık, 2025, s. 36)

Burada doğayla iç içe münzevi bir hayat yaşadı, geyiklerden süt sağarak yaptığı peynirleri fakirlere dağıttı.

Bu iyilikler ve yaşam tarzı kısa sürede çevresinde duyuldu; Kapadokya Valisi Alexander'ın kulağına kadar ulaştı. Vali, işlerin daha da büyümesini engellemek için onu Kayseri'ye geri getirdi. Orada, Hristiyan inancından vazgeçmesi için Mamas'a ağır işkenceler uygulandı, ancak Mamas inancından vazgeçmedi. Sonunda, Kayseri Stadyumu'nda vahşi aslanların önüne atıldı; ancak rivayete göre Tanrı'nın takdi-

riyle aslanlar ona zarar vermedi. Vali öfkelenerek bir askere onu üç başlı bir mızrakla karnından vurmasını emretti. Mamas, yaralı hâlde stadyumdan sürünerek çıktı ve yaklaşık 370 metre uzaklıktaki bir kayanın dibinde hayatını kaybetti. Bazı anlatımlara göre ise yaralandıktan sonra Erciyes Dağı'ndaki bir mağaraya sığınarak orada öldü.

Erciyes Dağı eteklerindeki Macellum'da Aziz Mamas adına bir şehitlik inşa edildiği bilinmektedir. Aziz Mamas adına çok sayıda kilise yapılmıştır, ancak mezarının yeri kesin olarak bilinmemektedir. Günümüzde kemiklerinin Aksaray'ın Gökçe (eski adıyla Mamasun) köyünde bulunduğu iddia edilmektedir. Köyün eski adının Mamasun olduğuna dair; Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivlerinde yer alan 22 Haziran 1908 tarihli bir belgede, Mekteb-i Fünun-ı Harbiye Hademesi Uzun Hasanoğlu Osman'ın Ürgüp'ün Mamasun köyündeki ailesine nafaka gönderdiği bilgisi yer almaktadır. Bu belge, bölgedeki Aziz Mamas inancının tarihsel sürekliliğini göstermektedir (Yazlık, 2025, s. 35-36).

Ortodoks dünyasını etkileyen azizlerden birisi olan Aziz Mamas ile ilgili pek çok rivayet arasında en çok bilineni, aslan üzerine binili ve kucığındaki kuzu ve elinde asa ile tasvir edilenidir.

Diğer rivayetlerde ise aslanları yakalayıp ehlileştirir ve aslan sütünden peynir yapıp fakirleri besler. Aziz, dağlarda yaşarken hayvanlara İncil okur ve geyik ve yaban keçisi gibi diğer vahşi hayvanları da ehlileştirmiş. Hayvanların etinden ve sütünden fakir insanları yararlandırarak onlara Hristiyanlık dinini sevdirmeye çalışmış. Aziz'in çobanların azizi ve yol göstericisi olduğuna inanıldığı için, Mamas öldüğü zaman cesedini bir tabuta koymuşlar ve tabut Tanrı'nın yardımıyla Güzelyurt Körfezi'ne ulaşmış. Tabutu denize bıraktıklarında bir türlü batmamış. Bir türlü batmayan tabutu öküzlerin yardımıyla çekerek gömmeye çalışmışlar. Fakat öküzler bugün kilisenin bulunduğu yerde çömelmişler ve kalkmamışlar.

Kıbrıs'ta anlatılan meşhur "Aslan ve Kuzu" söylencesine göre Aziz Mamas, Bizans Dönemi'nde Güzelyurt yakınlarındaki dağlarda yaşayan genç bir keşişmiş. Dönemin Bizans Dük'ü ondan vergi almak istemiş, fakat o dağlarda, mağarada yaşadığı, herhangi bir kamu yolundan yararlanmadığı, sosyal yaşama katılmadığı için vergi vermek istememiş. Dük askerlerini Mamas'ı yakalamaları için göndermiş. Askerler Mamas'ı yakalamış, cezalandırılması için kente getirirlerken ormanda önlerine Kıbrıs tarihinde hiç

↑ Aziz Mamas (Gelbal, 2024)

görülme, kuzuyu yemeye çalışan bir aslan çıkmış. Mamas tek bir hareketiyle aslanı durdurup önünde çömelmiş ve kuzuyu da alarak Dük'ün karşısına aslanın üzerine binili olarak çıkmış. Dük bu mucizevi olayı gördüğü zaman Mamas'tan çok etkilenmiş ve onu ölene kadar vergiden muaf tutmuş.

2 Eylül günü, Mamas'ın *din şehidi* edildiği gün olarak kabul edilmesinden dolayı Rum Ortodokslar her yıldönümünde Mamas'ı Güzelyurt'taki kilisede anmaktadır. Aziz Mamas'ın yarısı içeriden yarısı dışarıdan görülebilen lahdinde ahşap bir kapakla örtülmüş bir delikten göz ve kulak ağrılarını iyileştiren bir sıvının aktığı ileri sürülmektedir (Karlıtaş, 2013).

KAYNAKÇA

Yazlık, Bilgin (2025). *Ürgüp Bahçeli Köyü ve Aziz Mamas. Kapadokya Akademik Bakış Dergisi*, 9(1), 31-37.

Gelbal, Vasilis (2024). "2 Eylül Kapadokya'daki Kayseri'den Şehit Mamas ve Şehitler Theodotus ile Rufina". Erişim 17 Temmuz 2025, <https://www.ortodokslartoplulugu.com/azizlerimiz-hayat-hikayeleri/2-eylul-kapadokyadaki-kayseriden-sehit-mamas-ve-sehitler-theodotus-ile-rufina/>

Karlıtaş, Hasan (2013). "Aziz Mamas ve Büyük Yalan". Erişim 17 Temmuz 2025, <https://haberkibris.com/aziz--mamas--ve--buyuk-yan-2013-01-06.html>

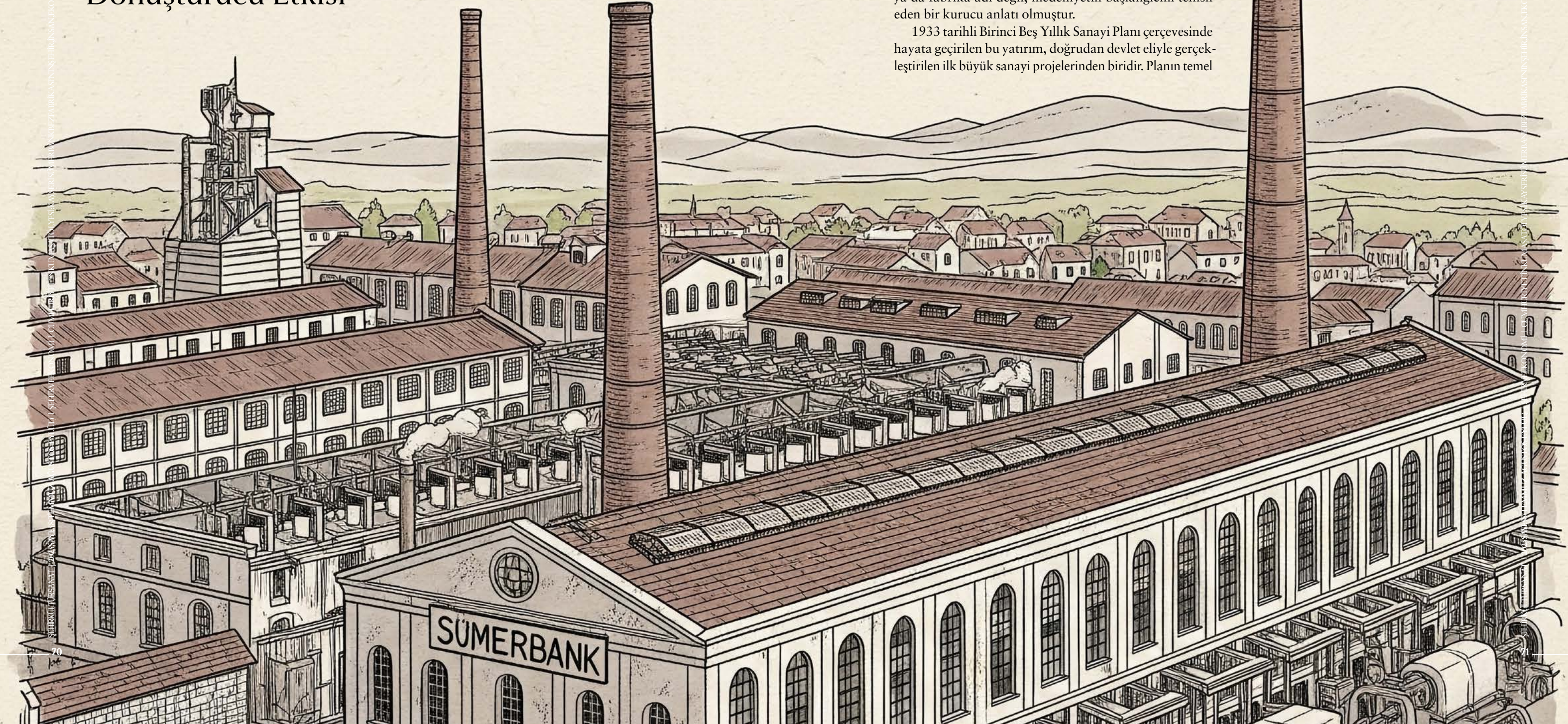
Cumhuriyet'in Kumaş Atölyesi:

Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası'nın
Şehir, İnsan, Ekonomi ve Kültür Üzerindeki
Dönüştürücü Etkisi

YASEMİN SUNA

Cumhuriyet rejiminin sanayileşme idealinin Anadolu'daki ilk büyük adımlarından biri, 1934 yılında temeli atılan ve 16 Eylül 1935'te faaliyete geçen Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası'dır. İsmi, Türklerin ve Mezopotamya'nın kadim tarihiyle bir aidiyet kurmak amacıyla, Sümer uygarlığından almıştır. Cumhuriyet ideolojisinin, geçmişin köklerinden beslenerek modern bir kimlik yaratma amacını simgeleyen bu isim, hem tarihsel bir göndermeyi hem de endüstriyel bir gelecek tasavvurunu içinde taşır. Bu bağlamda, "Sümerbank" yalnızca bir banka ya da fabrika adı değil, medeniyetin başlangıcını temsil eden bir kurucu anlatı olmuştur.

1933 tarihli Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı çerçevesinde hayata geçirilen bu yatırım, doğrudan devlet eliyle gerçekleştirilen ilk büyük sanayi projelerinden biridir. Planın temel

amacı, ithalatı azaltmak, yerli üretimi canlandırmak, istihdamı artırmak ve ülkenin sanayi temelli ekonomik yapısını güçlendirmektir. Bu politika doğrultusunda Sovyetler Birliği'nden teknik destek alınmış, fabrika mimarisi ve makine parkı da Sovyet mühendisleri tarafından planlanmıştır. Kayseri, coğrafi konumu, demiryolu bağlantısı, geleneksel ticaret kültürü ve

Cumhuriyet'e bağlılığın güçlü olduğu muhafazakâr yapısıyla stratejik bir seçim olmuştur.

Fabrikanın mimari yapısı, işlevsel modernizmin Türkiye'deki öncü örneklerinden biridir. Betonarme blok yapılar, yüksek tavanlı geniş üretim salonları, doğrudan gün ışığını alan pencereler, havalandırma sistemleri ve çevresine yayılmış sosyal donatı alan-

larıyla dönemin çağdaş mimarlık anlayışını yansıtmaktadır. Yerleşke, yalnızca üretim birimleri değil; işçi lojmanları, memur konutları, kreş, okul, sağlık merkezi, sinema, spor sahası gibi bütüncül bir yaşam alanı olarak kurgulanmıştır. Bu, Anadolu'da ilk kez modern şehircilik ve sosyal planlamanın birlikte uygulandığı örneklerden biri olmuştur.

Fabrikanın inşasıyla birlikte Kayseri şehri hem ekonomik hem sosyal hem de fiziksel olarak yeniden şekillenmiştir. Ekonomik olarak; tekstil sanayii Kayseri'nin tarım ve küçük esnafa dayalı geleneksel yapısının dışına çıkmasına öncülük etmiş; büyük ölçekli üretim, istihdamı ve ticareti canlandırmıştır. Sümerbank yıllık 20 milyon metre kumaş üretim kapasitesiyle yalnızca bölgenin değil, Türkiye'nin en büyük üretim

merkezlerinden biri hâline gelmiştir. 1940'ta 2.000 olan çalışan sayısı 1955'te 4.800'e yükselmiş, bu da kentin toplam kayıtlı sanayi istihdamının %38'ine karşılık gelmiştir. 1960 yılı verilerine göre, fabrikanın Kayseri'nin gayri safi yurtiçi hâsilası içindeki payı %31'dir (Şimşek, 2009, s. 229). Fabrikaya bağlı olarak açılan 11 ayrı taşeron kooperatif ve atölye sayesinde,

dolaylı istihdam sayısı 6.500'ü aşmıştır. Mekanik bakım atölyeleri, iplik ve boya üreticileri, taşımacılık hizmetleri, matbaa ve paketleme gibi sektörlerde oluşan yan sanayi halkası, Kayseri'nin ekonomik profilini çeşitlendirmiştir.

Sosyal olarak ise Sümerbank'ın etkisi, daha da derindir. Özellikle kadınların ücretli emek gücüne dâhil olması, şehirde toplumsal rollerin dönüşmesine yol açmıştır. 1940'ta 540 kadın işçi ile başlayan süreç, 1955'te 1.100'ü aşkın kadın çalışana ulaşmış, bu da toplam çalışanların yaklaşık %23'ünü oluşturmuştur. Kreş hizmetlerinden faydalanan çocuk sayısı 1960'ta 320'ye ulaşmış, 4-6 yaş grubu için erken çocukluk eğitiminde Türkiye ortalamasının %60 üzerine çıkmıştır. Sinema salonunda haftalık ortalama 5 gösterim yapılmış, yılda ortalama 14.000 kişi bu etkinliklerden faydalanmıştır. Ayrıca her yıl 23 Nisan ve 29 Ekim kutlamaları gibi Cumhuriyet temsilleri, yalnızca fabrika çalışanlarının değil, tüm şehrin katıldığı törenlere dönüşmüştür.

Mimari olarak fabrika, şehir planlamasında da merkezi bir rol oynamıştır. Fabrikanın kuzeyine yerleşen lojmanlar ve konut alanları, modern konut mimarisini Kayseri'ye taşımış; geniş yollar, yeşil alanlar ve kamusal yaşam alanlarıyla birlikte şehir, fabrika etrafında yeniden şekillenmiştir. 1935'te 43.000 olan Kayseri nüfusu, 1965'te 142.000'e yükselmiştir. Bu artışın %70'i Sümerbank'a doğrudan veya dolaylı bağlı göçle sağlanmıştır. Kayseri'nin Osman Kavuncu Bulvarı, Demiryolu hattı ve Serçeönü yönüne doğru genişlemesinde fabrikanın konumlandırıldığı eksen belirleyici olmuştur. Ayrıca Sümerbank'a bağlı olarak açılan Sümer Mahallesi, bugün hâlâ şehrin en yoğun konut bölgelerindendir. Ancak 1980 sonrası serbest piyasa ekonomisine geçiş, devletin üretimden çekilme kararı ve ithal ürünlerin piyasayı doldurması ile birlikte Sümerbank'ın etkisi azalmaya başlamış; 2000'li yıllarda ise fabrika tamamen kapanmıştır. 2004 yılı itibarıyla fabrikanın personel sayısı 130'a düşmüş, 2005'te üretim durdurulmuştur. Yine de bu kapanış, onun hafızalardaki yerini silmemiştir. Sümerbank, hâlen binlerce kişinin anılarında yer alan, kolektif kimliğin temel taşlarından biri olarak yaşamaktadır. 2021 yılında yapı, Kayseri Kültür Varlıkları Koruma Kurulu tarafından tescillenmiş; Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin girişimiyle kültür-sanat odaklı bir dönüşüm projesi hazırlanmıştır.

Günümüzde Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası'nın fiziksel alanı yalnızca bir hafıza mekânı değil, aynı zamanda yaşayan bir eğitim alanına dönüşmüştür. 2012 yılında Sümerbank yerleşkesi, Abdullah Gül Üniversitesi'ne (AGÜ) devredilmiştir. Bu adımla birlikte fabrikanın tarihî yapıları, mimari kimliklerine sadık kalınarak restore edilmiş ve yeniden işlevlendirilmiştir. Ana üretim binası başta olmak üzere birçok yapı, bugün AGÜ'nün kampüs alanı içerisinde eğitim, araştırma, kültür ve sosyal yaşam fonksiyonlarına hizmet etmektedir.

AGÜ Sümer Kampüsü, 340 dönüm açık alan ve 80 dönüm kapalı alanıyla Türkiye'deki en büyük endüstri yapısı dönüşüm projelerinden biri olma özelliğine sahiptir. Orijinal betonarme yapılar, testere çatılar ve yerel taş cepheler korunarak günümüzün dijital eğitim altyapısı ve çevreci tasarımıyla birleştirilmiştir. 2016 yılında bu dönüşüm projesi, Mimarlık dalında Ulusal Mimarlık Ödülü'ne layık görülmüştür. Rektörlük, öğrenci merkezi, laboratuvarlar, kütüphane, derslikler, kültürel etkinlik salonları ve açık kampüs modeliyle Sümerbank'ın mekânsal ruhu, eğitim yoluyla geleceğe taşınmaktadır.

Abdullah Gül Üniversitesi'nin Sümer Kampüsü yalnızca üniversite öğrencilerine değil, Kayseri halkına da açıktır. Böylece Sümerbank, geçmişte olduğu gibi bugün de kamusal yaşamın bir parçası olarak işlevini sürdürmektedir. Öğrencilerin yürüdüğü koridorlarda bir zamanlar işçilerin ayak sesleri yankılanmış, üretim tezgâhlarının bulunduğu alanlarda bugün bilgi üretilmektedir. Bu dönüşüm, bir sanayi mirasının yalnızca korunması değil, aktif bir yaşam alanına dönüştürülmesi açısından Türkiye için örnek teşkil etmektedir. Son yıllarda özellikle genç kuşaklar arasında endüstri mirasına yönelik ilgi artmıştır. Bu bağlamda fabrikanın kültür-sanat mekânına dönüştürülmesi yönünde çeşitli sivil toplum önerileri gündeme gelmiş; bazı bölümleri geçici sergi, arşiv ve eğitim amaçlı kullanımlara açılmıştır. 2023 yılında Kayseri Büyükşehir Belediyesinin öncülüğünde hazırlanan projede, fabrikanın tekstil ve kent hafızası temalı bir müzeye dönüştürülmesi planlanmış; bu kapsamda yapı içi dijital sergileme, interaktif arşiv bölümleri ve eğitim atölyeleri öngörülmüştür. Bu adım yalnızca geçmişe değil, aynı zamanda geleceğe dönük bir yatırım olarak değerlendirilmekte; sürdürülebilir şehircilik ve kültürel kalkınma hedeflerinin önemli bir parçası sayılmaktadır.

Bütün bu veriler ve anlatılar ışığında Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası, yalnızca bir sanayi yatırımı

değil; bir şehir tasarımı, bir sosyal devrim ve bir modernleşme modelidir. Cumhuriyet'in erken dönem politikalarıyla şekillenen bu fabrika, geçmişle kurulan sembolik bağ sayesinde kimlik kazanan bir yapının, yalnızca insanları değil, mekânları, davranışları ve kültürel kalıpları da dönüştürebileceğini göstermektedir. Kayseri'nin bugünkü ekonomik ve sosyal yapısının temellerinde Sümerbank'ın bıraktığı izleri görmek mümkündür.

Bugün o fabrika bacaları tütmüyor olabilir, iplikler artık tezgâhlarda değil belki hatıralarda çözülüyor. Ama bu, onun işlevinin tamamen sona erdiği anlamına gelmiyor. Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası, artık bir üretim merkezi olmasa da kentin kültürel belleğinde yaşayan bir simgedir. Şehirde yaşayan her yaştan bireyin anılarında bir şekilde yer etmiş olan bu yapı, yalnızca geçmişe ait değildir; geleceğe dair bir yön taşıma potansiyeline de sahiptir. Bugün bu yapıda üretim durmuş olsa da, duvarlarında yankılanan işçi kahkahaları, çocuk cıvıltıları ve makinelerin ritmik sesi hâlâ Kayseri'nin hafızasında canlıdır.

Kent planlaması açısından bakıldığında, Sümerbank'ın çevresindeki mahallelerin bugün hâlâ canlılığını koruması, bu yapının mekânsal anlamda da nasıl bir çekim merkezi yarattığını göstermektedir. Sosyolojik açıdan değerlendirildiğinde, Sümerbank modeliyle topluma kazandırılan kadın işgücü, erken çocukluk eğitimi ve kitlesel kültür etkinlikleri, bugünün sosyal devlet anlayışının öncüsü niteliğindedir. Bu yönüyle fabrika yalnızca üretim ilişkilerini değil, toplumsal değerleri de dönüştürmüştür.

Ekonomik olarak ise, Sümerbank sayesinde şehir sanayi ile tanışmış, binlerce kişiye doğrudan ve dolaylı istihdam sağlanmış, yan sanayi kolları gelişmiş, iç göç artmış ve Kayseri şehir merkezi kuzeye doğru genişlemiştir. Şehir, yalnızca fiziki değil zihinsel olarak da büyümüş; insanlar ilk kez organize üretim, planlı yerleşim ve kamusal yaşamın ne demek olduğunu bu yapı vesilesiyle öğrenmiştir. Mimari açıdan Sümerbank yerleşkesi, yalnızca bir fabrika kompleksi değildir; modern mimarlık anlayışının ve planlı kentleşmenin Anadolu'daki ilk öncülerindendir.

Kültürel hafıza açısından bakıldığında, Sümerbank'ın barındırdığı anlam zamanla daha da derinleşmiştir. Bugün şehirde düzenlenen sergiler, belgesel projeleri, akademik araştırmalar ve anı paylaşım etkinlikleri, bu yapının toplum için ne kadar derin bir anlam taşıdığını gözler önüne sermektedir. Bu nedenle, Sümerbank artık sadece bir bina ya da endüstri tesisi

değil; bir kuşağın kimliği, bir şehrin hafızası, bir ülkenin modernleşme idealiyle kurduğu gönül bağıdır.

Sümerbank, geçmişin endüstri harikası olmakla kalmayıp geleceğin kültür, sanat ve eğitim alanlarında değerlendirilmesi gereken bir potansiyel alandır. Onu yaşatmak, yalnızca nostaljik bir sahiplenme değil; aynı zamanda toplumsal kalkınma, tarih bilinci ve kültürel süreklilik açısından stratejik bir sorumluluktur. Eğer bugün bu yapıya sahip çıkılırsa, sadece eski bir fabrika korunmuş olmayacak; aynı zamanda geçmişin üretim ruhu, geleceğin yaratıcı enerjisiyle yeniden hayata dönecektir.

Kısacası, Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası'nın hikâyesi, yalnızca bir fabrikanın değil; bir halkın, bir şehrin ve bir ülkenin modernleşme serüveninin hikâyesidir. Bu hikâye tamamlanmamıştır; çünkü bu yapı hâlâ ayakta durmakta, hâlâ bizleri bir araya getirmekte ve hâlâ anlatacak çok şeyi olduğunu fısılda-maktadır. Onu duymak, anlamak ve geleceğe taşımak da bizim elimizdedir. Ama Kayseri'nin kalbinde yer etmiş bu yapı, hâlâ dokunduğu hayatları, kurduğu ilişkileri ve inşa ettiği şehri yaşıyor. Sümerbank bir fabrikadan çok daha fazlasıydı; bir kuşağın gençliği, bir kentin değişim motoru, Cumhuriyet'in halkla ilk el sıkışmasıydı. Eğer bugün Kayseri modern bir sanayi kenti olarak anılıyorsa, bu unvanın kumaşı Sümerbank'ta dokunmuştur. Geçmişle kurulan bağ kopmadıkça bu yapının hikâyesi de tükenmeyecek; aksine, her kuşakta yeniden örülecek. Çünkü bazı yapılar vardır ki zaman onları eskitemez; çünkü onlar sadece taş, beton ve çelikten değil, insan emeğinden, alın terinden ve ortak hatıradan inşa edilmiştir.

DÖNÜŞÜM SÜRECİ

1934-35 yıllarında Sovyet kredisi ve mimarisiyle kurulan fabrika; 2.100 işçi ve 155 memurla hizmet verdi, Türkiye'nin ilk devlet tekstil sanayi tesisi oldu.

1999'da üretime son verildi, 2003'te tescillenip korunmaya başlandı. 2012'den itibaren Abdullah Gül Üniversitesi kampüsü olarak yeniden düzenlendi. büyük ambar 2016'da sınıf ve ofis olarak yeniden açıldı.

MEKÂNSAL VE MİMARİ ÖZELLİKLER

Tarihî dokunun korunması: Orijinal betonarme kolon yapıları, taş cepheler, yerleşik pompa-kalorifer ve yangın sistemleri büyük ölçüde korunarak modern ihtiyaçlara adapte edildi.

Fonksiyonel dönüşüm: Ana fabrika alanları sınıflar, atölyeler ve ortak çalışma alanlarına çevrildi. Elektrik santrali olarak kullanılan bina kütüphane ve sergi alanlarına dönüştürüldü, lojmanlar öğrenci yurtları hâline getirildi.

Mimari bütünlük: Emre Arolat başta olmak üzere AGÜ iç mimar ve mimarlarının vizyonu ile, kampüs hem tarihî bütünlüğü korudu hem de çağdaş eğitim alanları sundu.

GÜNCEL DURUM

2012'den bu yana kampüs olarak aktif kullanılan tesisler, iç ve dış mekânlarda hem akademik hem sosyal-kültürel etkinliklere ev sahipliği yapıyor.

Sümer Kampüsü, mimari ödüller kazanarak endüstri mirasının başarılı yeniden işlevlendirilmesine örnek teşkil ediyor ve kentle bütünlüklü bir üniversite alanı olarak dikkat çekiyor. ■

KAYNAKÇA

Abdullah Gül Üniversitesi (AGÜ). (2023). Sümer Kampüsü Hakkında. Erişim adresi: <https://www.agu.edu.tr>

Kayseri Büyükşehir Belediyesi. (2021). Kayseri Endüstri Mirası ve Dönüşüm Raporları. Kayseri: KBB Yayınları.

Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu. (2021). Sümerbank Bez Fabrikası Tescil Kararı ve Alan Raporları.

Kayseri Valiliği. (1998). Kayseri Sanayi Raporu (1935-1998). Kayseri: İl Özel İdaresi Yayınları.

Şimşek, S. (2009). Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Sanayileşme Politikaları ve Sümerbank'ın Rolü. Türkiye Ekonomi Tarihi Sempozyumu Bildirileri, 223-244.

Toprak, Z. (2012). Türkiye'de Millî İktisat: 1908-1950. İstanbul: Doğan Kitap.

T.C. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü. (1936). Atatürk'ün Fabrikalar Raporu. Ankara: Cumhuriyet Arşivleri.

TMMOB Mimarlar Odası. (2016). XIV. Ulusal Mimarlık Ödülleri Yayın Kataloğu. Ankara: TMMOB Yayınları.

Yıldırım, E. (2020). Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası'nın Mimari ve Sosyokültürel Etkileri. AGÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, 2(1), 45-68.

Zaman, H. (2014). Türkiye'de Erken Cumhuriyet Dönemi Sanayi Yapıları ve Koruma Sorunları. İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültesi Tez Arşivi.

1. 1930'lar fabrika yerleşimi

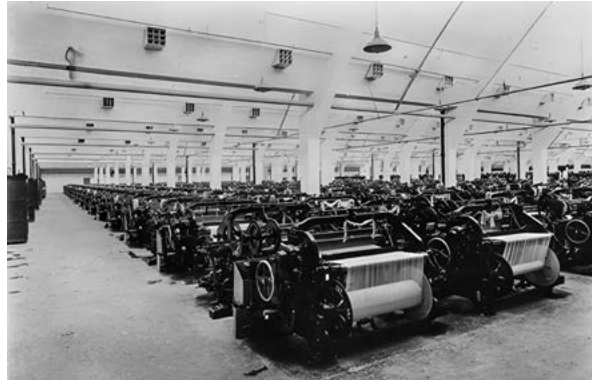
2. İsmet Paşa'nın temel atma töreni, 20 Mayıs 1934.

İstanbul'da yayımlanan gazete kupüründe, dönemin Başbakanı İsmet İnönü konuşurken görülüyor. Bu kare, fabrikanın stratejik önemini kamuoyuna duyurulma anını resmediyor.

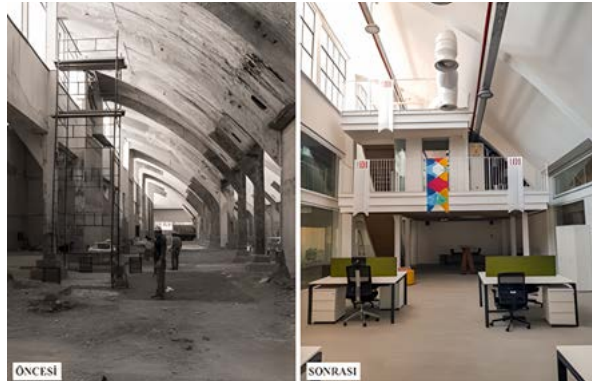

3. 1930'lar fabrika yerleşimi

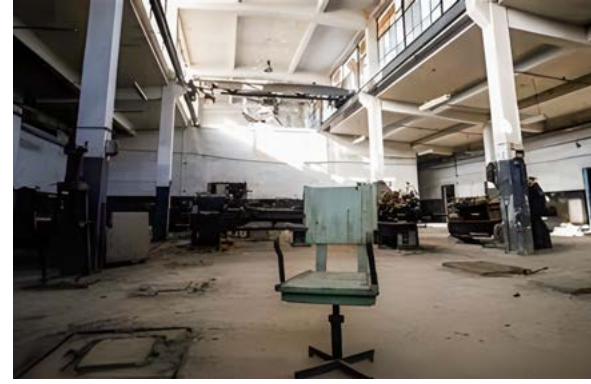
Lojmanlar, prodüksiyon binaları ve testere çatılı üretim salonlarının bir arada görüldüğü bu fotoğraf, fabrikanın planlı sosyal mimarinin Anadolu'daki ilk örneklerinden biri olduğunu gösteriyor.

4. 1930'larda fabrika faaliyettenken kullanılan dokuma tezgâhlarının yer aldığı büyük üretim salonu. Fabrika, Cumhuriyet'in tekstil sanayisine öncülük etmişti.

5. Sümer Bez Fabrikası'nın restorasyon öncesi ve sonrası görünümü.

6. Sümer Bez Fabrikası'nın terk edilmiş atölyelerinden biri: Bir dönemin üretim izleri hâlâ duvarlarda saklı.

7. Kayseri Sümer Bez Fabrikası'nın üretim atölyelerinden biri, 20. yüzyıl ortalarındaki endüstriyel mimarinin yalın izlerini taşıyor. Tonoz çatılar ve uzun cam pencereler, doğal ışığı maksimumda kullanma hedefiyle inşa edilmişti. Bugün sessizliğe bürünmüş bu yapı, bir dönemin üretim ve emek hikâyesini duvarlarında saklamaya devam ediyor.

8. Endüstriyel Tarih, Akademik Başarıyla Buluşuyor.

9. Rekreasyon ve Yeşil Alanlar - Ağaçlıklı yürüyüş yolları, oturma alanları ve öğrenci buluşma noktaları; kampüsün kent halkına da açık bir sosyal alan olduğu anlaşıyor.

10. İç Mekân - Açık Koridor: Testere çatı altındaki ferah iç mekân, sınıflara ve ince işliklere açılmış; endüstriyel geçmişle eğitim alanı arasında güçlü bir köprü kurulmuş.

Terlik Tamirciliği de Bitti

AHMET SIVACI

Çağ ilerledikçe, teknoloji baş döndürücü bir hızla döndükçe, artık birçok meslek kayboluyor ya da kaybolmaya yüz tutuyor. Bu meslekler arasında, “terlik, ayakkabı tamirciliği” de var. Ne zaman bir ayakkabı tamircisi görsem aklıma Refik Halit Karay’ın “Eskici” isimli öyküsü düşer hemen. İlk günkü gibi gözlerim dolar. Gerçekten de duygusal bir öyküdür. Hikâyede, yaşlı bir eskici ile kimsesiz bir çocuğun Anadolu toprakları dışında Türkçe konuşurken yaşadıkları heyecanları, duygusal bir tarzda anlatılır. “Eskici” hikâyesi gurbete düşen bir insanın memleket hasreti olarak görünse de arka planda anadilinin insan yaşamındaki vazgeçilmezliğine vurgu yapar. Arabistan’da halasının yanında yaşamak zorunda kalan Hasan’ın bir Türk ayakkabı tamircisi

ile diyalogu insanı ağlatacak türdendir. Bir gün, halası sokaktan bir satıcıyı çağırır. Önüne bir sürü eski ayakkabı koyar. Satıcı oturur ve bunları tamire koyulur. Hasan’ın bu tamir çok dikkatini çeker. Satıcı, ayakkabının çivisini ağzına alarak düzeltmektedir. Hasan, boş bulunarak satıcıya sorar: “Ağzınız acımıyor mu?” Satıcı şaşırarak “Sen Türk müsün?” der. Hasan, bir Türk’le karşılaşmış olmanın çok mutludur. Haftalarca süren sessizliğine mukabil sürekli konuşmakta, ona memleketindeki hayatını anlatmaktadır. Sanki bir tanıdığına rast gelmiş gibidir. Satıcı da zevkle onu dinlemektedir. Birbirlerine sokulup vatan hasretini dindirmeye çalışırlar. Satıcı, işini bitirince gitmek zorundadır. İkisi de ağlamaya başlar. Hasan, satıcıya “Gitme be!” der. Satıcı da ağlayarak ona: “Ağlama be!” der. Ayrılık anında her ikisi de vatan hasreti ile gözyaşı dökmetedir.

Belki gariptir ama, çocukken tamircide beklemeyi çok sevdim. Köseleyi kesişini, ayakkabıyı örse geçişini, çivileri teker teker tak! tak! diye çakışını seyretmeye bayılırdım. Ardından küçük bir süngeri boyaya batırıp ayakkabıyı boyayışını, bir kadife parçası ile onu parlatışını... Çocukluğumdan hatırlıyorum ki görüntü açısından değişen çok fazla bir şey yok gibi. Genellikle zamk kokuları, yere dökülmüş boyalar ve eski aletler arasında, diğer dükkânlara nazaran gayet pis, düzensiz, karmakarışık olan küçük dükkânlarda çalışan yaşlı ustalardı ayakkabı tamircileri. O yıllarda, okul ayakkabısı ve kösele erkek ayakkabılarını tamir için hiç tereddütsüz verebilirdiniz, ama söz konusu ince topuklu, şık bir bayan ayakkabısıysa verme-

den önce bir hayli düşünmeniz ya da hiç düşünmeyip vermemeniz gerekiyordu. Çünkü o ince topuğa 2-3 çivi çakmaya çalışıp kırmaları, topuk kapağını yuvarlak yerine yamuk koymaları işten bile değildi bu amcaların. Dahası trajikomik olan bir yanı da ne olursa olsun yaptıkları işe laf söyletmezlerdi ve siz çatık kaşları ile size şöyle alttan bakmadan, üstelik teşekkür ederek, artık bir işe yaramayan ayakkabınızı alırdınız.

Şimdilerde o kadar değil kuşkusuz. Ama insan yine de tamirci seçiminde dikkatli olmak zorunda kalıyor; ya önceden adını duyduğunuz zanaatında uzman olmuş ustaları dükkânlarının düzenine, konumuna bakmadan arıyor ya da mefruşatına özen gösterilmiş terlik, ayakkabı, bot tamirci ustalarından yana tercihinizi kullanıyorsunuz. Aslında günümüz ayakkabı

tamircileri kendilerini çağa uygun şekilde yeniliyorlar denilebilir.

Örneğin günümüz tamircileri, sayıları çok az kalsa da, kendilerine tamir için gittiğinizde ayakkabınızı isminizin yazılı olduğu bir etiket yapıştırarak teslim alıyorlar. Tamir sonrasında da kimi zaman dükkânın küçük gelmesi nedeniyle tıkkış tepiş tamir edilmeyi bekleyen ve bazıları kutular içinde istiflenmiş hâlde duran ayakkabı yığınlarının arasında adım atmakta zorluk çekse bile, raflarda özenle ambalajlanmış şeffaf poşetler içinde duran, atmaya kıyamadığınız ayakkabınıza sizi kavuşturuyorlar. Bunların

modern versiyonları, Kayseri’de genellikle büyük AVM’lerde, şehir merkezlerinde ve lostra salonlarında çalışıyorlar ve yukarıda sözü edilen bayan ayakkabısı ziyanı onlarda olmadığı gibi; gerektiğinde modası geçen ayakkabınızı topuğunu, tokasını, ıvır zıvırını değiştirerek son model yapıp sizi şaşırtıyorlar. Tabii ki farkı fiyatı ve kalitesi oluyor.

Şimdi bakınız şu diyalog meslek ahlakının nasıl olması gerektiği bağlamında oldukça önemli:

— Usta günaydın

— Günaydın yeğenim nassın?

— Sağol usta. Ayakkabımın köselesi eskidi. Yeni kösele yaptırmak için gelmişim.

— Ver bakalım... Hımm, güzel ayakkabı. Yeni kösele takmaya değer.

— Değmezse ne olur ki?

— Takmam ki!

Etik esnaf anlayışının böyle olmasının yanı sıra, onarıma gelen ayakkabının altına sahibinin adını ve söylediği fiyatı da yazmaları; unutulmuş, unutturulan hatta günümüzde garip karşılanan “Ahi”likle örtüşüyor mu? Madalyonun diğer yüzü, bize bir gerçeği hatırlatıyor ya da gösteriyor. Eskiye oranla Kayseri’de ayakkabı tamircileri neredeyse tükenmek üzere. Tabii ki hepsi kepenk kapatmış değil. Zaten alım gücünün yüksek olmadığı bir ülkede buna imkân da yok. Ayakkabı tamircileri yine dükkân açıyorlar ama işlerinin eskisi gibi iyi de olmadığını yine kendi ağızlarından duymak mümkün. Ah! O fellik fellik aradığımız ak saçlı ya da nur yüzlü amcalar; o zambak, lastik ve boya kokusu ile havası bambaşka dükkânında ekmeğın en güzelini, helal kazancın en âlâsını kazanan insanlardı. Şimdilerde artık yoklar, yok oldular. Artık eskiyen ayakkabıyı at yenisini al, tamire ne gerek.

Yılların ayakkabı tamircisi Galip Sorgun Usta, Düvenönü semtindeki küçük dükkânında, hatta bir merdiven altı denilebilecek ekmek teknesinde bir hayli dertli. Galip Usta Kayseri’nin yerlilerinden. Bozatlpaşa Mahallesi’nden. Babası Ahmet Efendi ile annesi Hatice Hanım. Onların asıl soyadları Mülazım’mış. Dedesinin babası Mustafa Efendi imammış Ankara’da. Ayrıca Balkan Harbi’nde tabur imamı olarak da görev

yapmış. Daha sonra tam yirmi beş yıl Kurşunlu Camii’nin imamlığını yapmış. Onun oğlu Mehmet Mülazım. Yani Galip Sorgun’un dedesi. Galip Usta’nın babası Ahmet Efendi DDY’de makinistmiş. 1979 yılında emekli olmuş.

Galip Usta 1970 yılında Birlik Mensucat İlkokulunu bitirdikten sonra ayakkabı tamircisi Mahmut Çobanoğlu’nun yanına çırak olarak girmiş. 1990 yılında Erzincan’a askere gidene kadar çalışmış. Askerde topçu olduğunu söylüyor. 3. Tb. 3. Bataryadaymış. Daha sonra Burdur’a dağıtımına gitmiş. Askerlik bitiminden sonra yine Düvenönü semtinde kendi işini kurmuş. 1993 yılında da Gülten Hanım ile evlenmiş. Onların bu evliliklerinden Kübra, Ebubekir ve Mümine doğmuşlar.

— Eskiden bayan terlikleri tamir ederdik. Şimdi o kadar çok ve çeşitte, aynı zamanda ucuz terlikler satılıyor ki bayanlar eskiyen terliklerini atıyorlar ve yenisini sudan ucuz fiyatlarla satın alıyorlar. İşlerin düzeni yok. Şu eskit kaldır at dedikleri emitasyon ayakkabılar çıktı çıkaklı işlerimiz hiç iyi değil. Bu ayakkabılar tamir edilmiyor. Zaten yapılan tamir parasına denk bir fiyata satılıyorlar. Hani bir laf var Kayseri’de “Anası danasını geç” diye. İşte öyle bir şey. Tamir malzemelerini pahalıya alıyoruz. Bu da müşteriye doğal olarak yansıyor. O zaman da ayakkabının alış fiyatını geçiyor tamir parası.”

— Sağlıklı mı bu tür ayakkabılar?

— Ne gezer. Naylondan yapıyorlar. Dikiş tutmuyor. Hazır tabanları var. Pençe, ökçe gibi şeyler yapılmıyor. İnsanlar ekonomik sıkıntılar içinde. Ucuz ayakkabı almak zorunda kalıyorlar.

Üstelik bunlar ayak sağlığı açısından da hiç iyi değil.

— Şu hâlde ne gibi tamirat işleri yapılıyor?

— Sökük, yırtık diyoruz sadece. O da günde en fazla iki tane. Ayakkabı bağı, mantar, keçe, fermuar gibi şeyler satmaya çalışıyorum o kadar. Varlıklı kimseler sökük, yırtık işi de getirmiyorlar. Dar gelirli insanların ayakkabılarını diyoruz. Sadece ayakkabı tamiri değil; okul çantası, bayan çantası, terlik ve daha çeşitli işler yapıyorum.

Eskiden kazanç iyi sayılırdı. Bu tür ayakkabılar yoktu piyasada. Özellikle Çin malı, sağlıklı olmayan, tamir parası yarısına satılan ayakkabılar ve terlikler henüz girmemişti piyasaya. Deriden yapılan altı kösele ayakkabılar tamire gelirdi. Çünkü onlar kaliteli ayakkabılardı. Kösele pençe, gizli pençe yapardım. Terlikler de öyle. Özellikle bayan terlikleri kaliteliydi ve tamire ihtiyaç duyulurdu. Ökçe lastiği değiştirdim.

— Ne zaman başladın mesleğe?

— 1993 yılında Adler marka kollu makine satın alarak başladım mesleğe. 2000 tarihinde ise Fora denilen taban dikme makinesi satın alarak işimi geliştirmeyi planladım. Ama zaman çok farklı şeyler getirdi. Eskiden terlik yüzleri değiştirirdim. Şimdi terlikler dedim ya çok daha ucuz ve kullan kaldır at türünden. Neyini tamir edeceksiniz ki? Bayan çizmelerinin fermuarlarını, ökçelerini değiştirir, sökük ve yırtıklarını dikerdim. Şimdilerde o da gelmez oldu. Tercihler, zevkler değişti. Lüks tüketimden yana insanlar. Kimse öyle kolay kolay tamir edilmiş ayakkabı ya da çizme, terlik giymek istemiyor. Sigara fiyatına terlik satılıyor. Kösele işçiliği

pahalı. Malzemeler pahalı. Bir çift kösele ayakkabının tabanlarını yine kösele malzeme ile değiştirsem, insanlar bana verecekleri para ile doğal olarak gidip yenisini alıyorlar. Tabii ki naylon da olsa fark etmiyor onlar için. Biliyorsunuz son derece sağlıksız ve kalitesiz Çin malı erkek ve kadın ayakkabıları ne yazık ki kapış kapış gidiyor.

— Ama herkes almıyor değil mi? Çin Malı ayakkabı ve terliklerinin hatta kadın çizmelerinin kaliteli olmadığını biliyorlar. Bile bile neden alıyorlar ki?

— Bunları tercih edenler genellikle dar gelirli vatandaşlar. Tabii ki hâli vakti yerinde insanların tercih edecekleri bir şey değil. Hani bir söz vardır bilirsiniz. “Ucuz mal alacak kadar zengin değilim” diye. Bu tür ucuz ayakkabı, terlik, bot ya da çizmelerin ömürleri de az. Kısa sürede deforme oluyorlar.

— Bu durumlarda sizler tamirci olarak ne yapıyorsunuz?

— Bazen işlerin artmasına karşın geliri giderlerini ancak karşılıyor, müşteri kaybetmemek için de kazancımızdan kısmak zorunda kalıyoruz. Şunu da söyleyeyim, Kayseri’de bu sene kış çok fazla oldu. Soğuk havalar ve sıfır ayakkabıların pahalı olması ise ayakkabı tamircileri olarak bizim

işimize yaradı. Sıfır ayakkabılar çok pahalı. Giyilebilecek bir ayakkabı 1500-2000 TL arasında. Buna yapılacak tamirat-tadilattan sonra da ayakkabılar yeni gibi giyilebilir. Yani geçen yıllara göre bu kış mevsiminde daha çok ayakkabı tamir ettim diyebilirim size. İşin bir başka yönü de var. “Ayakkabı tamirciliği zengin bir zanaat oldu” desem bana gülersiniz belki.

Tamir ücretlerinin maliyetler nedeniyle geçen yıllara oranla oldukça fazla arttığına dikkat çeken tamir ustası Galip Usta, “Kış döneminde işlerim yoğun geçti ve dönemin sonuna yaklaştık. Yaza oranla kışın işlerim daha çok oluyor. Bu süreçte en çok alt ve taban değişimi yapıyorum. Çünkü botlar alttan su çekiyor. Şimdiki ayakkabılar eski kalitede olmadığından daha çok deforme oluyor. Tamirde kaliteli malzeme kullanıyorum. Artık dikimleri ve baskıları şu gördüğün makinede yapıyorum. Bu da ayakkabıların daha uzun ömürlü olmasını sağlıyor. Kullandığım malzemelerin fiyatı geçen seneye oranla yüzde 100 arttı. İlaç, boya ve diğer kullandığım tamir malzemeleri de bu oranda arttı. Böyle olunca tamir ücretleri de geçen senelere göre arttı. Şu an Kayseri’de benden başka kaç tamirci kaldık bilmiyorum ama, mesleğimiz eskiden uygun bir zanaat olarak kabul görürdü, şimdi ise zengin bir zanaat oldu. Alım gücünün düşmesi, malzemelerin pahalılaşması nedeniyle bu durum oluştu. Artık her yaz sezonu terlik, spor ayakkabı tamiri yapacağım. O zaman da en çok spor ayakkabı geliyor. Yazın en çok spor ayakkabılarının arka iç kısımlarındaki bezler yırtılıyor. Ben de onları deri ile değiştiriyorum. Geçtiğimiz kış

mevsiminde son bot tamirlerini yaptım. Havalar sıcak olduğunda vatandaşlar terlik ve sandalet giyor. Yaz gelince bizim ayakkabı işleri biraz değil çok yavaşladı. Kalın ayakkabı giymedikleri için açık ayakkabılar tercih ediyorlar. Son günlerde tamirat gerektiren sandalet ve terliklerin işlemlerini yapıyorum. Dikiş sökücü ve yırtılma problemleri ile karşılaşyorum. Özellikle kadınların yazlık ayakkabılarında bu problemler çok yaşıyor. Evdeki açık ayakkabılarının bozuk olan yerlerini tamir ettirip giyorlar. Pahalı ayakkabı da alsalar bir yerinde bir bozukluk meydana gelince bana getiriyorlar.”

Galip Usta, olursa eğer terlik tamirini ucuza yaptığını söylüyor. Amaç müşteri kazanmak. “Tüketici de biz de memnun kalıyoruz, çünkü onlar için terlik önemsiz bir şey değil.” diyor ve sözlerine şöyle devam ediyor: “Ev içinde terlik giymek, dışarıdan gelen kir ve bakterilerin zeminlere taşınmasını engelliyor. Ayakkabılarla eve girildiğinde taşınan mikroplar evin hijyenini olumsuz etkiliyor. Zaten bizim kültürümüzde odaya ayakkabı ile girilmez biliyorsunuz. Ev terlikleri, ayaklarınızın temiz bir zeminde korunmasını sağlıyor ve hijyenik bir ortam oluşturuyor. Eskiden takunya vardı. Şimdi yok. Takunya, genellikle ahşaptan yapılır, dayanıklılıkları ve rahatlıkları sebebiyle hamam gibi ıslak zeminli ortamlarda giyilirdi. Kayseri’deki adı “nali” ya da “nalın”. Dedğim gibi şimdi nalınların yerini plastik, naylon terlikler aldı. Üstelik çok da çeşitleri var. Çok farklı alanlarda terlik tercih ediliyor. Tabii ki bunların hepsi de tamiri olmayan terlik türleri.

Hastane terlikleri genellikle deri veya kumaştan üretilmiş. Kaymaz tabanı ve rahat tasarımı ile ayakların hava almasını sağlıyor bildiğim kadarıyla. Hastanelerde çalışan sağlık çalışanları tarafından kullanılıyor. Doktorlar ve hemşireler, hastane ortamında uzun saatler boyunca ayakta kalmak ve hareket etmek zorunda oldukları için giyorlarmış. Bir hemşire yakınım söylemişti: Bu terliklerin kullanımı, hastanın enfeksiyon riskini azaltmanın yanı sıra aynı zamanda ameliyat sırasında doktorların hijyenik ya da mikropsuz bir ortamda çalışmasına da yardımcı olurmuş.

Eskiden gelin terliği bile vardı. Gelin terliği, düğün hazırlıklarının olmazsa olmazlarından biriydi ve çeyizlik olarak verilirdi. Bu terlikler, sadece rahatlık sunmakla kalmaz, aynı zamanda gelinlerin özel günlerinde süslenmelerini tamamlardı. Özellikle ev içinde ya da sabah hazırlıklarında tercih edilen gelin ev terlikleri, tasarımlarında zarafeti ve rahatlığı bir araya getirirdi.

— Galip Usta, yaptığın onarım işinden kısaca söz eder misin? Mesela ne tür bir yapıştırıcı kullanıyorsun?

— Tabii ki. Ayakkabı yapıştırıcısı olarak genellikle kauçuk bazlı tutkallar tercih edilir. Bu tür yapıştırıcılar, ayakkabı yapıştırma işleminde kullanılan malzemeler, tamir edilecek bölgenin türüne bağlı olarak değişir. Genel olarak kauçuk bazlı tutkallar benim tercihimdir. Bu yapıştırıcılar esnek yapıları ve suya dayanıklılıkları ile bilindiğinden ayakkabı tamiri için tercih ederim ben. Özellikle ayakkabının hareketli ve baskı altında kalan bölgelerinde kullanıldığında bu esneklik önemlidir. Ayrıca ayakkabının deri veya

kumaş kısımlarının tamiri için farklı yapıştırıcılar kullanılır. Bu tür yapıştırıcılar, genellikle daha az tutma özelliğine sahip olup malzemenin doğal görünümünü ve hissinin korumak için tamirci ustaları tarafından kullanılır.

— Ayakkabı ya da terliğe göre yapıştırıcı seçiliyor doğru mu?

— Aynen öyle. Yapıştırıcı seçerken, kullanılan malzemenin türü ve ayakkabının kullanım şartları göz önünde bulundurulmalıdır. Günlük kullanım için yapılan tamirler aşırı hava şartlarına veya suya maruz kalmayan yapıştırıcılar ile yapılabilirken, dış mekân kullanımları için yapılmış ayakkabılar daha dayanıklı ve hava şartlarına dirençli yapıştırıcılar gerektirir. Bu farklılıklar, yapıştırıcının seçiminde ve uygulanmasında dikkate alınır. Yapıştırılma işine gelince, yapıştırılacak bölgeye göre farklı türde yapıştırıcılar tercih edilebilir. Örneğin, ayakkabı tabanının tamiri için genellikle yüksek aşınma direncine ve esnekliğe sahip özel yapıştırıcılar kullanılır. Bu, tabanın esnekliğini ve dayanıklılığını korurken güçlü bir yapışma sağlar. Spor ayakkabıların yapıştırılması, bu tür ayakkabıların sürekli hareket ve yüksek stres şartlarına maruz kalması göz önünde bulundurularak özel dikkat gerektirir. Bu ayakkabıların yapıştırılmasında esnekliğin ve dayanıklılığın korunması esastır. Bu nedenle, spor ayakkabılara özel olarak tasarlanmış, yüksek esneklik ve güçlü yapışma özelliklerine sahip yapıştırıcılar tercih edilir. Yapıştırma işlemine başlamadan önce, hasar gören bölgenin ve yapıştırılacak yüzeylerin temiz ve kuru olması gereklidir. Yapıştırıcı seçerken, spor ayakkabıların sürekli hareketine

uyum sağlayabilecek, esnek ve aynı zamanda güçlü bir bağ oluşturacak özelliklere sahip bir ürün seçilmelidir. Yapıştırıcıyı uygularken, tamir edilecek bölgenin tüm alanına eşit miktarda yapıştırıcı sürülmesi önemlidir. Yapıştırıcıyı sürdükten sonra, yapıştırılacak yüzeyler hızlıca ve sıkıca birbirine bastırılmalı ve yapıştırıcının yüzeyler arasında tam bir bağ oluşturması için baskı uygulanmalıdır. Yapıştırılan bölgeye baskı uygulamak için ağırlık veya bant kullanılabilir. Bu, yapıştırıcının tamamen kurumasını sağlamak için önemlidir. Kuruma süresi, kullanılan yapıştırıcının türüne göre değişiklik gösterebilir. Yapıştırıcı kuruduktan sonra, fazla yapıştırıcıyı dikkatlice temizlemek ve tamir edilen bölgenin düzgün bir şekilde yapıştığını kontrol etmek önemlidir. Bu süre, spor ayakkabının hareket kabiliyetini ve rahatlığını korurken, onarımın dayanıklılığını ve kalitesini artırır. Yapıştırma işlemi tamamlandıktan sonra, ayakkabıyı kullanmadan önce yapıştırıcının tamamen kurduğundan emin olmak önemlidir.

Galip Sorgun Usta’nın ileriye dönük bir düşüncesi olmadığını öğreniyorum. Yaşı uygun olduğu dönemlerde bir fabrikaya girip çalışmayı düşünmemiş. Anlaşılan kimseye bağımlı olmak istememiş. Biraz da Kayserili esnaf olmak geleneksel olmalı. Ama öyle veya böyle Galip Usta her sabah besmele ile açıyor ekmek teknesinin kapısını. Allah ne kısmet gönderdiyse kazanıyor ve akşam olunca dönüyor sıcak yuvasına, çocuklarının başına. Herkes gibi onun da sıkıntı çektiği günler olmuyor değil hani. Ama Galip Sorgun Usta her zaman hâline şükrediyor. “Beterin de beteri” var diyor. “Hastalık

daha da kötü” diyor. “Hiç değilse sabah dükkân açıyorum ve Allah çocuklarımın, evimin rızkı için müşteri gönderiyor.” diyor.

Galip Sorgun, ayakkabı tamircisi. O da diğer çoğu zanaatkar gibi teknolojiye yenik düşen meslek erbabından. Mesleğin kaybolmasının insanların elinde olduğuna değinerek aslında meslekte yetişen birilerinin olması gerektiğini ve bu düzenin devamının gelmesi gerektiğini belirtti. Konuşmasını şu sözlerle sonlandırdı Galip Usta: “İnşallah ayakkabı tamirciliği unutulup kaybolmaz; bizlerin, sizlerin ve gelecek nesillerin de böyle bir mesleğin var olduğunu bilmesini isterim.” ■

Raşid Efendi Kütüphanesi ve Tarihçesi

MUSTAFA ERDOĞDU

Kayseri Büyükşehir Belediyesinin kültürel hafızaya dair önemli bir yayın hamlesi olan *Râşid Efendi Kütüphanesi ve Tarihçesi*, hem şehir belleğini hem de Osmanlının ilim ve kitap kültürünü aydınlatan kıymetli bir çalışmadır. Tarihçi yazar Mehmet Karaarslan'ın kaleminden çıkan bu eser, Kayseri'de 18. yüzyıl sonlarında tesis edilen ve günümüze kadar ulaşmayı başaran Râşid Efendi Kütüphanesi'nin tarihî serüvenini, mimarisini, koleksiyonunu ve kurucusunun ilmî kişiliğini geniş bir çerçevede incelemektedir.

Râşid Efendi Kütüphanesi ve Tarihçesi, yalnızca bir kütüphanenin hikâyesi değil; aynı zamanda bir kültürün, bir şehrin ve bir medeniyetin kitapla olan

bağını hatırlatan kapsamlı bir esere bir dokunuştur. Mehmet Karaarslan'ın kaleme aldığı bu kitap; okuyucuyu belgeler, görseller ve tarihî veriler eşliğinde hem yerel hem de evrensel bir kitaplık yolculuğuna çıkarır.

Eserin giriş bölümü, “kütüphane” kavramının medeniyetler tarihindeki serüvenine odaklanır. Mezopotamya'daki çivi yazılı tabletlerden başlayarak İskenderiye ve Bergama gibi klasik dönem kütüphanelerine, İslam dünyasında Beytül-Hikme, Kuruba ve Darü'l-İlm gibi kurumlara kadar uzanan bir perspektif çizilir. Bu tarihî arka plan, kütüphanenin yalnızca bilgi depolayan bir yapı değil; aynı zamanda bir medeniyetin taşıyıcısı ve üreticisi olduğu fikrini

temellendirir. Kitapla kurulan ilişkinin sadece bireysel değil, aynı zamanda toplumsal bir boyutu olduğuna dikkat çekilir.

Bu doğrultuda yazar Karaarslan, Osmanlının ilim anlayışı ile vakıf sisteminin nasıl iç içe geçtiğini; kütüphanelerin, medreselerin, külliyelerin bir parçası olarak nasıl işlev gördüğünü detaylandırır. Bu bakımdan kitap, hem tarihçiler hem kültür araştırmacıları için değerli bir kaynak olabilecek birikim sunar.

Kitabın ikinci büyük bölümü, Râşid Efendi'nin hayatına ve şahsiyetine ayrılmıştır. Reisülkütütlük gibi Osmanlı Devleti'nde önemli bir hizmet makamında üç defa bulunmuş olan Mehmed Râşid Efendi, yüksek dereceli bir Osmanlı bürokrati olmasının yanı sıra; yazdığı eserler, çevirdiği metinler ve kurduğu kütüphane ile bir sanat ve irfan adamıdır. Karaarslan, Râşid Efendi'nin ailesi, tahsil hayatı, görev yaptığı devlet kademeleri ve ilmî kişiliğini kronolojik ve tematik olarak ele alır. Onun, bürokratik gücünü kalıcı bir hayra, bir vakıf kütüphaneye dönüştürme iradesi, eserin ana temalarından birini oluşturur.

Râşid Efendi'nin mallarının müsadere edilmesinden çekinerek kütüphanesini vakfetmesi, dönemin sosyo-politik yapısı hakkında da önemli ipuçları verir. Bu vakıf kütüphane, sadece ilim öğrenenlerin hizmetine sunulmakla kalmaz; aynı zamanda bir şehrin ilimle olan bağını güçlendiren bir kurum hâline de getirir.

Üçüncü bölümde, kütüphanenin kuruluş süreci tüm yönleriyle incelenmiştir. 1796 (H. 1211) yılında faaliyete başlayan kütüphane, zamanın klasik Osmanlı vakıf kütüphanelerinin mimarî geleneğini sürdürmekle birlikte, Kayseri'nin tarihî dokusuna uygun olarak inşa edilmiştir. Kitapta, kütüphanenin yerleşimi, yapım süreci, mimari özellikleri ve kullanı-

lan malzeme gibi konulara arşiv belgeleriyle birlikte yer verilir.

Özellikle vakfiye metninin değerlendirilmesi, eserin akademik değerini artıran unsurlardan biridir. Yazar, vakfiye üzerindeki tahlillerle, kütüphanenin gelir kaynaklarını, burada görev alacak kişilerin şartlarını, kitapların düzenlenmesi ve korunmasına dair esasları da açıklar. Bu bağlamda hafız-ı kütüb (kütüphane sorumlusu: müdürü), mütevellî, mücellit (ciltçi) gibi görevlilerin yetki ve sorumluluklarını da belgelerle izah eder.

Kütüphanede yer alan kitapların konuları, dil çeşitliliği, risaleler ve nadir yazmalar hakkında verilen bilgiler, koleksiyonun ne derece zengin ve çok yönlü olduğunu da gözler önüne serer.

Eserin bir diğer kıymetli yönü, Kayseri'nin Osmanlı Dönemi'nde sahip olduğu kitap kültürü ve eğitim mirasına yaptığı göndermelerdir. Kitapta yalnızca Râşid Efendi Kütüphanesi değil, Kayseri'de kurulmuş diğer vakıf kütüphaneleri (örneğin Kadı Mahmud, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, Hacı Halil Efendi kütüphaneleri) de tanıtılmakta; şehrin ilimle kurduğu bağ ortaya konmaktadır.

Bu yönüyle eser, yerel tarih araştırmaları açısından da güçlü bir kaynak işlevi görür. Kütüphanenin sadece mimarî veya tarihî bir yapı değil, aynı zamanda şehir sakinlerinin ortak kültür belleğinde yer alan bir eğitim ve bilgi kurumu olduğu özellikle vurgulanmaktadır.

Kayseri Büyükşehir Belediyemizin kültür yayınları arasında yer alan bu eser, geçmişin bilgi ve birikimini korumakla kalmayıp gelecek kuşaklara aktarma çabasının da bir ürünüdür. Kitaba ve ilme verilen değer şehrimizin köklerinde ne kadar derin olduğunu gösteren bu değerli çalışmayı, hemşehrilerimize ve tüm kitapseverlere gönül rahatlığıyla tavsiye ediyoruz. Kitaba dijital olarak <https://www.kayseri.bel.tr/e-kitaplarimiz> adresinden ulaşabilirsiniz. Kitap dolu günler dileğiyle, bir başka eserde görüşmek üzere... ■

SOFRA

KAYISI ŞERBETİ

Malzemeler

1 kg kayısı
2 su bardağı toz şeker
2 litre su

Hazırlanışı

Kayısıları yıkayıp çekirdeklerini ayıklayın.
Bir tencerede ayıklanmış kayısı ve toz şekeri karıştırıp üstünü kapatıp en az 8-10 saat bekletin.
Tencereye suyu ilave ederek 1 saate yakın kaynatın.
Altını kapattıktan sonra bir tel süzgeçte kaşığın arkasıyla iyice ezerek süzün.
Hazır olan şerbeti buzdolabında soğutarak servis edin.

GACER ekmeği

kültürden...

MEŞKTEN DAMLALAR HÜSN-İ HAT SERGİSİ

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç; KAYMEK AŞ. bünyesinde faaliyetlerine devam eden Sanat ve Mesleki Eğitim Kurs Merkezleri biriminde Hüsn-i Hat branşında eğitim alan kursiyerler tarafından hazırlanan 160 eserin yer aldığı “Meşkten Damlalar Hüsn-i Hat Sergisi”nin açılışını gerçekleştirdi.

Sanatın ve sanatçının dostu Başkan Büyükkılıç’ın kültür, sanat ve eğitime verdiği önem doğrultusunda faaliyetlerini sürdüren Kayseri Mesleki Eğitim ve Kültür A.Ş. (KAYMEK) anlamlı bir sergiye daha ev sahipliği yaptı.

Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi’nde faaliyet gösteren Büyükşehir Sanat Galerisi’ndeki açılışa, Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç da katıldı. Açılış töreni, saygı duruşu ve İstiklal Marşı’nın ardından başladı.

Sergi açılışında konuşan Başkan Büyükkılıç, “Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi’nde bulunuyoruz. Burası şehrimizin en önemli uğrak merkezlerinden birisi oldu. Herkesin gereksinimlerine rahatlıkla cevap verecek olan, her yaş grubuna hitap edecek olan, sportif, kültürel ve sosyal ortamlarıyla, yeme içme mekânları ve yeşil alanıyla şehrimizin yüz akı oldu. Sayın Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere emeği geçen herkesten Allah razı olsun.” diye konuştu.

KAYMEK’in şehrin yüz akı ve gururu olduğunu vurgulayan Başkan Büyükkılıç, 242 branşta kurs verdiklerini, iş birliği ile çalışmaların sürdüğünü anlattı. Büyükkılıç, ücretsiz olarak ihtiyaca yönelik iş garantili kurslar açtıklarını da anımsatarak dijital çağda gençlerin teknolojiyi en iyi şekilde kullanması için gayret ettiklerini ifade etti.

Konuşmaların ardından açılış gerçekleştirilen sergi, ilgiyle gezildi.

KAYSERİ BÜYÜKŞEHİRİN YENİLEDİĞİ MÜZE, GENÇLERİN İLGİ ODAĞI OLUYOR

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, kültür ve eğitim alanında yürüttüğü vizyoner projelerle kenti “müzeler şehri” hâline getirme hedefine emin adımlarla ilerliyor. Bu kapsamda, Çetin Şen Bilim ve Sanat Merkezi Matematik Öğretmeni Hilal Boyraz’ın yürütücülüğünde gerçekleştirilen TÜBİTAK 4004 “Disiplinler Arası Yaklaşımlarla Bilim ve Doğa Okulu-II” projesi, 23-27 Haziran tarihleri arasında Kayseri’den gelen 30 ortaokul öğrencisinin katılımıyla Selçuklu Uygarlığı ve Gevher Nesibe Tıp Tarihi Müzesi’nde yapıldı.

Eğitim süresince öğrenciler, doğayla iç içe okul dışı öğrenme ortamlarında birebir deneyim kazanırken, farklı disiplinlerle etkileşim içinde çalışma ve disiplinler arası ilişkiler kurma imkânı buldu. Aynı zamanda çevre bilinci ve kültürel farkındalık da kazanan öğrenciler, bilimsel meraklarını tarihsel keşiflerle besledi.

Müze bünyesinde düzenlenen “Yaratıcı Drama ile Selçuklu Eserlerinde Matematiği Keşfet” ve “Selçuklu Yıldızını Tanıyorum” etkinlikleri ise büyük ilgi gördü. Öğrenciler, Selçuklu dönemine ait mimari ve sanatsal eserleri drama yoluyla analiz ederek matematiksel yapılarını öğrenme fırsatı yakaladı.

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç’ın öncülüğünde sürdürülen kültürel mirasa sahip çıkma ve eğitimle buluşturma çalışmaları, Selçuklu Uygarlığı ve Gevher Nesibe Tıp Tarihi Müzesinde yapılan yenilikçi düzenlemelerle taçlandırıldı. Müzenin inanç bölümünde cami görselleriyle yapılan yeni düzenleme, ziyaretçilere tarihsel bir atmosfer sunarken; Kızıl Köşk’teki kazı çalışmalarına dair oluşturulan yeni bölüm, tarihsel derinliği artırdı. Ayrıca, Gevher Nesibe Hatun’a özel hazırlanan ve onun eşsiz aşk hikâyesini anlatan yeni bölüm, müzenin anlatı gücünü zenginleştirdi.

Kayseri Büyükşehir; eğitim, kültür ve tarih ekseninde geleceğe yön veren projeleriyle hem gençlere ilham vermeye hem de şehrin değerlerini yaşatmaya devam ediyor.

MUTFAK SANATLARI MERKEZİ KAPILARINI AÇTI

Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi’nde hizmete giren Mutfak Sanatları Merkezi’nin, şehrin gastronomi ve kültür hayatına yeni bir soluk kazandıracağını duyurdu.

Yaklaşık 2 bin metrekarelik alanıyla hizmet veren merkez, Kayseri’nin zengin mutfak kültürünü ya-

şatmak, geleneksel lezzetleri tanıtmak ve gastronomi alanındaki yeteneklerin gelişimini desteklemek amacıyla tasarlandı. Usta şeflerin özenle hazırladığı menüleri ve modern tasarımıyla dikkat çeken Mutfak Sanatları Merkezi, misafirlerini ağırlamaya başladı.

“ZENGİN MENÜSÜ VE ŞIKLIĞIYLA, İŞTAH AÇAN ATMOSFERİYLE SİZLERİ BEKLİYOR”

Başkan Büyükkılıç, “Lezzet tutkunlarının yeni buluşma noktası Mutfak Sanatları Merkezi, şehrimizin

kalbinde kapılarını açtı. Usta şeflerimizin özenle hazırladığı birbirinden lezzetli yemeklerle, her damağa hitap eden zengin menüsü ve şıklığıyla, iştah açan atmosferiyle sizleri bekliyor. Minik misafirlerimiz için çocuk oyun alanımız da mevcut” diye konuştu. Hem eğitim hem de kültürel tanıtıma vurgu yapan Büyükkılıç, “Kayseri’nin gastronomi alanındaki başarısı ve zenginliğini Mutfak Sanatları Merkezi projemizle daha da pekiştiriyor, destekliyoruz. Bu merkez, hem eğitim hem turizm hem de kültürel tanıtım açısından önemli bir cazibe merkezi olacak” dedi. Merkez; restoran bölümü, uygulamalı mutfak sınıfları, atölyeler ve eğitim salonlarıyla Kayseri’nin turizm ve kültür prestijine katkı sağlayacak. Ayrıca minik misafirler için hazırlanan çocuk oyun alanı da ailelerin rahat etmesini sağlayacak.

ERÜ GASTRONOMİ VE MUTFAK SANATLARI BÖLÜMÜ ÖĞRENCİ ALIMINA BAŞLIYOR

Kayseri’nin hemen her alanda atılım göstermesi için büyük bir gayret gösteren Başkan Büyükkılıç yönetimindeki Büyükşehir Belediyesi, gastronomi alanında da kentte ilkleri yaşıyor.

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, kentin gastronomi kalbi Mutfak Sanatları Merkezini ziyaretinde yaptığı açıklamada, Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünün 2025-2026 akademik yılı için öğrenci alımına başlayacağını duyurdu.

Kentin gastronomi kalbi Mutfak Sanatları Merkezinde müjdeyi kamuoyu ile paylaşan Başkan Büyükkılıç, “Bir müjde paylaşayım. YÖK Başkanımızla görüşmemizi buradan paylaşıyorum. Kendisinden bu sene Erciyes Üniversitemizin gastronomi bölümüne öğrenci alınması yönünde talepte bulunmuştum.” sözleriyle Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde öğrenim görececek öğrencilere istihdam ve yabancı dil eğitimi desteği ile ilk 5 bine giren öğrencilerden gastronomi bölümünü tercih eden öğrenciye burs desteği verileceğinin müjdesini duyurdu.

Başkan Büyükkılıç’ın kente değer katan gayret ve girişimleri ile Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü önümüzdeki akademik yıl için üniversite tercih döneminin açılmasıyla birlikte öğrenci alımı yapacak.

BÜYÜKŞEHİR İLE KAYSERİ KALESİ’NDE KAZAK EZGİLERİ YÜKSELDİ

Tarihî Kayseri Kalesi, bu kez uluslararası bir sanat buluşmasına ev sahipliği yaptı. Kazakistan’ın Almatı kentinden gelen Kazak sanatçılar Kamila Baurzhanova ile Ermek Kazmukhambetov, ilk kez geldikleri Kayseri’de tarihî mekânları gezerek Kayseri Kalesi’nde mini bir konser gerçekleştirdi.

Kazak sanatçılar, Büyükşehir Belediyesi Kent Tarihî ve Tanıtımı Daire Başkanlığı’na bağlı Turizm Şube Müdürü Fehmi Gündüz’den kale hakkında bilgiler aldılar. Sanatçılar, tarihî dokusu ve kültürel zenginliğiyle dikkat çeken Kayseri Kalesi’ni gezerek burada çektikleri videolarla şehri kendi ülkelerinde tanıtmayı amaçlıyor.

Ermek Kazmukhambetov, Kayseri’ye ilk kez geldiklerini belirterek şehirden ve Kayserililerden duydukları memnuniyeti dile getirdi. Kazmukhambetov, “İlk defa geldik. Türk kardeşlerimize sevgilerimizi iletiyoruz. Bu kadar güzel bir yerde bize video çekiyorlar ve bize misafirperverliklerini gösteriyorlar. Kayseri şehri çok güzel bir yermiş. Kayseri’de oturanlar çok misafirperver ve hürmetli insanlar. Kayseri’ye turist olarak

geliniz. Burada çok tarihî yerler varmış. Buraya geldiğime çok sevindim. Türklüğün tarihinin olduğu bir mekânmış Kayseri” ifadelerini kullandı.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, “sanat ve kültürle iç içe şehir” vizyonu ile yerli ve yabancı sanatçıları tarihî ve kültürel mekânlarda ağırlayarak şehrin tanıtımına katkı sağlamaya devam ediyor.

BÜYÜKŞEHİR’İN LGS TERCİH DANIŞMANLIĞI HİZMETİ YOĞUN İLGİ GÖRDÜ

Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç’ın eğitime ve öğrencilere verdiği özel önem doğrultusunda hizmetlerini

sürdüren, sınava hazırlık sürecinde ücretsiz kursları ile öğrencilerin yanında yer alan Kayseri Büyükşehir Belediyesi tercih sürecinde de öğrencileri ve ailelerini yalnız bırakmadı.

LGS sonuçlarının açıklanmasının ardından hayalindeki lise için tercih yapacak öğrencilere ücretsiz şekilde anlamlı bir hizmet başlatan Büyükşehir Belediyesi’nin Aile Akademisi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi, LGS tercih süreci boyunca uzman kadrosuyla gençlere lise tercihlerini en doğru şekilde yapabilmeleri için destek verdi.

Hunat Hatun Medresesi’nde 16 Temmuz Çarşamba günü başlayan LGS Tercih Danışmanlığı hizmeti gençler ve ailelerinden yoğun ilgi görürken, Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Mücahid Soyak, Aile Akademisi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi’nin standını ziyaret etti.

Hayalindeki lisede eğitim öğretim hayatına devam etmeye bir adım daha yaklaşan gençlere başarılar dileyen Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Mücahid Soyak, burada yaptığı açıklamada,

“Büyükşehir Belediyemize bağlı Aile Akademimizin her yıl yaptığı gibi bu yıl da LGS Tercih Danışmanlık hizmetlerini veriyoruz” dedi.

Genel Sekreter Yardımcısı Soyak, LGS’de 445 puan alma başarısı gösteren KAYMEK LGS Hazırlık grubu öğrencilerinden Emir Aslaner’i tebrik ederek “Kardeşimiz, KAYMEK kurslarında yetişmiş bir kardeşimiz. Maşallah yüksek bir puan aldı. Yine Aile Akademimizin verdiği hizmetten faydalanmak için burada. Başarılar diliyorum” ifadelerinde bulundu.

YKS tercih sürecinde de ücretsiz tercih danışmanlığı hizmeti vereceklerini duyuran Soyak, “LGS süreci bittikten sonra YKS sürecinde de böyle bir hizmet vereceğiz. Vatandaşlarımızı bekliyoruz. Tabii en büyük destekçimiz, Kayseri’mizin hamisi Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Dr. Memduh Büyükkılıç’a da verdiği desteklerden dolayı çok teşekkür ediyoruz. Her zaman gençlerimizin yanında, eğitimin öncüsü olan bir başkanımız” şeklinde konuştu.

LGS’DE KAYMEK FARKI: 30 ÖĞRENCİ YÜZDE 10’LUK DİLİMDE

2024-2025 eğitim-öğretim yılında Genç KAYMEK Gençlik Merkezleri’nde LGS Hazırlık grubunda eğitim gören 30 öğrenci, yüzde 10’luk dilime girerek fen liselerine ve nitelikli Anadolu liselerine yerleşebilme yeterliliğine sahip oldu.

BAŞKAN BÜYÜKKILIÇ’TAN KAYSERİ’YE 105 MİLYON TL’LİK DEV KÜTÜPHANE YATIRIMI

Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın iş birliğiyle Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisinde inşa edilen ve örnek bir kültürel merkez hâline gelecek olan Kayseri İl Halk Kütüphanesi’nin temeli atıldı.

hanesi, resmî açılış töreniyle vatandaşların hizmetine sunuldu.

Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, TBMM Millî Savunma Komisyonu Başkanı, Kayseri Milletvekili Hulusi Akar, Kayseri Valisi Gökmen Çiçek, Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç ve şehir protokolünün katılımıyla gerçekleştirilen tören, saygı duruşunda bulunulması ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başladı.

Açılıшта konuşan Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, kadim medeniyetler şehri Kayseri'yi her alanda ön plana çıkarmaya çalıştıklarını, turizm alanında iyi bir noktaya gelmek için gayretler gösterdiklerini ifade etti.

Zenginlikler şehri ve hoşgörünün merkezi olan Kayseri'de kültürün olmazsa olmaz olduğunu belirten Başkan Büyükkılıç, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ismini taşıyan millet bahçesinde İl Halk Kütüphanesi'nin açıldığını, hemen yanı başında Mimar Sinan Kent Müzesi ve Mutfak Sanatları Merkezi'nin de hayata geçirildiğini kaydetti.

BÜYÜKŞEHİR'İN 15 FARKLI KÜTÜPHANESİ HİZMETTE

Büyükkılıç, Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 15 farklı kütüphane, 10'un üzerinde müzenin olduğunu paylaşıp, yerel yönetimde bir rol model olan Kayseri Belediyeciliğini ön plana çıkarma gayretinde olduklarını ifade etti ve şunları söyledi:

“Kayseri, 5 üniversitesiyle eğitim ve öğretimin çok önemli merkezlerinden birisidir. Mimar Sinan'ın, Seyyid Burhaneddin'in, Hunat Hatun'un, Gevher Nesibe Sultan'ın, Davud El Kayseri gibi değerlerimizin çıktığı bu şehri her yönüyle imar ve ihya etmeye gayret gösteriyoruz. Bizi seven, seçen hemşehrilerimizin gönül-

lerinde yer etmeye gayret gösteren belediye başkanı kardeşlerimizle bu çalışmaları yapıyoruz.”

BAKAN ERSOY'DAN BAŞKAN BÜYÜKKILIÇ'A TEŞEKKÜR

Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy da çağın gereksinimlere uygun ve modern bir merkezi hayata geçirdiklerini ifade ederek, “Kayseri Büyükşehir Belediyesi ile birlikte inşa edilen bina, 6 bin 100 metrekare kullanım alanıyla şehrimizin prestijli bir kültür yatırımdır. Toplam 3 kattan oluşan kütüphane binamız çok yönlü yapısıyla kitap okumanın yanı sıra bilgilerin üretildiği ve fikirlerin yaşandığı, kültürel etkinliklerin yapılacağı yaşam alanı olacak” diye konuştu.

Kütüphanenin teknik özellikleri hakkında bilgiler veren Bakan Ersoy, Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'a destek ve emeklerinden dolayı gönülden teşekkür ettiğini söyledi.

TBMM Millî Savunma Komisyonu Başkanı ve Kayseri Milletvekili Hulusi Akar ise Türk turizmine kazandırdığı sayısız eser ve gerçekleştirdiği büyük projeler olduğunu dile getirerek Kayseri için de gerçekleştirdiği hizmetler dolayısıyla Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'a ve Vali Çiçek ile Başkan Büyükkılıç'ın yanı sıra emeği geçenlere teşekkür etti.

Kayseri'nin, Anadolu'nun ortasında limanı, tersanesi olmadan başarı hikâyesi yazan, 4 milyar dolarlık ihracat gerçekleştiren, denizi olmadığı hâlde yavru balık ihracatı yapan, ormanı olmadığı hâlde mobilyada Türkiye rekorları kıran bir şehir olduğunu dile getiren Kayseri Valisi Gökmen Çiçek, Kayseri'nin girişimciliğinden bahsetti.

Kayseri'de Kültür Yolu Festivali gerçekleştirileceğini de dile getiren Çiçek, Kayseri'nin gelişmesinde emeği olan herkese teşekkür etti.

Konuşmaların ardından kurdele kesimi sonrası, kütüphanenin açılış protokolü tarafından yapıldı.

BÜYÜKŞEHİR'DEN 105 MİLYON TL YATIRIM YAPILDI

Büyükşehir Belediyesi tarafından toplamda 105 milyon 757 bin TL'lik bir yatırımla hayata geçirilen kütüphane, sadece Kayseri'nin değil, Türkiye'nin sayılı kültürel merkezlerinden biri olacak.

Toplam 6 bin 100 metrekare kullanım alanına sahip olan ve 124 bin kitap kapasitesine ulaşan kütüphane, 0-3 yaş bebek alanından gençlik salonlarına, 7/24 çalışma salonlarından maker ve bilim atölyelerine kadar

birçok özel alana ev sahipliği yapıyor. Ayrıca İl Halk Kütüphanesi, 156 kişilik konferans salonu, 50 kişilik cep sineması, kent kitaplığı, süreli yayınlar bölümü ve Mimarsinan Çizim ile Müze Salonu gibi bölümlerle donatıldı.

Toplam 860 kişi oturma kapasitesine sahip kütüphanede, 809 kitaplık ve 2 bin 657 metre uzunluğunda kitap rafı yer alıyor. Kütüphane, 431 kişilik çalışma masası kapasitesi, 700 kişilik oturma düzeni ve 48 kişilik internet erişim merkeziyle özellikle öğrenciler ve araştırmacılar için önemli bir merkez olmayı hedefliyor.

KAYMEK'TEN HACILAR VE İNCESU'DA YIL SONU SANAT ŞÖLENİ

Büyükşehir Belediyesi Kayseri Mesleki Eğitim ve Kültür A.Ş.'nin (KAYMEK) Hacılar ve İncesu Sosyal Yaşam Merkezleri'nde düzenlenen yıl sonu sergilerinde, kursiyerlerin emek ve sanat dolu yüzlerce eseri sanatseverlerin beğenisine sunuldu. Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç'ın sanata ve eğitime verdiği önemle gerçekleşen etkinlikler, yoğun ilgi gördü.

KAYMEK'TEN HACILAR'DA EMEK VE SANATIN BULUŞTUĞU YIL SONU SERGİSİ

Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren KAYMEK'in Hacılar Sosyal Yaşam Merkezi'nde eğitim gören kursiyerlerin yıl boyunca hazırladığı eserlerin yer aldığı “Yıl Sonu Sergisi” yoğun katılımı açıldı.

Gerçekleşen sergi açılışına Hacılar Belediye Başkanı Bilal Özdoğan, Büyükşehir Belediyesi İşletmeler ve İştirakler Daire Başkanı Erkan Kıp ve çok sayıda vatandaş katıldı. Sanatseverlerin ilgiyle gezdiği sergide, 7 farklı branşta hazırlanan toplam 660 eser, ziyaretçilerin beğenisine sunuldu.

KAYMEK'in kültür, sanat ve eğitime sunduğu katkılarının bir yansıması olan sergi, Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç'ın sanata ve eğitime verdiği değer somut bir örneği olarak değerlendirildi. Etkinlikte, kursiyerlerin yıl boyunca büyük emek vererek hazırladığı çalışmalar takdir topladı.

İNCESU SOSYAL YAŞAM MERKEZİ'NDE KÂĞIT RÖLYEF SERGİSİ'NE YOĞUN İLGİ

Kayseri Büyükşehir Belediyesi KAYMEK bünyesinde faaliyet gösteren İncesu Sosyal Yaşam Merkezi'nde,

yıl boyunca devam eden Kâğıt Rölyef kursunda kursiyerlerin büyük emek ve özenle hazırladığı eserlerin yer aldığı yıl sonu sergisi, sanatseverlerin yoğun ilgiyle açıldı.

Gerçekleşen açılışa İncesu Kaymakamı Ömer Said Karakaş, İncesu İlçe Millî Eğitim Müdürü Osman Malkoçoğlu, İncesu Halk Eğitim Müdürü Selahattin Karakuş ve Büyükşehir Belediyesi İşletmeler ve İştirakler Daire Başkanı Erkan Kıp katıldı. Sergide, kursiyerlerin yıl boyunca edindikleri bilgi ve becerileri titizlikle yansıttıkları 362 özgün eser, sanatseverlerin beğenisine sunuldu.

Katılımcılar tarafından büyük ilgi gören sergi, Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç'ın sanata ve eğitime verdiği değer bir yansıması olarak değerlendirildi. İncesu Sosyal Yaşam Merkezi'nde gerçekleştirilen bu anlamlı etkinlik, hem kursiyerlerin emeğini taçlandırdı hem de vatandaşlarla sanatı buluşturdu.

BÜYÜKŞEHİR'İN İKİ ÖZEL SERGİSİNE BİLİM MERAKLILARINDAN YOĞUN İLGİ

Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından hayata geçirilen “Ufkun Ötesinde” ve “7,5 Milyon Yıllık Fosiller” sergileri, Kayseri Bilim Merkezi'nde yoğun ilgi gördü. Uzay bilimlerinden paleontolojiye, insanlık tarihinin en heyecan verici yolculukları ve doğanın milyonlarca yıl önceki izleri bu sergilerde bir araya geldi. Kayseri'nin bilimsel vizyonuna katkı sağlayan bu iki sergi, gençlerin geleceğe yönelik ilham alacakları bir platform sundu.

Kayseri Bilim Merkezi, ufkun ötesine taşıyan bu sergilerle ziyaretçilerini bilimsel bir yolculuğa çıkardı ve Kayseri'nin bilim ve kültür alanındaki öncü kimliğini pekiştirdi. Sergiler, okul gruplarından bireysel ziya-

retçilere kadar geniş bir kitleye hitap ederek büyük bir ilgiye ziyaret edildi. “Ufkun Ötesinde” sergisi, Türkiye’nin insanlı ilk uzay misyonuna dair pek çok önemli detayı meraklılarıyla buluşturdu. Türkiye’nin ilk astronotları Alper Gezeravcı ve Tuva Cihangir Atasever’in uzaya götürdükleri eşyalar, deney malzemeleri ve uydu maketleri, ziyaretçilere uzay yolculuğunun heyecanını yaşattı. Bir diğer dikkat çeken ve yoğun ilgi gören sergi ise yaklaşık 7,5 milyon yıl önce yaşamış hayvanların fosillerine yer veren “7,5 Milyon Yıllık Fosiller Sergisi” oldu. Kayseri’nin Yamula Barajı çevresindeki kazılardan çıkarılan bu fosiller, hem bölgenin paleontolojik geçmişine ışık tuttu hem de dünya çapında büyük ilgi gördü. Geleceğin bilim insanları, araştırmacıları ve keşifçileri, Kayseri Bilim Merkezi’ndeki bu eşsiz sergilerde buldukları ilhamla yeni ufuklara yelken açacak.

BÜYÜKŞEHİR’DE KİTAP OKUMA RÜZGÂRI ESTİ

Kayseri Mesleki Eğitim ve Kültür A.Ş. (KAYMEK) tarafından 4’üncü kez düzenlenen Kitap Okuma Yarışması’nın ödül töreni gerçekleştirildi. Büyükşehir Belediyesi Meclis Salonu’nda düzenlenen yarışmanın ödül törenine Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç’ın yanı sıra Genel Sekreter Hüseyin Beyhan, Genel Sekreter Yardımcıları Ufuk Sekmen ve Mücahid Soyak, daire başkanları ile yarışmanın katılımcısı gençler ve aileleri yer aldı. Törende, saygı duruşu ve İstiklal Marşı’nın ardından İşletmeler ve İştirakler Daire Başkanı Erkan Küp, yarışma hakkında kısa bilgilendirme yaptı.

“DAVUD EL-KAYSERİ’NİN, MİMAR SİNAN’IN TORUNLARINA KİTAPLA BULUŞMAK YAKIŞIR, KİTAPLA TANIŞMAK YAKIŞIR”

KAYMEK 4’üncü Kitap Okuma Yarışması’nın ödül töreninde konuşan Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, eğitime, kitaba ve okuyan ve okutan şehre yönelik gerçekleştirdikleri faaliyetlerden bahsederek “Kütüphanelerimizi her yerde gerek merkezde, gerekse ilçelerde gençlerimizle buluşturuyoruz. Davud el-Kayseri’nin, Mimar Sinan’ın, Gevher Nesibe Sultan’ın ya da Hunat Hatun’un, ya da Seyyid Burhaneddin Hazretlerinin, Mehmet Melik Gazi Hazretlerinin torunlarına kitapla buluşmak yakışır, kitapla tanışmak yakışır. Bize ilk emir olarak Kur’an’da geçen ‘oku’ emrine izafeten de Peygamberimize ümmet olma yönünde gayret etmek yakışır” diye konuştu.

BAŞKAN BÜYÜKKILIÇ’TAN KİTAP KURLARINA DESTEK

Başkan Büyükkılıç, kitap okuyarak dereceye giren kitap kurlarına, başkan farkı olarak ifade ettiği destekleri sıraladı. Buna göre Büyükkılıç, yarışmada dereceye girenlere verilecek ödüllerin miktarının yüzde 25 artırılması talimatı verdi. Bu kapsamda, her kategoride birincilik ödülü 10 bin TL, ikincilik ödülü 7,5 bin TL, üçüncülük ödülü 5 bin TL oldu ve mansiyon ödülleri de 10’a çıkarılarak biner TL olarak belirlendi. Konuşmasında gençlere öğütlerde bulunan Başkan Büyükkılıç, kendilerini geliştirmeleri tavsiyesinde bulunarak, Büyükşehir Belediyesinin eğitim, spor, kültür gibi her konuda katkı sağlayan kurum ve kuruluşlarından da faydalanmalarını önerdi. Konuşmaların ardından, Başkan Büyükkılıç, kazananlara ödülleri takdim etti.

Yarışmaya, ortaokul kategorisinde Cengiz Aytmatov’un “Beyaz Gemi” isimli kitabı için 533, lise kategorisinde Tufan Gündüz’ün “Dede Korkut Destanları” isimli kitabı için 274, 18 yaş ve üzeri kategorisinde Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “Sahnenin Dışındakiler” isimli kitabı için 1.264 kişi başvuru yaptı. Yarışmaya toplam 2 bin 71 başvuru alındı.

Büyükşehir Belediyesi KAYMEK’in heyecan ve rekabet dolu 4’üncü Kitap Okuma Yarışması’nın ortaokul kategorisinde birinci Sena Yıldırım, ikinci Yasin Umut Demirer, üçüncü Defne Delal Yılmaz olurken Burak Bilge, Yiğit Kağan Demir ve Zümra Çağlar mansiyon ödülü almaya hak kazandı.

Lise kategorisinde yarışan kitapseverler arasında Nilay Aslan birinci, Ali Aras Gök ikinci ve Furkan Çaltaltepe üçüncü olurken, mansiyon ödülü almaya hak kazanan üç isim ise Selma Nur Bacak, Ayşegül Özgan ve Sahre Azra Erdoğan oldu.

18 yaş ve üzeri kategorisinde ise birincilik derecesini Adeviye Durmuş, ikincilik derecesini Gülizar Eda Gülen, üçüncülük derecesini de Zübeyde Avcı elde ederken Semra Yiğit, Sibel Eröz ve Gözde Nayman ise mansiyon ödülü almaya hak kazandı.

Kayseri’nin bilgi ve kitaba olan sevgisini pekiştiren yarışmada, gençlerin kitap sevgisi ve kelime hazineleri gelişirken toplumda okuma kültürünün yaygınlaşmasına önemli katkılar sağlandı.

BAŞKAN BÜYÜKKILIÇ, ULUSLARARASI MEB ROBOT YARIŞMASI AÇILIŞ TÖRENİ’NE KATILDI

Millî Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda, TÜBİTAK ve TİKA iş birliğiyle, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri Valiliği destekleriyle gerçekleştirilen 17. Uluslararası MEB Robot Yarışması, bu yıl “Köklerden Geleceğe Eğitim, Teknoloji, Üretim” teması ve “Teknoloji’nin Kodları Bu Yıl Kayseri’de Yazılıyor” sloganıyla düzenleniyor.

Kadir Has Kongre ve Spor Merkezi’nde düzenlenen 17’nci Uluslararası MEB Robot Yarışması’nın açılış töreni saygı duruşu ve İstiklal Marşı’nın okunmasıyla başladı. Törende, yarışmanın önemine dair bir tanıtım videosu da izletildi. Programda, Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan “Zenginlikler Şehri Kayseri” tanıtım videosu izletildi.

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, törende yaptığı konuşmada, “Kayseri anlatılmaz, yaşanır. Her köşesi ayrı bir güzellik taşıyan

kadim medeniyetler şehri, hayırseverler şehri, büyükşehirlerin konforunu yaşatan güzel şehir Kayseri. Ülkemizi, şehrimizi seviyoruz, insanlara hizmet etmeyi ibadet biliyoruz” dedi.

Gençlere seslenen Başkan Büyükkılıç, “Gençlerimizi, geleceğimiz olarak gördüğümüz sizleri, bağımıza basıyor, eğitimi, donanımlı, özgüven içerisinde olmanız için gece gündüz demeden çalışıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın elinden ‘genç dostu şehir’ ödülünü almış bir başkan olarak, sizlerle gurur duyuyoruz” diye konuştu.

“GENÇLERİN EĞİTİMLİ VE DONANIMLI OLMASI İÇİN FIRSAT VERİYORUZ”

Büyükkılıç, genç ve dinamik bir nüfusu olan Kayseri’de genç odaklı çalışmalar yaptıklarını ifade ederek, şehrin altıncı üniversitesi gibi hizmet veren KAYMEK’in yüzlerce branşta eğitim destekleri verdiğini anımsattı. 15 kütüphane ile gençlerin günün koşullarına uygun eğitimi ve donanımlı olması için fırsat verdiklerini söyleyen Başkan Büyükkılıç, 1 milyon 260 bin metrekarelik Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi’nde özellikle gençlere yönelik hizmetler sunduklarını vurguladı.

Başkan Büyükkılıç, Spor A.Ş. ve ErVa Spor Okulları gibi önemli projelerle gençlerin sporla buluşmasını sağladıklarını da belirterek, TÜBİTAK iş birliği ile Bilim Merkezi’nden Bilişim Akademisi’ne, Teknoloji Hangarı’ndan TOMTAŞ projelerine kadar birçok yatırım ve hizmetlerden bahsetti.

Yapay zekânın bu yarışma ile ilgili hazırladığı kısa filmde katılımcılara izletilirken, yarışma maskotu olarak tasarlanan, Mimar Sinan’ın kavuğu ve kaftanını giyen Ahican, Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Celile Eren Ökten’i “hoş geldiniz” diyerek karşıladı.

Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Celile Eren Ökten, yaptığı konuşmada, bu yarışmanın mücadele alanının yanı sıra Ahilik kültürünün özünü hatırlatan, ülkenin köklü mazisini bugünün anlayışıyla harmanlayan bir platform olduğunu anlattı.

BAŞKAN BÜYÜKKILIÇ'A "DESTEK" TEŞEKKÜRÜ

Kayseri Valisi Gökmen Çiçek ise bu yarışmanın en çok Kayseri'ye yakıştığını vurgulayarak, "Anadolu'nun, bozkırın ortasında, denizi, limanı olmamasına rağmen bir başarı hikâyesi yazan, sanayide, ticarette başarılı olan şehir Kayseri'ye, bu yarışma çok yakıştı" dedi. Başkan Büyükkılıç ve ilçe belediye başkanlarına yönelik; "Destekleri olmasaydı çok zorlanacaktık" diyen Vali Çiçek, Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç ve ilçe belediye başkanlarına teşekkür etti. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdür Vekili Salih Kaygusuz da bu organizasyona destek veren Büyükşehir Belediyesi ve tüm katkı sunan paydaş kurumlara teşekkür etti.

Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in mesajı ve konuşmaların ardından kurdele kesimi ile 17. Uluslararası MEB Robot Yarışması'nın açılışı gerçekleştirildi.

Törenin ardından Başkan Büyükkılıç ve protokol, stant ziyaretleri gerçekleştirerek, yapılan çalışmalar hakkında bilgiler aldı.

Türkiye'nin 81 ilinden ve yurt dışından katılan yaklaşık 10 bin öğrencinin yer aldığı yarışma, 21-24 Mayıs 2025 tarihleri arasında 15 farklı kategoride gerçekleştirildi. Yarışma alanlarının hazırlanmasında Kayseri'deki meslek lisesi öğrencilerinin aktif rol alması ise eğitime verilen yerel desteğin en somut örneği oldu.

KAYSERİ BÜYÜKŞEHİRDEN 10 BİN ÖĞRENCİYE ÜCRETSİZ KAYMEK YAZ OKULU

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'ın "Eğitim, toplumun kalkınmasının temeli" anlayışıyla hayata geçirilen KAYMEK 2025 Yaz Okulu, 30 Haziran-15 Ağustos tarihleri arasında 10 bin 909 kişiye ücretsiz eğitim olanağı sağlıyor. Genç, çocuk ve yetişkinlerin gelişimine katkı sunan proje, sosyal belediyecilikte eğitimde fırsat eşitliğini önceliyor.

3 EĞİTİM BİRİMİNDE KAPSAMLI KURS İMKÂNLARI

KAYMEK Yaz Okulu kapsamında Genç KAYMEK Gençlik Merkezleri'nde 3 bin 65 öğrenciye Kur'an-ı

Kerim, Değerler Eğitimi, Robotik Kodlama, İngilizce ve akademik derslerle destek sağlanıyor. 8. sınıfa geçen öğrencilere LGS hazırlık; lise son sınıf ve mezunlara ise YKS hazırlık kursları sunuluyor.

Sanat ve Mesleki Eğitim Kurs Merkezleri'nde yetişkinlere 57, çocuklara 32 farklı branşta kurslar veriliyor. Robotik kodlama, yapay zekâ, resim, yaratıcı drama gibi çağdaş eğitimlerle 4.864 kişi güçleniyor.

İlçe Sosyal Yaşam Merkezleri'nde 16 tesiste 2 bin 980 kişi futbol, yüzme, jimnastik, okçuluk ve yabancı dil gibi 38 branşta sportif ve kültürel etkinliklere katılıyor.

KAYMEK YAZ OKULU'NDA SOSYAL VE KÜLTÜREL ZENGİNLİK

Her hafta düzenlenen etkinliklerle 8-14 yaş grubu öğrenciler bilim merkezleri gezisi, hayvanat bahçesi ziyareti, müze turları ve yüzme dersleriyle hem öğreniyor hem eğleniyor. Ayrıca drone uçuş gösterimi, yangın eğitimi ve hijyen seminerleriyle kişisel gelişimleri destekleniyor.

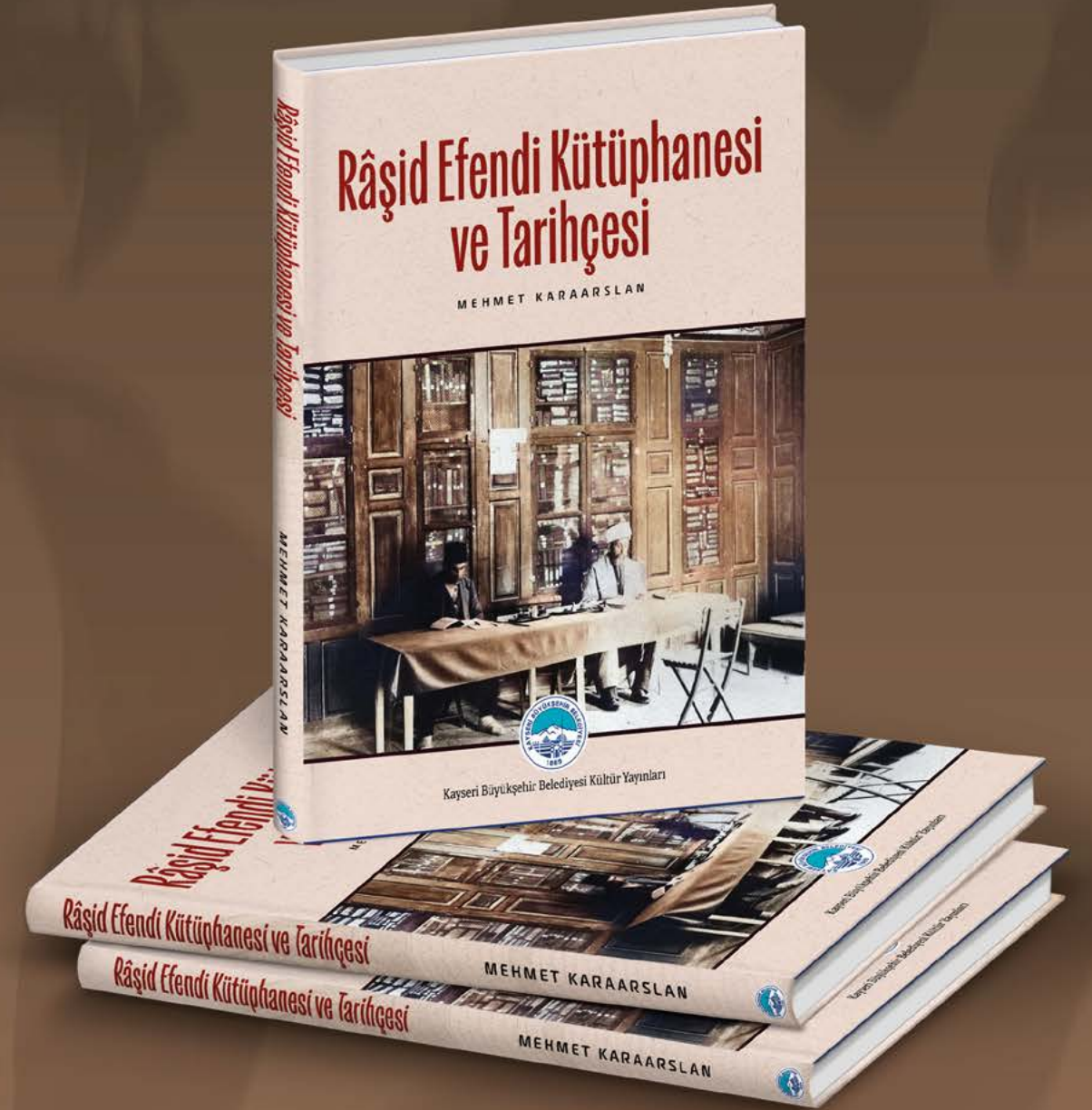
BAŞKAN BÜYÜKKILIÇ'TAN EĞİTİME VURGU

Dr. Memduh Büyükkılıç, "Kayseri'nin her ferdine eşit ve kaliteli eğitim hizmeti sunmak önceliğimiz. KAYMEK Yaz Okulu ile çocuklarımızın, gençlerimizin ve yetişkinlerimizin akademik ve sosyal gelişimine katkıda bulunmaya devam ediyoruz. Çünkü iyi yetişmiş bireyler, güçlü ve müreffeh bir toplumun teminatıdır" dedi.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin KAYMEK Yaz Okulu, 2025 yazında gençlere, çocuklara ve yetişkinlere eğitimde yeni ufuklar açmaya devam ediyor. ■

Râşid Efendi Kütüphanesi ve Tarihçesi kitabı Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınlarından çıktı

www.kayseri.bel.tr/e-kitaplarimiz adresinden dijital olarak ulaşabilirsiniz.

MSM KAYSERİ MÜTEFAK SANATLARI MERKEZİ

açıldı

MİLLET BAHÇESİ
OTOPARK 5 YAKINI

Rezervasyon İçin
0(850) 346 82 38

#HerŞeyKayseriİçin